

Thema
Vluchtelingen

Prof. dr. Thomas Spijkerboer: 'Grenzen die voor onszelf open en voor anderen gesloten zijn, die bestaan niet.'

Gert-Jan van Panhuis: 'Het gevoel van onveiligheid en angst lijkt in het huidige immigratiedebat de voornaamste rol te spelen.'

Zicht

- Zicht, 41e jaargang (2015) nr. 3
- ISSN 0167-2150
- Het tijdschrift *Zicht* is een uitgave van de Guido de Brès-Stichting, het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP.
- *Zicht* stelt zich ten doel de bevordering van een wetenschappelijk verantwoorde bezinning op actuele politieke en maatschappelijke ontwikkelingen, in het licht van de bijbelse grondslagen en reformatorische levensbeschouwing. Het tijdschrift is opiniërend en thematisch van karakter.

Redactie

- Mr. C.A. Everse
- Dr. ir. H. Kievit
- H. Kik
- Ir. J. Maljaars
- Dhr. B. Provoost MSc
- Drs. J.A. Schippers (secretaris en eindredacteur)
- H. van Vliet
- Dr. K. van der Zwaag (voorzitter)

Adviesraad

- Ing. J.J. van Burg MSc
- Mw. E. van Doorn MA
- Mw. R.A. Heijboer BSc
- Drs. A.I. Hoogeveen
- Dhr. J.M. ten Hove MA
- Prof. dr. J.J. Polder
- Drs. J.D. Veldman
- Drs. P.J. Verheij RA

Redactieadres

- Wetenschappelijk Instituut voor de SGP
Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
E-mail: wi@sgp.nl
Internet: www.wi.sgp.nl

Bestuur Guido de Brès-Stichting

- Prof. dr. H. van den Belt
- Dr. R. Bisschop
- Dr. ir. J.S. van den Brink (secretaris)
- Dr. A. Goudriaan
- Mr. A. Klaassen (voorzitter)
- Dr. J.J. Meuse
- Mw. dr. M. Verduijn
- Prof. dr. ir. W. de Vries
- Dhr. J.J. Zoeteman RA (penningmeester)

Bijdragen en auteursrechten

- Lezersbijdragen zijn van harte welkom. Graag vooraf auteursrichtlijnen en informatie over het redactiebeleid opvragen via het redactieadres.
- De auteursrechten voor de bijdragen in dit tijdschrift berusten bij de uitgeefster. Auteurs schrijven op persoonlijke titel.
- Aanbevolen citeerwijze: *Zicht*, 2015-2, p. 1

Recensies

- Boeken ter recensie zenden aan het bovengenoemde redactieadres.
- Ter recensie aangeboden boeken worden niet getourneerd.

Abonnementenadministratie

- Wetenschappelijk Instituut voor de SGP
t.a.v. Simone Paul-Cammeraat
Dinkel 7
3068 HB Rotterdam
telefoon 010-7200785
E-mail: wi@sgp.nl
- IBAN: NL93 INGB 0000 526 317 t.n.v. administratie
Zicht te Rotterdam

Abonnementen

- De prijs voor een jaarabonnement bedraagt € 21,50 (vier nummers); studenten/SGP-j leden € 12,50. Een proefabonnement (vier nummers) kost € 15,00. De prijs van een los nummer is € 8,50 (incl. verzendkosten).
- Guido-donateurs zijn automatisch abonnee van *Zicht*. De minimumdonatie bedraagt € 50,00 per jaar; studenten/SGP-j-leden € 25,00. Naast het tijdschrift *Zicht* ontvangen donateurs alle overige publicaties van het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP.
- Een abonnement kan elk kwartaal ingaan. Abonnementen en donateurschappen worden jaarlijks automatisch verlengd, tenzij voor 1 december een schriftelijk bericht van opzegging bij de administratie is ontvangen.

Advertenties

- Hoornbeeck-college, afd. secretary support
e-mail: advertiserenzicht@sgp.nl
Advertentietarieven zijn op aanvraag beschikbaar.

Vormgeving en druk

- Grafisch centrum De Toren BV te Nijkerk

Een nieuw ijzeren gordijn?

Ooit sprak Winston Churchill niet zo lang na afloop van de Tweede Wereldoorlog de beroemde woorden dat er een ijzeren gordijn dwars door het Europese continent werd neergelaten. Wie in communistisch Oost-Europa woonde, kwam het vrije westen niet meer in. Het enige 'lek' was Berlijn. Dat gat in het gordijn werd later afgedicht door de bouw van de Berlijnse Muur. Het is nu 26 jaar geleden dat deze Berlijnse Muur omviel. Het ijzeren gordijn werd opengeschoven. De prangende en wrange vraag is of we vandaag de dag zo'n ijzeren gordijn opnieuw gaan neerlaten, maar dan bij de buitengrenzen van de Europese Unie. Is het mogelijk om op die manier de stroom vluchtelingen en migranten te beheersen of af te stoppen? Misschien is een gordijn of een hek niet nodig als we er maar voor zorgen dat de asielpolitiek hardvochtig en het migratiebeleid haast genadeloos streng worden...

U voelt wel aan dat voorgaande benadering veel weg heeft van een povere poging iets te doen aan de angst die niet weinigen hebben jegens vluchtelingen die hierheen komen. Het is echter vruchtbaarder om geen irreële verwachtingen te wekken, maar zoveel als mogelijk werk te maken van een deugdelijk beleid dat berust op goede, Bijbelse uitgangspunten. Een vluchteling is allereerst een mens. Tegelijk is een realistische kijk nodig waarin rekening wordt gehouden met de gevolgen voor de lokale gemeenschappen waar de opvang en integratie van vluchtelingen vorm en inhoud krijgt.

In deze *Zicht* staat het vluchtelingenvraagstuk centraal. U treft beschouwingen aan van deskundigen, interviews met en bijdragen van vluchtelingen, reacties van volksvertegenwoordigers en bestuurders. De redactie dankt hen allen voor hun medewerking!

Kort voor het ter perse gaan van deze editie bereikte ons het droeve bericht van het overlijden van onze oud-redactievoorzitter mr. G. Holdijk. Op pagina 16 is een 'In memoriam' opgenomen. Het juiste verstaan van de Bijbelse gerechtigheid achtte hij een bronwiel en oriëntatiepunt voor de christelijke politiek. Zijn welgemeende 'a Dieu' dat hij uitsprak op de partijdag dit voorjaar klinkt nog na in onze oren.

Jan Schippers, eindredacteur

“Wanneer een vreemdeling bij u in uw land als vreemdeling verkeren zal, gij zult hem niet verdrücken. De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal onder u zijn als een ingeborene van ulieden; gij zult hem liefhebben als uzelf; want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland. Ik ben de HEERE, uw God.” [Leviticus 19 vers 33-34].

Drs. J.M.J. Kieviet, predikant van de Christelijke gereformeerde kerk te Renswoude

Zorg voor de vreemdeling

Op de dag dat ik deze meditatieve bijdrage schrijven zal, valt er een fraai uitgevoerde kaart op de deurmat. Aan mij persoonlijk gericht, met het goede adres. De afzender is het dagblad Trouw. Naast de foto van Cor, een man van 28 (“Werd als kind gedwongen te vluchten door de dreigende politieke situatie in Armenië”) zijn drie twitterberichten geplaatst:

“Vluchtelingen zijn parasieten die de wereld over trekken, op zoek naar een uitkering.”

“Die zogenaamde vluchtelingen kosten ons bakken met geld.”

“Stuur al die terroristen, profiteurs en andere gelukszoekers gewoon terug!”

In grote letters voegt Trouw er aan toe: *“Wat is een mening waard, zonder verdieping?”* Daarmee niet alleen afstand nemend van de inhoud van deze tweets, maar vooral de geadresseerde uitnodigend dagelijks kennis te nemen van het dagbladkatern ‘de Verdieping’.

Verdieping

Zou het bovenstaande Bijbelwoord uit Leviticus enige verdieping kunnen aanbrengen in de actuele problematiek van de binnenstro-

mende vreemdelingen binnen onze landsgrenzen? Dagelijks horen we de berichten en zien we de beelden. Met massa's tegelijkertijd ontvluchten ze het oorlogsgeweld in het Midden-Oosten. Ze hebben het er voor over om sociale banden en (overigens relatieve) zekerheden achter zich te laten, alleen maar om het vege lijf te redden. Velen van hen zijn in hun eigen gebied hun leven niet zeker en zoeken elders een veilig thuis. Waarbij het nog maar de vraag is of ze dat ook daadwerkelijk zullen vinden...

Ook in de Bijbel komen we ze tegen: de vreemdelingen. Het zijn de *gerim*, de medebewoners van het land Israël die zich niet tot één van Israëls stammen konden rekenen. We ontmoeten ze, tot in de Wet van de tien geboden toe: "... uw vreemdeling die in uw poorten is." Daar wordt die vreemde te verstaan gegeven dat ook hij zich houden moet aan het gebod om de sabbat te heiligen. Maar die plicht staat niet op zichzelf. Uit de vele keren dat de vreemdeling wordt genoemd, blijkt dat het volk van Abrahams nazaten hem als gastvriend moet beschouwen en behandelen. Ze mogen hem niet onderdrukken of overlast aandoen [Exodus 22: 21; 23: 9]. Het is niet toegestaan zijn rechten te buigen [Deuteronomium 24: 17]. Wie dat laatste wel doet, brengt zich zelfs onder de vloek van de Heere [Deuteronomium 27: 19]. Het volk van Israël krijgt te horen dat men zich tegenover de vreemdeling heeft te gedragen als tegenover de eigen volksgenoot. Zelfs klinkt het gebod van 'liefhebben als zichzelf', ook ten aanzien van de vreemdeling [Leviticus 19: 34].

Bescherm de vreemdeling

Israël had zijn bestaan als volk aan de Heere te danken. Had Hij het immers niet tot Abra-

ham gezegd: "Ik zal u tot een groot volk maken!" De Heere heeft Zijn belofte gestand gedaan, dwars door de verdrukking heen. Wel zo'n 400 jaren lang verkeerden de nakomelingen van de aartsvaders als vreemdelingen in Egypte. Maar de Heere verlostte hen en heeft het volk door het sluiten van een verbond tot Zijn eigen volk gemaakt. Heel wat keren herinnert de Heere het volk aan die fase van zijn geschiedenis. De onder hen verkerende vreemdelingen zullen bescherming en erkenning ontvangen, "*want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland!*" Denk daaraan, Israël! Een nog sterker argument is wat daarop volgt: "*Ik ben de HEERE, uw God!*" De heilige God wijst op Zichzelf als Degene die de bescherming van en de liefde tot de vreemdeling binnen de poorten claimt als eis van het verbond.

Uit de vele keren dat de vreemdeling wordt genoemd, blijkt dat het volk van Abrahams nazaten hem als gastvriend moet beschouwen en behandelen

Kunnen we deze Bijbelse gegevens nu rechtstreeks één-op-één overbrengen op de situatie in West-Europa anno 2015? Of op de taak van de christelijke gemeente hier en nu? Dat zal zomaar niet kunnen. Niet alleen de vele eeuwen liggen daartussen, maar ook de gewisselde bedeling van oud en nieuw verbond. De roeping van Israël had een ander gehalte en andere gestalte dan die van de seculiere staten in de 21e eeuw. Toch is er,

www.maf.nl

MAF vliegt voor
Gezondheidszorg in arme landen

Geef uit dankbaarheid!
Red een mensenleven!

€ 15,- Elke vijf minuten stijgt ergens ter wereld een MAF vliegtuig op.
Voor 15 euro kan MAF 3 minuten vliegen.

€ 35,- Dokter Foster wil twee klinieken per dag bereiken met het MAF vliegtuig.
Voor 35 euro kan dokter Foster 35 kilo medicijnen meenemen.

€ 150,- Voor behandeling in het ziekenhuis zijn mensen in bergdorpen afhankelijk van MAF.
Voor 150 euro vliegt MAF 1 patiënt naar het ziekenhuis.

www.maf.nl/geef

Onze nieuwste publicatie
te verkrijgen via:
www.sgp.nl/webshop
of te bestellen via
010-7200785
€ 11,95
(exclusief verzendkosten)

**VOOR EEN GOED BOEK
NIET LANG OP ZOEK!**

Boekhandel R. van der Meijden
Nedereindsestraat 7 – 4041 XE Kesteren
Tel. 0488-482226 (Bgg. 0488-482134)
Email: info@vdmijden-boekhandel.nl

Maandags gesloten

ONTDEK UW GROEIPOTENTIE

ZULLEN WE GROEIEN?

Voor ondernemers,
managers en medewerkers

TOP 7 Klantvragen Bunt Groep

- 1 "Wij willen efficiënter werken en meer winst maken."
- 2 "Hoe dragen we ons bedrijf over aan de volgende generatie?"
- 3 "Ik wil een betere manager worden."
- 4 "Ik loop vast met mezelf."
- 5 "Het loopt niet lekker in ons team."
- 6 "Wij zijn veel te druk."
- 7 "Veranderingen in wetgeving en financiering dwingen ons anders te gaan werken."

Welkom bij Bunt Groep.

Galileilaan 23d, 6716 BP Ede
0318 - 83 02 26
info@buntgroep.nl
www.buntgroep.nl

groeï van mens en organisatie

denk ik, wel een brug te slaan. Laat ik dat doen met de woorden van artikel 25 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis. *“Wij geloven dat de ceremoniën en figuren der Wet opgehouden hebben met de komst van Christus, en dat alle schaduwen een einde genomen hebben; alzo dat het gebruik daarvan onder de Christenen weggenomen moet worden. Nochtans blijft ons de waarheid en substantie daarvan in Christus Jezus, in Dewelke zij hun vervulling hebben. Intussen gebruiken wij nog de getuigenissen, genomen uit de Wet en de Profeten, om ons in het Evangelie te bevestigen, en ook om ons leven te reguleren, in alle eerbaarheid, tot Gods eer, volgens Zijn wil.”*

Een christenplicht

We schrijven dus die Oudtestamentische richtlijnen niet zomaar als afgedaan af. Ze blijven hun gelding houden. Niet door ze klakkeloos na te volgen. Maar wel *“... om ons in het Evangelie te bevestigen”*, aldus Guido de Brès (1522-1567). Wat zegt ons dat Evangelie? In ieder geval de eis van de liefde. De Heere Christus heeft ons de Wet des Heeren in deze hoofdsom geleerd: *“Gij zult liefhebben de Heere, uw God, en uw naaste als uzelf!”* Ja, nog verder gaat de Zaligmaker: *“Ik zeg u: hebt uw vijanden lief, zegent ze die u vervloeken, doet wel degenen die u haten!”* [Mattheüs 5: 44]. Dat is de liefdeseis van het Evangelie. Gekomen uit de mond van Hem die het Zelf volmaakt in de praktijk bracht.

De eis van liefde tot onze vijand (!) treffen we in het Oude Testament zo niet aan. Maar als nu in de nieuwe bedeling zelfs deze roeping tot ons komt, zouden we dan niet moeten concluderen dat in ieder geval de zorg voor en liefde tot de vreemdeling recht overeind is gebleven? Het meerdere doet het mindere niet te niet, integendeel! Laat het in ieder ge-

De heilige God wijst op Zichzelf als Degene die de bescherming van en de liefde tot de vreemdeling binnen de poorten claimt als eis van het verbond.

val in het persoonlijke leven gelden. Als een christenplicht. *“De vreemdeling – gij zult hem liefhebben als uzelf!”*

Vreemdelingschap tekent het christenleven

Maar kunnen we deze roeping (in welke vorm en mate ook te verwezenlijken) ook niet rechtstreeks aan het Evangelie van Christus ontlenen? Onmiskenbaar. Israël wordt herinnerd aan zijn tijd van vreemdeling-zijn in Egypte. Wat is de plaats van Christus' gemeente in deze wereld anders die van een vreemdeling? In ieder geval die van een pelgrim, of zo u wilt: een vluchteling, op weg naar de stad die fundamenteen heeft. Geeft dit vreemdelingschap geen verbondenheid aan de fysieke vluchtelingen en vreemdelingen die we op onze weg ontmoeten?

Aangrijpender nog zijn de woorden die de Heere Jezus – naar Zijn eigen zeggen! – ooit spreken zal in het laatste oordeel. Hij zal ze richten tot hen die (zonder zich dat bewust te zijn) Zijn beeld vertoonden. *“Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij geherbergd. (...) Voorwaar zeg Ik u: zoveel gij dit één van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan”* [Mattheüs 25: 35, 40].

Zijn vluchtelingen nu kwetsbare mensen op zoek naar bescherming, harde werkers voor het gat in de arbeidsmarkt of profiteurs van onze sociale zekerheid? Het antwoord hierop lijkt soms simpelweg af te hangen van welke krant je openslaat. Met een opengeslagen Bijbel blijkt het antwoord, en zeker een politiek antwoord, echter heel wat complexer.

Mr. Corry-Anne Everse en drs. Jan Schippers, Wi-SGP

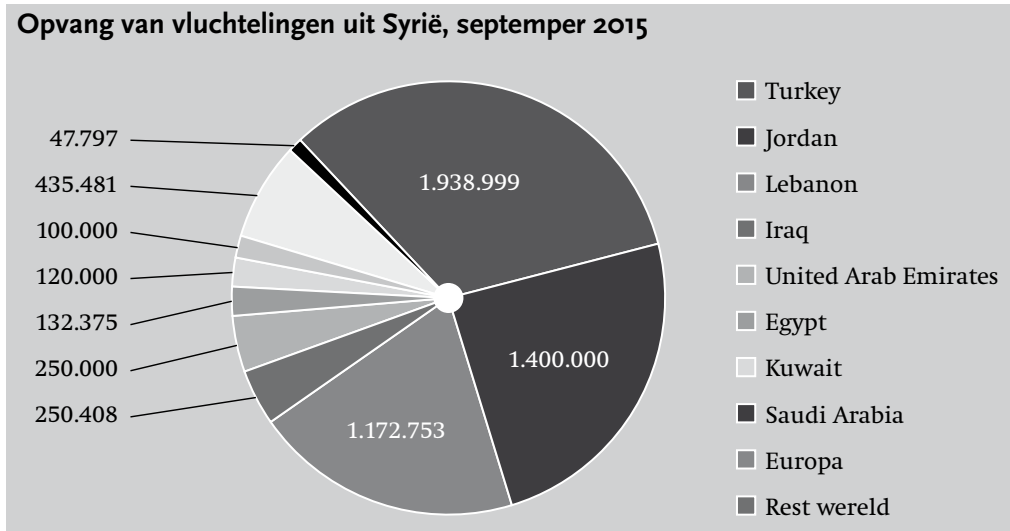
Geef principes gewicht, houd gevolgen in het oog

Een politieke beschouwing over migratie- en integratieproblematiek

Het huidige debat over vluchtelingen is verwarrend. Gevolgen, morele uitgangspunten en emoties over migratie worden met gemak op één hoop gegooid. Uit die kluwen van argumenten moet de gewone burger maar wijs zien te worden.

In deze editie van *Zicht* treffen we interviews en bijdragen aan waaruit duidelijk blijkt dat de huidige instroom van asielzoekers niet op zichzelf staat. Zij hangt samen met processen van globalisering en individualisering

die al decennialang gaande zijn. Een katalysator voor migratie is het oploaiende geweld in het Midden-Oosten als gevolg van de botsing tussen radicale islamisten en het westen. Daar boven op kwam de zogenaamde 'Arabische lente' waardoor staten uiteen zijn gevallen. Migranten uit West-Afrika kunnen nu wel via Libië en Tunesië de Middellandse Zee kust bereiken en met hulp van mensensmokkelaars de riskante oversteek wagen.

Maar vooraf dit: het kan zeer verhelderend zijn om de toestroom van vluchtelingen naar ons land in Europees en mondiaal perspectief te zien. Dan zien we dat andere landen veel meer vluchtelingen opvangen en dat ongeveer 10 procent daarvan naar Europa komt. Dit hoeft niet de problemen te relativeren, maar leidt wel tot het inzicht dat veel politieke retoriek zich niets gelegen laat liggen aan de feiten.

Het vraagstuk van migratie en integratie kan vanuit allerlei perspectieven geanalyseerd worden: op basis van land van herkomst, op basis van kenmerken van de vluchteling, zoals religieuze achtergrond, vluchtmotief, culturele uitingen of juridische status of op basis van de voordelen voor het land van aankomst. Deze drie perspectieven vertellen ons iets over het verschijnsel migratie. De snelheid waarin migratie toeneemt, hangt af van een combinatie van factoren. De twee belangrijkste zijn globalisering en individualisering. Zelfs al zijn mensen relatief arm, via sociale media en televisie nemen zij – meestal oppervlakkig - kennis van de welvaart in

Europa en via contacten en websites kunnen zij manieren en methoden vinden waarop Europa bereikt kan worden. Sociale media bevorderen niet alleen de migratie uit niet-Europese samenlevingen, zij dragen tegelijkertijd bij aan de weerstand ertegen binnen de Europese samenlevingen.

Individualisering

Dat de westerse samenlevingen zijn geïndividualiseerd, behoeft geen betoog. De rechten van het individu staan hoog genoteerd.¹ Deze denkwijzen hebben hulpverleners en ontwikkelingswerkers meegenomen naar Afrikaanse landen en daar via het onderwijs doorgegeven. De boodschap was dat mensen zich moeten ontplooiën en kansen grijpen. Die blijkt te zijn geland. Jonge mensen zien geen perspectief op werk in eigen land en gaan hun kansen elders grijpen. De combinatie van een grote inkomens kloof, een grote diaspora en onvoldoende inkomensniveau in het land van herkomst veroorzaakt grote migratiestromen.² En migreren kun je het beste doen als je jong en ongebonden bent.

Maar het blijft een enorme investering. Als jongere in een arm land heb je dit geld niet, dus ben je afhankelijk van je familie.³ De reguliere route met een veerboot of vliegtuig is onbegaanbaar omdat een visum niet verkrijgbaar is en de vliegtuigmaatschappijen geen mensen zonder visum doorlaten. Daardoor wijken de migranten uit naar riskante routes.⁴ Zeker de moeizame vluchtroute via de Balkan met behulp van mensensmokkelaars kost veel geld.

Tot zover in het kort een paar belangrijke oorzaken. Het lijkt ons goed om deze aan te stippen. Onze wereld is veranderd. Wat over de grens ver weg lijkt te gebeuren, heeft ongedachte gevolgen binnen onze grenzen. En ook al roepen mensen nu dat de grenzen gesloten moeten worden, ze willen ondertussen zelf wel graag op vakantie naar vergelegen oorden of in economisch opzicht profiteren van goedkope goederen en grondstoffen van elders.

Twee benaderingen

In het migratie- en vluchtelingendebat bespeuren wij grofweg twee hoofdbenaderingen. De ene stelt de ideologische uitgangspunten centraal (zoals barmhartigheid en gastvrijheid) en negeert de praktische gevolgen. Bij de andere benadering heeft men alleen oog voor de (negatieve) gevolgen of mogelijke overlast en is men doof voor wezenlijke uitgangspunten. Een genuanceerde benadering waarin de principes gewicht krijgen en de gevolgen in het oog worden gehouden is veel moeilijker over te brengen. Maar onze overtuiging is dat deze 'derde weg' veel vruchtbaarder is en leidt tot een bestendiger beleid.

Verder wordt in het debat over vluchtelingen angstvallig de vraag naar de effecten van et-

niciteit en godsdienst gemeden. Op een wonderlijke manier tellen de aspecten van opleidingsniveau en culturele afstand wel mee. De sociale en religieuze aspecten worden dan vergeten. Het debat loopt daardoor vast in een tegenoverstelling van multiculturalisme versus nationalisme. Op basis van Bijbelse uitgangspunten kan deze tegenstelling worden overwonnen.

In het vervolg van deze bijdrage gaan wij eerst in op de gevolgen. Daarna benoemen we de Bijbelse uitgangspunten aan de hand waarvan deze gevolgen op een beargumenteerde manier afgewogen kunnen worden.

Gevolgen van migratie

Veel ideeën over asielzoekers zijn gebaseerd op de consequenties die migratie met zich brengt. Zo wordt beweerd dat vluchtelingen 'gelukszoekers' zijn. Daarmee wordt gewezen op de economisch betere positie waarin vluchtelingen verkeren na migratie ten opzichte van hun situatie in het land van herkomst. Het is essentieel om dergelijke beweringen te toetsen aan de feiten over de effecten van migratie, voordat beweringen hun eigen leven gaan leiden en vooroordelen worden. De Oxford-econoom Paul Collier heeft aan de hand van een vele onderzoeken de economische, culturele en sociale effecten van migratie op een gastland proberen in te schatten. Deze effecten lopen we aan de hand van zijn boek langs, omdat deze een goed inzicht geven in het migratievraagstuk, los van de discussie over politieke maatregelen.

Economische effecten

Over meerdere decennia bezien, hangt migratie samen met de steeds groter wordende inkomenskloof tussen rijke en arme landen. Als je een migrant beschouwt als een *homo econo-*

micus, dan zal hij alleen de investering van geld en moeite doen als hij die investering daarna kan terugverdienen. Migranten zijn dan sowieso ‘profiteurs’, omdat ze niet naar Europa zouden komen als ze niet van te voren konden inschatten of ze er zelf beter van zouden worden.⁵ Die economische voordelen hangen samen met de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt, huizenmarkt en sociale zekerheidsvoorzieningen. Maar wat betekent dat voor de economie van het gastland?

Effect op werkgelegenheid

Het leverde verbaasde reacties op toen de werkgeversvakbond VNO-NCW onlangs verklaarde op korte termijn vluchtelingen (concreet: Syrische jongeren) aan het werk te willen helpen.⁶ Maar hoe zit dat dan met de Nederlandse werkloosheid? Waarom nemen de werkgevers geen Nederlandse jongeren in dienst, maar prefereren zij Syrische jongeren? Voor bedrijven is het op korte termijn goedkoper om reeds geschoolde migranten aan te trekken in plaats van autochtone mensen op te leiden.⁷ Het klinkt erg genereus van de werkgevers om iets te betekenen in het vluchtelingenvraagstuk, maar ondertussen neemt de werkloosheid onder de autochtone bevolking niet af. De conclusie van Collier is dat over het geheel gezien de komst van migranten niet beter is voor de arbeidsmarkt.⁸

Effect op huisvesting

Op het gebied van sociale huisvesting ontstond in Nederland debat over het voorrang verlenen aan asielzoekers ten opzichte van autochtone woningzoekers. Een hogere schaarste op de sociale woningmarkt is onvermijdelijk een gevolg van de migranteninstroom. Ook wanneer migranten geen so-

ciale woningen nodig hebben, neemt de schaarste op de huizenmarkt toe door hun komst, wat ook voor de autochtone bevolking de wachttijd zal verlengen en de prijzen zal opdrijven.

Gevolgen voor sociale zekerheidsvoorzieningen

De kans dat migranten gebruik gaan maken van de sociale zekerheidsvoorzieningen, hangt af van het armoedeniveau in het land van herkomst en het opleidingsniveau. Als we kijken naar de groep Somalische migranten, dan blijkt dat Somalië in vergelijking met andere relevante emigratielanden, één van de armste emigratielanden is. Hun levensstandaard verbetert sowieso, ook als ze in de bijstand belanden. Bovendien blijkt dat veel Somaliërs in hun thuisland nooit naar school zijn gegaan en hiermee in Nederland ook moeite hebben. Dit heeft gevolgen voor hun aantal in de bijstand: dat is zeven op de tien.¹⁰ Met Syrische vluchtelingen ligt dit anders omdat de meeste Syriërs die hierheen komen de reiskosten kunnen betalen, relatief welvarend zijn en tegelijkertijd een hoger opleidingsniveau hebben. Het is dus niet zo dat alle migranten ‘uitkeringstrekkers’ worden. Etniciteit en de mate van geletterdheid zijn hierbij bepalende factoren.

Culturele effecten

Een ander perspectief op het migratievraagstuk is de culturele maatstaf. Migrantten komen niet alleen uit armere landen dan Nederland, maar vaak hebben zij ook een andere culturele achtergrond. Zeker nu veel migranten uit het Midden-Oosten en Noord-Afrika komen, blijkt de culturele kloof groot. De vraag is welke effecten deze culturele afstand kan hebben op de cultuur van het gastland, dus op Nederland. Of een culturele

kloof gewenst of ongewenst is, is een vraag die pas daarna volgt.

De culturele afstand is het beste te meten aan de hand van identiteit en taal. Naar mate de culturele afstand tussen migranten en de autochtone bevolking groter is, gaat de integratie langzamer.¹¹ Belangrijk is dat we beseffen dat integratie een tweezijdig proces is dat inzet vraagt van allochtonen en een hulpvaardige houding van autochtonen.¹² In situaties waarin migranten hun cultuur na verloop van tijd achter zich laten, ontstaat weinig rimpeling en vindt op termijn een volledige assimilatie plaats. Tegenover assimilatie staat permanente culturele isolatie van migranten in een gesloten gemeenschap met eigen scholen en een eigen taal, met de mogelijkheid van sociale uitsluiting.¹³ Sociale uitsluiting moedigt het vormen van een onderscheidende identiteit aan.¹⁴ We zien dit in grote mate voorkomen in de *banlieus* van Parijs. De kans dat sociale uitsluiting leidt tot geweld tegen de culturele meerderheid is enorm groot. De neiging om bij elkaar te gaan wonen bestaat voor elke migrantengroep. Dit is echter niet bevorderlijk voor de integratie. Canada heeft actief maatregelen genomen om concentratie tegen te gaan door migranten te vragen zich op bepaalde plekken te vestigen.

Sociale gevolgen

Migranten komen van *low trust societies* terecht in een *high trust society*. Van een land waarin de overheid en de meeste mensen niet te vertrouwen zijn, naar een land waar de bevolking daarin een veel groter vertrouwen heeft. De Amerikaanse socioloog Robert Putnam deed onderzoek naar het effect van migratie op vertrouwen in de Amerikaanse

samenleving. De uitkomsten van zijn onderzoek brachten een enorm debat op gang. Uit zijn onderzoek bleek dat autochtonen die in een gemeenschap met veel immigranten leven minder vertrouwen hebben en nemen minder deel aan sociale activiteiten.¹⁶ Uiteraard zijn deze effecten te nuanceren omdat het een momentopname was en het over de Amerikaanse samenleving gaat, niet over de Nederlandse. Maar dit effect op het onderlinge vertrouwen in de maatschappij moet wel degelijk in ogenschouw worden genomen.¹⁷ De zorgen die veel mensen uiten als het gaat om hun veiligheid is vooral het gevolg van een verminderd vertrouwen in elkaar. De mate van vertrouwen heeft ook consequenties voor de invulling die inwoners geven aan hun burgerschap: de houding tegenover anderen en tegenover de overheid.¹⁸ Dat manifesteert zich vooral op lokaal niveau, waar asielzoekers worden opgevangen of gehuisvest worden en waar vrijwilligers uit de buurt een helpende hand bieden.

Daarmee komen we op het punt van de asielopvang door het COA (Centraal Orgaan opvang Asielzoekers). Momenteel lijkt het erop dat het COA een beleid voert dat alleen een azc geopend wordt als die minimaal 500 personen kan herbergen, met als reden dat het dan pas 'rendabel' is. De keuze die aan de burgemeesters van gemeenten wordt voorgesteld is simpelweg een ja of een nee tegen een voorziening van minstens deze grootte. Uiteraard is het begrijpelijk vanuit kostenooqpunt en een snelle procedure voor verblijfsvergunning. Maar deze efficiencyredenen wegen niet op tegen de sociale nadelen voor de wijk of het dorp waar de opvang gevestigd wordt. Op lange termijn kunnen kleinschaliger voorzieningen wel eens 'efficiënter' blijken te zijn.

Religieuze gevolgen

Een ander effect van migratie, is de verandering van de onderlinge verhoudingen op religieus gebied. Hoewel Paul Collier dit effect niet noemt omdat het moeilijk economisch meetbaar is, is het voor de overheid wel van belang om te weten welke godsdiensten in aanhang toenemen. Ook is bekend dat christenen uit overwegend islamitische landen zoals Syrië en Eritrea zwaar te lijden hebben onder repressie. Eenmaal in Nederland gekomen blijken ze nog steeds door medevluchtelingen in een azc onderdrukt of zelfs bedreigd te worden. Terwijl in ons land verschillen in godsdienst door verreweg de meeste mensen sterk gerelativeerd worden – een privékwestie die er publiek niet zoveel toe doet -, is het in de landen van herkomst een factor die de samenleving splijt, groepen mensen tegenover elkaar plaatst en tot geweld leidt. Op een ander vlak is onderscheid in religie ook zeer relevant. Gezinshereniging laat soms erg lang op zich wachten. De ervaring leert dat die lange periode van frustratie gevoelig maakt voor radicalisering. Kortom: de overheid moet veel meer dan zij nu doet rekening houden met religieuze verschillen tussen migranten en het geweld als (mogelijk) gevolg daarvan, waardoor de veiligheid van mensen in het geding is.

Het perspectief van de migrant

De grootste winnaar van migratie is de migrant zelf. Hij wisselt een land met armoede, onveiligheid en laag vertrouwen in voor een land met welvaart, rechtshandhaving en een hoog vertrouwen in elkaar. Maar uit de onderzoeken van Paul Collier blijkt ook dat bij veel migranten de winst voor de migrant zelf afneemt. Hoe meer mensen uit hetzelfde land van herkomst in het gastland, hoe groter de kans bestaat dat ze hun gemeenschap

van laag vertrouwen en onveiligheid in het klein voortzetten. Het individualisme van de groep jonge mannen legt ook een relationeel probleem bloot: zij verlaten hun familie. Met de foto's in de media van verdronken kinderen of gebrekkige opvang worden we gedwongen in de huid van de migrant te kruipen. Dat is in principe niet verkeerd, zolang de andere perspectieven ook worden meegevoerd in het beleid.

Het perspectief van het land van herkomst

De reden dat migranten hun land van herkomst verlaten ligt niet alleen in de hoogte van de armoede maar ook in politieke situatie. Etnische en religieuze minderheden zullen sneller emigreren wanneer zij door slecht bestuur worden onderdrukt.¹⁹ Dit betekent dat de druk op het bestuur van dat land om een beter minderhedenbeleid te voeren met hun vertrek afneemt.

Door middel van ontwikkelingssamenwerking en ander buitenlands beleid probeert o.a. de Nederlandse regering bij te dragen aan het verbeteren van de omstandigheden in landen waar de migranten deels vandaan komen. Vooral nog valt echter niet te verwachten dat ontwikkelingsbeleid helpt om de toeloop van migranten te verminderen, zeker niet op korte termijn. Ontwikkeling is immers een zaak van lange adem en daarvoor hebben de migranten het geduld niet.

De stelling van Collier is dat een zekere mate van migratie in deze kosten-batenanalyse beter is dan geen migratie. Maar als migratie op zijn beloop zal gelaten worden, heeft het waarschijnlijk zeer negatieve gevolgen. "Daarom zijn restricties op migratie geen pijnlijke overblijfselen van nationalisme of racisme, maar instrumenten van sociaal be-

leid die steeds belangrijker zullen worden in alle hoge-inkomenslanden.”²⁰

Een christelijke visie gaat echter niet uit van een kosten-batenanalyse, maar waardeert zorgvuldig de effecten van het migratiebeleid in het licht van principiële, Bijbelse uitgangspunten. Die uitgangspunten moeten altijd vertaald worden naar de publieke context. Eerst bezien we daarvoor de Bijbelse gegevens over de omgang met vreemdelingen.

Vreemdelingen in het Oude Testament

Als het gaat om vreemdelingen, zijn er in het Oude Testament twee sporen te onderscheiden. Het eerste is dat de vreemde volkeren een bedreiging of vijand vormen, met name wanneer deze andere goden dienen.²¹ Voor een Israëliet was het een regelrechte ramp om vreemdelingen te moeten dienen of om zelf als vreemdeling in het buitenland te verkeren.²² De vijandige benadering van heidense vreemdelingen is echter van tijdelijke aard. Want voor de toekomende heilstijd geldt het perspectief dat de vreemdeling die God zoekt en zich aan de wet van de Heere wil houden, zal worden uitgenodigd deel uit te maken van de gemeenschap van Gods volk. Hij zal daarin een plaats ontvangen.²³ Dit brengt ons op het tweede spoor. Dan hebben we het over de vreemdeling als gast. Zo'n vreemdeling behoort, samen met de weduwe en de wees, tot de kwetsbare groepen in de maatschappij. Een vreemdeling heeft immers geen goede relaties, geen akkerland, geen rechten en evenmin een bron van inkomsten. Dat moet hij allemaal missen en daarom dient die vreemdeling beschermd te worden, omdat Israel zelf ook vreemdeling is geweest in Egypte.²⁴ De Heere beschermt vreemdelingen en heeft hen lief.²⁵

Overigens wordt in het Oude Testament onderscheid gemaakt tussen verschillende 'soorten'

vreemdelingen:²⁶ de buitenlander;²⁷ de vreemdeling met (burger) rechten;²⁸ de vreemdeling (bijwoner) zonder (burger)rechten;²⁹ en de niet-Israëliet die tijdelijk in het land verblijft.³⁰ Van vreemdelingen wordt ontzag voor de Heere en de dienst aan Hem gevraagd, tot uitdrukking komend in eerbiediging van het Pesachfeest³¹ en het houden van de reinigingswetten (niet aanraken van doden).³² Een vreemdeling mag de Naam van God niet lasteren³³ al is wel denkbaar dat hij dan nog steeds zijn eigen god of goden dient. Er wordt dus geen dwang op de vreemdeling uitgeoefend om van godsdienst of geloofsovertuiging te veranderen.

Opmerkelijk is dat er – zeker voor die tijd – ruimhartige sociale wetten gelden. Op de sabbatdag hoeft óók de vreemdeling niet te werken.³⁴ Israëlieten moesten zorgen voor het levensonderhoud van de vreemdelingen in hun midden.³⁵ De hoeken van hun akkers mochten ze niet maaien en ook in de wijngaarden moesten ze resten van druiventrossen laten hangen, opdat armen en vreemdelingen hiervan konden eten. Ook mocht de vreemdeling de toevlucht nemen tot een van de vrijsteden en wanneer door zijn toedoen iemand per ongeluk om het leven was gekomen kreeg ook hij geen straf.³⁶ Verder mocht een vreemdeling niet onderdrukt worden en werd ook eigendomsrecht aan hem toegekend.³⁷ Blijkbaar waren al deze bepalingen nodig, omdat ook Israëlieten bloot stonden aan de verleiding om vreemdelingen te onderdrukken en te discrimineren. Voortdurend herinnert God Zijn volk eraan dat zij ook zelf vreemdelingen zijn geweest in Egypteland.

Vreemdelingen in het Nieuwe Testament

Als eerste valt op dat Mattheüs in de stamboom van de Heere Jezus, terwijl de evangelist de mannelijke linie volgt, toch vier vrouwen ver-

meld als moeders van Christus. Het meest opmerkelijke is dat het daarbij om niet-Joodse vrouwen gaat!³⁸ Het Joodse volk mag dan door God uitverkoren zijn, het betekent niet dat zij zich daarmee boven andere volkeren mogen verheffen, als het superieure geslacht.

Ten tweede. In de Bergrede³⁹ en in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan⁴⁰ laat Jezus duidelijk weten dat naastenliefde zich niet beperkt tot familieleden of volksgenoten. ‘Hebt uw vijanden lief.’ Het bijbelse begrip ‘naaste’ heeft een ruimtelijke dimensie. Wie op enig moment in afstand gemeten het meest nabij is, die is uw naaste. In Mattheüs 25 brengt Jezus de vreemdeling ook ter sprake, en dan wordt deze in één adem genoemd met de hongerigen, dorstigen, naakten, zieken en gevangenen. De vreemdeling is dus een mens in nood en moet geholpen worden. De liefde voor de vreemdeling wordt ook door de apostel Paulus genoemd.⁴¹ Het ontvangen van vreemdelingen staat ook in dienst van de verbreiding van het evangelie.⁴² In tijden van vervolging was gastvrijheid van levensbelang voor vluchtelingen. In de derde plaats typeert het Nieuwe Testament zowel heidenen als christenen als vreemdelingen. Heidenen of ongelovigen zijn van God vervreemd door de verharding van hun hart. Zij ervaren Jezus als een vreemdeling, een vijandige binnendringer.⁴³ Christenen of gelovigen waren eerst vervreemd van God, maar zijn door hun bekering huisgenoten van God geworden, burgers van het Koninkrijk der hemelen, inwoners van het hemelse Jeruzalem.⁴⁴ Wie tot geloof komt en christen wordt, houdt op een vreemdeling ten opzichte van God te zijn. Maar zo’n christen wordt vervolgens weer vreemdeling in deze wereld. Volgelingen van Jezus zijn als schapen te midden van de wolven. Ware christenen worden in de wereld gehaat, achtergesteld en gediscrimineerd.⁴⁵ In de

eerste brief van Petrus worden de christenen (die toen leefden in het huidige Turkije) aangeduid als vreemdelingen en bijwoners die in de verstrooiing leven. Christenen zijn pelgrims, onderweg naar de hemelse stad. Vreemdelingschap kenmerkt hun leven op aarde.⁴⁶ Hun burgerschap is in de hemel, van waaruit zij Jezus Christus verwachten. Christenen stellen dus het grootste belang in het navolgen van Christus. Zij oriënteren zich op Hem. Dáár ligt hun prioriteit. Het belang van de navolging steekt vèr uit boven het nationale belang, hun economische of materiële belang en zelfs – als het moet – hun familiebelang. Voor een christen is elk vaderland vreemd en in elk vreemd land worden christenen geroepen om God de hemelse Vader te dienen.

Conclusies uit de Schrift

Als we voorgaande gegevens uit de Bijbel samenvatten kunnen we daaruit de volgende conclusies trekken: (1) Een vreemdeling is net als wij een door God geschapen mensenkind; elk mens is een uniek persoon, elke vreemdeling is dus weer anders, heeft een eigen levensgeschiedenis etc. (2) Een wij/zij benadering van vreemdelingen is niet bijbels. Een vreemdeling is ook onze naaste en staat op gelijk niveau met onze volksgenoten en familieleden. (3) Wanneer een vreemdeling in nood is, hebben wij als christenen de plicht om hem of haar te helpen. (4) Discriminatie of achterstelling van een vreemdeling, bijvoorbeeld omdat hij anders is dan wij, is onbijbels. De Bijbel corrigeert ons, zodat we ons niet door onze gevoelens of eigenbelang laten leiden, maar door gerechtigheid en liefde tot de naaste die God van ons vraagt. (5) Ieder mens, vreemdeling of volksgenoot, is van huis uit vervreemd van God. Toch worden alle mensen geroepen om God de Heere te eren, Hem lief te hebben boven alles en Hem te

dienen. (6) Christenen worden getypeerd als vreemdelingen in deze wereld, als pelgrims op weg naar het hemelse koninkrijk van God. Met een woord van Petrus: 'Geliefden, ik roep *u* op als bijwoners en vreemdelingen *u* te onthouden van de vleeselijke begeerten, die strijd voeren tegen de ziel. Houd uw levenswandel onder de heidenen goed; opdat zij die *nu* van *u* kwaadspreken als van kwaaddoeners, door de goede werken die zij *in u* waarnemen, God verheerlijken mogen op de dag dat er naar hen omgezien wordt.'⁴⁷

Vertaling naar publieke context

De bijbelse gegevens overziend, zeggen deze vooral iets over de persoonlijke verantwoordelijkheid van christenen. De vervolgvraag is hoe we deze uitgangspunten tot gelding brengen in een publieke context. Voor de overheid is het principe van gerechtigheid leidend.⁴⁸ De staat is immers een rechtsgemeenschap. Recht doen aan vluchtelingen en recht doen aan de eigen bevolking betekent dat de overheid niet alle vluchtelingen zonder onderscheid of navraag opvangt en de gevolgen daarvan afwentelt op de gemeenschap. Recht doen betekent wel dat de overheid een asielaanvraag op een eerlijke en duidelijke wijze in behandeling neemt, met waarborgen voor een goede rechtsgang. Verder mag de overheid van de migrant verwachten dat deze zich gedraagt conform de regels die hier gelden. Rechtvaardigheid betekent ook dat een vluchteling aan wie een permanente verblijfstatus is verleend gelijke toegang heeft tot basisvoorzieningen als iedere andere Nederlander. De overheid gaat discriminatie van migranten tegen.⁴⁹

Barmhartigheid en gastvrijheid komen tot uitdrukking in het zorgdragen voor een goede en veilige opvang van vluchtelingen. Bijzondere aandacht dient uit te gaan naar mensen die ge-

vlucht zijn omdat zij vervolgd worden omwille van hun geloof. Zij hebben in het land van herkomst voor hun leven te vrezen. Het argument om vluchtelingen te weigeren of de instroom te beperken met het oog op nadeel voor de eigen economie of voor het behoud van de nationale cultuur is in het licht van de Bijbelse gegevens niet houdbaar. Materieel gewin wordt in de Bijbel sterk gerelativeerd en onder kritiek gesteld wanneer ongelijkheid daardoor wordt bevorderd. Verder typeert de Bijbel christenen als vreemdelingen. In de waardering van de gevolgen van migratie kiest christelijke politiek daarom niet in de eerste plaats voor economisch voordeel of cultuurbehoud. Wel onderstrepen we dat de overheid het belang van de gemeenschap behartigt en voorkomt dat deze ontwricht raakt door een overmatig hoog aantal migranten. Dit vloeit voort vanuit het belang dat wordt gehecht aan het opbloeien van mensen in hun onderlinge verhoudingen. Met het oog daarop is het ondersteunen en beschermen van het sociaal kapitaal in de samenleving essentieel. Een overheid mag daarom – ook omwille van de gerechtigheid, orde en vrede in de samenleving – beslist niet blind zijn voor de sociale, culturele en economische gevolgen voor een gemeenschap. Als het gaat om integratie is het inzicht cruciaal dat migranten niet zozeer moeten integreren in een cultuur maar in een gemeenschap van mensen. Ook moet bedacht worden dat integratie een tweezijdig proces is, waarvoor van de autochtone bevolking en de migranten een inspanning wordt gevraagd. De overheid moet beide kanten niet overvragen. Het COA doet er verstandig aan om haar eis van een minimale omvang van 500 bewoners per opvangunit te laten vallen. Integratie vindt niet plaats op nationale schaal, maar op lokaal niveau. De gemeente zorgt immers voor sociale huisvesting, integratie in het

onderwijs en inburgering. Wanneer een gemeente daarvoor fors geld moet bijleggen wat ten koste gaat van andere potjes, dan kan dat het draagvlak aantasten omdat de autochtone bevolking merkt dat de gemeentelijke voorzieningen duurder worden. Ook mag meegewogen worden dat de ene groep vluchtelingen de andere niet is. Bijvoorbeeld bij Syriërs is de integratiebereidheid hoog. Zij willen hier een toekomst opbouwen, willen graag snel de Ne-

derlandse taal leren en werk gaan verrichten. Ten slotte een positieve noot. Aan de randen van Nederland zijn er zogenoemde krimpregio's. In dergelijke krimpggebieden is soms één vluchtelingengezin al voldoende om een school ervoor te behoeden dat deze onder de leerlin-gennorm zakt. Een school in een dorp is van grote betekenis voor de toekomst van een ge-meenschap.

Noten

- 1 Het tij begint gelukkig enigszins te keren, nu met het begrip 'participatiemaatschappij' ook een beroep op de verantwoordelijkheid van mensen wordt gedaan.
- 2 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 44.
- 3 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 157.
- 4 Zie ook het interview met prof. Thomas Spijkerboer op p. XX.
- 5 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 157.
- 6 Werkgevers: vluchteling sneller aan het werk helpen, *NRC Handelsblad* van 11 september 2015.
- 7 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 130.
- 8 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. .
- 9 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 119.
- 10 <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/dossiers/allochtonen/publicaties/artikelen/archief/2015/zeven-van-de-tien-somaliers-in-de-bijstand.htm>.
- 11 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 92.
- 12 J.A. Schippers en W. van den Berg, *Sein op oranje. Tijd voor een effectief integratiebeleid*, Gouda 2010, p. 27.
- 13 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 101.
- 14 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 109.
- 15 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 105.
- 16 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 78-79.
- 17 Zie ook J.A. Schippers (red.) *Bouwen aan vertrouwen. Een christelijke visie op de verhouding tussen overheid en burgers*, Apeldoorn 2014.
- 18 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 118.
- 19 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 184.
- 20 Paul Collier, *Exodus. Hoe migratie onze wereld verandert*, Houten 2013, p. 32.
- 21 Nehemia 9 vs 2 en 13 vs 30.
- 22 In de Bijbel wordt voor die noodsituatie het woord 'ellendig' (= uitlandig) gebruikt.
- 23 Zie bijvoorbeeld het gebed van Salomo voor vreemdelingen in 1 Koningen 8 vs 41-43.
- 24 Exodus 22 vs 20 e.v..
- 25 Ps. 146 vs 9 en Deut. 10 vs 18.
- 26 vgl. F.J. Pop, *Bijbelse woorden en hun geheim*, 's-Gravenhage 1987, pag. 551 e.v.
- 27 Jes. 61 vs 5.
- 28 Ex. 22 vs 21 en Lev. 17 vs 12.
- 29 Genesis 23 vs 4; Exodus 12 vs 45; Leviticus 25 vs 6.
- 30 Deuteronomium 14 vs 21.
- 31 Ex. 12: 19; Numeri 9:14.
- 32 Lev. 17 vs 15.
- 33 Lev. 24 vs 10-23.
- 34 Ex. 20 vers 10.
- 35 Lev. 19:10; 23:22.
- 36 Numeri 35:15.
- 37 Lev. 19:33-34 en 24:22.
- 38 Tamar, een Kanaänietische vrouw (Genesis 38); Rachab uit Jericho (Jozua 6 vs 25); Ruth uit Moab (Ruth 4) en Bathseba de Hethietische (II Samuël 11 en 12).
- 39 Mattheüs 5-7.
- 40 Lukas 10 vs 30 e.v.
- 41 Rom. 12 vs 13; 1 Tim 3 vs 2
- 42 3 Johannes 5-8.
- 43 Joh. 1 vs 11 en Markus 12 vs 1 e.v.
- 44 Efeze 2 vs 19; Filippenzen 3 vs 20; Hebr. 12 vs 22.
- 45 Matth. 10 vs 16; Joh. 15 vs 19 en 17 vs 14-16.
- 46 Hebreëen 13 vs 14.
- 47 1 Petrus 2:11-12
- 48 Zie H.F. Massink, *Dienstbaar tot gerechtigheid. SGP-visie op aard en omvang van de overheidstaak*, Houten 1993
- 49 Zie E.J. Brouwer e.a., *Over de grens. SGP-visie op asielzoekers en allochtonen*, Houten 2000, p. 26 e.v..

Maandagmorgen 30 november jl. ontvingen we – voor ons toch nog vrij onverwacht – de droeve tijding dat onze vriend en voormalig redactievoorzitter mr. Gerrit Holdijk op 71-jarige leeftijd was overleden. Al geruime tijd was hij ernstig ziek. Zijn gezondheid nam de laatste weken sterk af. Een diepzinnig en oorspronkelijk denker is ons door de dood ontvallen. Het bericht dat Gerrit in vol Godsvertrouwen het aardse leven heeft verlaten, geeft veel troost. Hij heeft een goede ruil gedaan.

Drs. Jan Schippers, redactiesecretaris

Mr. Gerrit Holdijk (1944-2015)

De geboren en getogen Veluenaar Holdijk komt in 1972 in dienst bij de fractie van de SGP in de Tweede Kamer. In de loop van zijn leven heeft hij vele functies voor de partij vervuld, variërend van studiesecretaris tot statenlid. Ook was hij voorzitter van de kiesvereniging in Apeldoorn en bestuurslid van de Guido de Brès-Stichting. Hij is breder bekend vanwege zijn 25-jarig lidmaatschap van de Eerste Kamer. Holdijk wist zijn betrokkenheid bij de politieke praktijk te combineren met diepgaande reflectie. Van het laatste leggen zijn vele bijdragen

aan het tijdschrift *Zicht* alsook diverse interviews getuigenis af. Op deze plaats past het om de Heere te erkennen voor alles wat Hij ons al die jaren aan gaven en talenten in de heer Holdijk heeft geschonken. Als volksvertegenwoordiger wist hij zich geroepen om het algemene belang van het gehele volk te dienen vanuit een vaste verworteling in het Woord van God. Tijdens de redactievergaderingen was hij gezien zijn anciënniteit een natuurlijke voorzitter. Maar als het ging om het bewaken van de agenda en de tijd, dan rekende hij min of meer

op een subtiel seintje van een van de mede-redactieleden. Zijn bedachtzaamheid, belezenheid en bescheidenheid weerhield hem niet om van tijd tot tijd een zekere mate van beslistheid en bevlogenheid aan de dag te leggen. Zijn anders zo rustige spreekstem kreeg dan meer volume en dictie. Voor zijn belijdende en belijnde politieke denken werd Holdijk geïnspireerd door onder meer Groen van Prinsterer en Van Ruler. Bij beiden stond het heil van de mens en de eer van God centraal. “Beiden hadden ze de vrijheid en de tolerantie lief, maar ze beseften tegelijkertijd hoe die door ongeloof en het geloof in de autonomie van de mens in hun voortbestaan werden én worden bedreigd,” zo schreef Holdijk in 1989. Het is niet gewaagd te veronderstellen dat Holdijk net als Groen waakte voor politieke systeembouw. De werkelijkheid is niet maakbaar, maar veelvormig. En weerbarstig, als gevolg van de menselijke neiging om van God af te wijken in plaats van zich aan Zijn dienst te wijden.

Op 4 september jl. was ik bij de heer Holdijk te gast in de Uddelse woonboerderij aan de Oudedijk voor een vraaggesprek over de visie van de SGP op fundamentele rechten. Het tekende hem dat hij nog steeds aan het lezen was over staatsrecht, oud-Veluws landrecht, rechtsontwikkeling en rechtsfilosofie. Holdijk was nimmer een gearriveerde jurist, maar bleef zijn visie hervormen, reformeren. Een schriftelijke weerslag van het gesprek dat we toen voerden, staat in de vorige editie van *Zicht*. Twee treffende citaten daaruit:

“Het ultieme ankerpunt is dit: God is vrij van willekeur. Uiteindelijk ligt in het wezen Gods de hechte basis om willekeur en absolutistische ontsporingen van politieke machthebbers met al wat in ons vermogen ligt te bestrijden. De geestelijke armoede van onze tijd is dat we het recht losmaken van Gods gerechtigheid.

Als je dat doet, val je uiteindelijk terug op de vraag: wat vindt de meerderheid ervan?” ... “Het is niet juist om de inhoud van de rechtsstaat los te wrikken van de rechtsorde waarop de staat is gefundeerd en waardoor hij wordt begrensd. De staatsmacht moet gehouden en gebonden zijn aan hoger recht, verankerd in trouw en waarheid.”

De SGP heeft veel te danken aan deze gewone jurist die in de coulissen van de politiek verzeild raakte, zoals hij dat zelf eens omschreef. Met zijn doordachte, bezonken en gerijpte inzichten heeft Holdijk op een gezaghebbende manier bijgedragen aan gereformeerd zicht op recht en gerechtigheid. Hij zocht en vond in samenleving, kerk en politiek zijn weg vanuit een vaste overtuiging omtrent de waarheid van Gods openbaring in de Bijbel. Maar in de toepassing van principiële uitgangspunten vergat hij de mildheid niet.

Onze gedachten en meeleven gaan uit naar de nabestaanden. Ook vanaf deze plaats wensen we mevrouw Holdijk, kinderen en kleinkinderen Gods ontferming en troostende nabijheid toe in het dragen van dit zware verlies.

De meest geslaagde voorbeelden van integratie zijn ex-moslims die nu christen zijn. Dat vindt Syriër Jamal', voorganger van een Arabische gemeente in Nederland. „De meest ellendige mensen heb ik, nadat ze tot Christus waren gekomen, zien opbloeien. Vrouwen zetten hun hoofddoek af, mannen én vrouwen gebruikten ineens hun verstand, volgden een opleiding en maken zich nu nuttig voor de samenleving.”

Ben Provoost MSc, redactielid

‘Ik ben voorstander van de politiek van Merkel’

Het interview met Jamal vindt plaats op donderdag 12 november, een dag voordat moslimfundamentalisten in Parijs uit naam van Allah dood en verderf zaaien. Ze bevestigen wat de Syriër tijdens het vraaggesprek meerdere keren benadrukt: in de Koran staan verzen waarin wordt opgeroepen tot geweld en het doden van ongelovigen. Mensen die deze aanslagen plegen, menen slechts dat zij doen wat Allah van hen vraagt.”

Veel moslims zeggen juist dat de islam een vredelievende godsdienst is.

„Iedereen die om zich heen kijkt, kan nuchter vaststellen dat op tal van plekken in de wereld mensen uit naam van Allah terroristische daden bedrijven. Er staat ook duidelijk in de Koran dat mensen die zeggen dat Jezus de Zoon van God is ketters zijn en ergens anders staat: dood de ketters.”

Islamitische uitleggers zijn verdeeld over de juiste interpretatie van deze teksten.

„Zij beweren dat je die niet letterlijk moet nemen, maar moet plaatsen in de context van de tijd waarin de Koran is ontstaan. De praktijk leert helaas dat veel moslims deze voorschriften wél letterlijk nemen. Islamitische Staat is daarvan het levende bewijs. Ook in Nederland zijn er mensen met dergelijke denkbeelden. Ze zitten vol haat en slechte gevoelens over het westen. Dat kan ook bijna niet anders, want veel Arabieren zijn daarmee grootgebracht.”

Wat moet een politicus aan met de islam?

„Als zoveel terroristen uit naam van de islam tot vreselijke dingen in staat zijn, zeg ik: politiek leiders, het wordt tijd dat u de Koran en het leven van de profeet Mohammed eens onder de loep gaat nemen. Ga dat boek eerlijk lezen en stel uzelf de vraag of de inhoud ervan gezond is voor mensen.”

De evangelist komt met de metafoor van een vader die tien kinderen heeft. Hij leest hen elke dag voor uit de koran. Op negen van hen heeft het geen negatief effect, maar eentje wordt terrorist: hij brengt in praktijk wat hij dagelijks hoorde voorlezen. De Syriër vindt dat dit de vader zwaar valt aan te rekenen, want hij had zijn kinderen moeten beschermen door dat boek buiten hun bereik te houden en de inhoud ervan af te keuren.

Jamal trekt de metafoor door: „Er zijn één miljoen moslims in Nederland en als slechts één procent daarvan de inhoud van de koran letterlijk neemt, hebben we het over een groot aantal. Ik ga niet pleiten voor een Koranverbod, maar de regering moet wel als een vader zijn taak doen en waarschuwen voor wat er in dat boek staat. Ik zeg dit uit liefde. Sinds Christus in mijn hart is geko-

politiek leiders, het wordt tijd dat u de Koran en het leven van de profeet Mohammed eens onder de loep gaat nemen. Ga dat boek eerlijk lezen en stel uzelf de vraag of de inhoud ervan gezond is voor mensen

men, heb ik bewogenheid gekregen voor moslims. Vaak spreek ik met hen over dit soort zaken.”

U vluchtte eind jaren negentig naar Europa.

„Eén van de redenen waarom ik weg wilde uit Syrië was dat ik militaire dienst wilde ontlopen. Ik wilde niet in het leger, want je wordt daar als een beest behandeld. Na wat omzwervingen belandde ik, toen ik in een Europees land asiel aanvraag, in een cel. In de gevangenis heb ik voor het eerst de Bijbel gelezen en dat heeft mijn leven radicaal veranderd. Uiteindelijk ben ik naar Nederland gekomen en getrouwd met een Nederlandse vrouw. Na een jaar taalstudie ben ik theologie gaan studeren aan een theologische universiteit. Vervolgens ben ik aan de slag gegaan als pastoraal werker. Nu werk ik onder vluchtelingen en ben ik voorganger in een Nederlandse gemeente.”

U bent inmiddels volledig geïntegreerd in de Nederlandse samenleving?

„Ik ben er trots op dat ik mij –inmiddels al tien jaar– Nederlander mag noemen. Ik voel me op geen enkele wijze meer Syriër. Ik wil

Jezus volgen in mijn leven, maar ik zou het er heel moeilijk mee hebben als Hij wilde dat ik weer terugging naar mijn geboorteland. Ik denk dat ik in geen enkel Arabisch land meer kan wonen. Ik verafschuw het verketteren van andersdenkenden. Dat is daar aan de orde van de dag. Daarnaast heerst er alom onvrijheid. Kritiek wordt niet geduld. Je kunt ervoor in de gevangenis belanden of in het ergste geval worden gedood. Deze sfeer wakkert de haat van veel mensen aan.

Door het geloof in Christus ben ik een ander mens geworden. Datzelfde zie ik bij mensen in mijn gemeente gebeuren. De meest ellendige mensen heb ik, nadat ze tot Christus waren gekomen, zien opbloeien. Vrouwen zetten hun hoofddoek af, mannen én vrou-

Sinds Christus in mijn hart is gekomen, heb ik beweging gekregen voor moslims

wen gebruikten ineens hun verstand, volgden een opleiding en maken zich nu nuttig voor de samenleving. Een mooi voorbeeld is een Marokkaanse vrouw. Toen Christus in haar leven kwam, veranderde alles. Tot haar

35e was ze analfabeet, maar omdat ze de Bijbel wilde onderzoeken, heeft ze leren lezen. Nu heeft ze een opleiding gevolgd en werkt ze in de zorg.

De meest geslaagde voorbeelden van integratie zijn ex-moslims die nu christen zijn. Ik daag de burgemeester van onze stad uit om eens in onze gemeente langs te komen en bij ex-moslims te informeren hoe ze waren en dachten toen ze nog moslim waren en hoe dat is veranderd nu ze christen zijn. Het zou ook een prachtig onderwerp voor een wetenschappelijk onderzoek kunnen zijn."

Hoe kijkt u aan tegen de huidige situatie in Syrië?

Diepe zucht. „Ik volg lang niet alles. Ik word er namelijk erg verdrietig van, want mijn ouders, twee broers en zus wonen daar met hun partners en kinderen.”

Zijn zij in gevaar?

„Ze wonen in Koerdisch gebied. Er is daar op dit moment minder gevaar, maar dat zegt in Syrië niet alles. Zo is de zelfbenoemde hoofdstad van Islamitische Staat Raqqa niet heel ver weg. De verhouding van Turkije met de Koerden is ook fragiel. Afhankelijk van welke stappen er worden genomen op het politieke schaakbord, kan de vlam daar elk moment in de pan slaan. Ik vertrouw er echter op dat de Heere God hen beschermt.”

Levensloop Jamal

Jamal is geboren in Syrië. Eind jaren negentig ontvlucht hij het land. In de gevangenis in een Europees land komt hij tot geloof. Uiteindelijk arriveert hij in Nederland en trouwt met een Nederlandse vrouw. In het dagelijks leven werkt hij onder vluchtelingen. Daarnaast is hij voorganger en pastoraal werker van een Arabische gemeente in Nederland.

Veel Syriërs vluchten naar Europa. Wat vindt u daarvan?

„Het is een logisch gevolg van de oorlog in hun land. In Turkije en Jordanië is voor hen ook geen toekomst. Vluchtelingen moeten alles achterlaten en dat is heel erg voor hen. Van politici vraagt het vluchtelingenprobleem ook het uiterste. Menig Europees land zucht er onder.”

De SGP is voorstander van opvang in de regio.

Stellig: „Het klinkt mooi, maar het is onmogelijk. In Turkije wonen op dit moment meer dan twee miljoen Syriërs en het is een illusie dat al deze mensen in dat land een goede toekomst kunnen opbouwen. Turkije krijgt van de Europese Unie geld om vluchtelingen een beter bestaan te geven. Wat ik voorzie, is dat het bedrag niet wordt gebruikt om de situatie van de vluchtelingen te verbeteren, maar in de zakken van corrupte mensen verdwijnt. Turkije gaat de grenzen intensief controleren en mensensmokkelaars hard aanpakken. Daardoor zullen er uiteindelijk minder vluchtelingen naar Europa komen. Met dit scenario zijn beide partijen tevreden. Europa krijgt minder vluchtelingen en de Turkse overheid z'n centen. De prijs voor dit politieke spel wordt betaald door de Syriërs in Turkije. Zij gaan een kansloze toekomst tegemoet.”

Hen naar Europa laten komen is daarom een beter alternatief?

„In Jordanië is inmiddels ongeveer één op de vijf inwoners Syriër. Waarom vinden wij het dan zo vreselijk moeilijk als een fractie daarvan naar Europa komt?

Ik ben voorstander van de politiek van de Duitse bondskanselier Merkel. Ze ontvangt

deze mensen uit oorlogsgebied met open armen en ziet het als haar plicht hen te helpen. Tegelijkertijd roept ze de mensen in haar land op om eens wat vaker naar de kerk te gaan. Niettemin mis ik één ding. Haar boodschap draait vooral om liefde en te weinig om waarheid.”

Wat bedoelt u met waarheid?

„Negentig procent van de vluchtelingen is islamitisch. Voor velen van hen zal het niet makkelijk zijn om zich aan te passen aan de westerse samenleving. Ik vind dat medewerkers van immigratiediensten bij elke vluchteling als het ware een diagnose moeten vaststellen: wie is deze persoon tegenover mij en wat heeft hij of zij nodig? Als blijkt dat iemand vol haat tegen het westen zit, moet hij of zij daar vanaf worden geholpen. Hoe kunnen vluchtelingen ooit nuttig worden voor een maatschappij als ze in hun standpunt blijven volharden dat niet-moslims kettters zijn? We kunnen deze vluchtelingen niet onze wil opleggen, maar we moeten in elk geval méér doen dan mensen alleen een verblijfsstatus geven. Iemand met hoofd- en buikpijn geef je toch ook niet slechts een medicijn tegen één kwaal. Een mens is zowel lichaam als geest en dient op elk niveau te worden geholpen.”

En als iemand desondanks weigert te integreren?

„Dan is daar helaas niets aan te doen. De regering moet er wel alles aan doen hen alsnog bij de maatschappij te betrekken. Radicaliserende moslims die een bedreiging vormen voor de rechtsstaat moeten met de beschikbare juridische middelen hard worden aangepakt.”

Noten

1 De naam van Jamal is om veiligheidsredenen gefingeerd.

Wie haal je in huis?

Zeker na de aanslagen in Parijs zit de angst er goed in.

De dag erna werd ik in een museum al aangesproken door een bezorgde mevrouw: "Als al die mensen vanuit Syrië en Irak naar Europa komen, dat kan toch niet? Zijn ze wel te vertrouwen?"

Voordat je het weet, haal je zomaar terroristen binnen..."

Eerlijk is eerlijk: die zorg is begrijpelijk en serieus. Vanuit de allereerste plicht van de overheid om zoveel als mogelijk in te staan voor de veiligheid van de burgers, is het ook een goede zaak als zorgvuldig wordt onderzocht wie er Europa en ons land binnenkomen. Controle op wapenbezit en goed nagaan of er geen verbindingen zijn met radicaalislamitische bewegingen is pure noodzaak. Allemaal waar. Daar heb ik in Kamerdebatten ook ettelijke keren concreet voor gepleit.

Maar er is ook een andere kant. In de Hebreeënbrief staat een heel ander antwoord op de vraag: wie haal je allemaal binnen? Lees maar in hoofdstuk 13 vers 2: "Vergeet de herbergzaamheid niet; *want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd.*"

Zonder het te weten engelen in huis halen. Dat is nogal wat als je er goed over nadent! Wie komen er óns land binnen? Scheer niet iedereen over een kam. Er zitten ook vervolgte christenen tussen, die in Europa een veilig heenkomen zoeken, omdat zij door terroristen worden bedreigd.

De voorbije weken heb ik verschillende vluchtelingen ontmoet die hier in opvangcentra verblijven. We kunnen niet zomaar aan de buitenkant zien of het terroristen of engelen zijn. Maar zou het niet van wijs beleid getuigen als we met alles rekening houden en niet te makkelijk oordelen?

Ik denk het wel.

*Kees van der Staaij,
Voorzitter van de SGP-fractie in de Tweede Kamer*

RietvelddeJong RietvelddeJong
 accountants en belastingadviseurs interim consultancy

Burgemeester Uilkenstraat 24
 2861 AE Bergambacht
 Telefoon: 0182 – 64 54 54
 Fax: 0182 – 35 76 55

UW BEDRIJF IS ONZE ZORG!

De administratieve dienstverlener voor kerken en instellingen

- Het geheel of gedeeltelijk verzorgen van de financiële administratie
- Salaris- en / of traktementsberekeningen
- Debiteuren- en crediteurenadministratie
- Ledenadministratie en geldvererving
- Opmaken en controleren van jaarverslagen
- Opstellen accountantsverklaringen
- Financiële advisering
- Administratieve ondersteuning op locatie
- Zorg- en verzuimverzekeringen
- Internetboekhouden

Een hele zorg minder...

Hoofdkantoor Kon. Wilhelminalaan 23
 Postbus 675 • 3800 AR Amersfoort • Telefoon (033) 467 10 10

www.kkgkka.nl

ECM dialoog

Organisatieprocessen ingewikkeld?

Met educatieprogramma's op maat werken we aan de professionalisering van (uw) medewerkers. Georganiseerde intervisie, regionale kennisafels en nieuw elan geven aan competenties van leidinggeven en persoonlijke geloofwaardigheid? *ECM dialoog heeft het!*

Postbus 100 | 8080 AC Elburg
 t (0525) 66 16 97 | www.ecmdialoog.nl

VAN LAAR REKLAME | GROOT FORMAAT PRINTS

SCHAAL 1:1 OF GROTER?

ONTWERP & REALISATIE VAN:

- | Autobelettering | Reklameborden | Gevelreklame
- | Lichtreklame | Bouwborden | Drukwerk | Reklamezuilen
- | Promotiekleding | Relatiegeschenken | Groot formaat prints
- | Presentatiesystemen | Vlaggen- en vlaggenmasten

VAN LAAR REKLAME

Bellstraat 15 | 3771 AH Barneveld
 (T) 0342 - 400 968 | (F) 0342 - 400 469
 (E) info@vanlaarreklame.nl | (I) www.vanlaarreklame.nl

In zijn *Huis van Europa*-lezing zet eurocommissaris Timmermans hoog in: 'Dit is voor het eerst in mijn bewuste beleving van de Europese samenwerking dat ik denk: het zou weleens echt kunnen stranden. Dat heb ik nooit eerder gehad.'¹ Als een fervent voorstander van een federaal Europa zo iets zegt, toont dat de spanning in Europa over de aanpak van de vluchtelingenproblematiek. In dit artikel geven we deze spanning en onze visie daarop weer.

Leonard den Boef, beleidsmedewerker CU-SGP-fractie Europees Parlement
Hans Maljaars, beleidsmedewerker SGP-fractie Tweede Kamer

Welkom in Europa?

De stroom vluchtelingen naar Europa blijft onverminderd groot. De VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR en ook de Europese Commissie verwachten volgend jaar 1,5 miljoen vluchtelingen tegenover 1 miljoen dit jaar.² Ook de jaren erna zal toestroom groot zijn. Wetenschappers wijzen op bevolkingsgroei in Arabische en Afrikaanse landen, demografische scheefgroei, economische groei waardoor meer mensen in staat zijn om de dure sprong naar Europa te maken, en de gevol-

gen van klimaatverandering.³ De meeste migranten arriveren in Griekenland en reizen via de Balkan, Kroatië, Slovenië en Oostenrijk door naar rijkere lidstaten. Duitsland neemt verreweg de meeste migranten op, daarna Zweden en Nederland. De helft komt ongeveer uit Syrië, vanwege de jarenlange Syrische burgeroorlog. Ook uit Afghanistan en Eritrea komen grote groepen.⁴ Economische migranten komen vooral uit de Balkan en Afrika.

Verschillende politici uit heel Europa roepen al langere tijd dat de grens bereikt is en dat lidstaten harder in moeten grijpen. Het is inderdaad een Europees probleem. Een Europese oplossing is echter niet zo vanzelfsprekend. Lidstaten willen ieder op hun eigen manier, al dan niet Europees, het probleem aanpakken. Hoe moeten we omgaan met deze uitzonderlijke situatie met een enorme druk op zowel de Europese buiten- als binnengrenzen? Ook de invloed op de samenleving zal steeds merkbaarder worden. De praktijk is dat nu maar een beperkt aantal lidstaten de niet aflatende stroom vluchtelingen moet verwerken. Moet Brussel meer doen of de lidstaten zelf?

Falend beleid

Via de Dublinverordening (nr. 604/2013) zijn afspraken gemaakt over het nationale asielbeleid. In beginsel moet de lidstaat waar een asielzoeker de EU binnenkomt, de asielaanvraag in behandeling nemen. Cruciaal is dat alle lidstaten asielzoekers meteen registreren. Hier gaat het mis. Al voor de exponentiële stijging van de instroom was bekend dat Italië en Griekenland veel asielzoekers onge-

registreerd laten doorreizen. Daarmee verplaatsten zij de problemen naar andere delen van Europa. Helaas heeft de Europese Commissie het Dublinsysteem op dit cruciale punt onvoldoende beschermd. Lidstaten die in gebreke bleven, zijn niet adequaat aangepakt. Inmiddels is de Commissie wel een serie inbreukprocedures gestart, maar die kosten tijd.⁵

Daarbij komt dat de Dublinverordening geen rekening houdt met enorme sprongen in het aantal asielaanvragen en de onevenredige belasting van lidstaten die daardoor kan ontstaan. Een aanvullend mechanisme is nodig om solidair te zijn met deze lidstaten, bijvoorbeeld door ondersteuning bij registratie en een betere verdeling van de instroom over de lidstaten. De Europese Commissie heeft sinds begin dit jaar al veel oplossingen aangedragen. De meest controversiële was de verplichte herverdeling van asielzoekers, zowel eenmalig als met een permanent systeem. Dit om de druk bij Italië, Griekenland en ook Hongarije te laten afnemen. Dit voorstel is echter juist op fel verzet gestuit bij de Visegrad-landen, Polen, Tsjechië, Slowakije en Hongarije. Zij stellen dat met het accepteren van dit sympathiek ogende gebaar impliciet zou worden erkend dat veel asielzoekers daar voor het eerst de EU binnenkomen. En dat terwijl bekend is dat grote stromen vluchtelingen via Griekenland komen. De bijzondere geografische positie van Griekenland, als eenzame voorpost van het Schengengebied, is hier mede debet aan. Daarboven ligt een groep Balkanlanden waar het vrij verkeer niet geldt. Een falend asiel- en grensbewakingsstelsel in Griekenland ondergraaft een gemeenschappelijk beleid.

Het is inderdaad een Europees probleem. Een Europese oplossing is echter niet zo vanzelfsprekend. Lidstaten willen ieder op hun eigen manier, al dan niet Europees, het probleem aanpakken.

Regeringsleiders hebben al veel beloftes gedaan. Het schort echter aan de uitvoering. De beloofde honderden grenswachtexperts zijn er nog niet. Van de beloofde € 500 miljoen voor noodhulp in Syrië is nog maar 10 procent binnen. In september jl. kwamen de lidstaten overeen om 160.000 migranten te herverdelen. Tot begin november waren nog maar 86 asielzoekers daadwerkelijk overgevlogen.⁶ Er is dus nog een lange weg te gaan. Vanwege de blijvende toestroom is echter geen tijd te verliezen.

Nieuwe Europese afspraken nodig?

Lidstaten zijn verdeeld, kiezen hun eigen lijn en komen afspraken niet na. Betere bewaking van buitengrenzen en zorgvuldige selectie van echte vluchtelingen, daar is bijna iedereen het wel over eens. Maar hoe?

Aan de ene kant vinden lidstaten als Hongarije c.s. dat Europa het vluchtelingenprobleem verkeerd aanpakt en dat bestaande regels gewoon gehandhaafd moeten worden. Zij nemen het heft in eigen hand. De buitengrenzen van het Schengengebied moet bewaakt worden, desnoods met het bouwen van een hek om de instroom te controleren. Zij zien geen heil in dweilen met aanvullende Europese afspraken zolang de kraan openstaat. Aan de andere kant staat Duitsland. De *'Wir schaffen das'*-opstelling van bondskanselier Merkel heeft een ware volksverhuizing veroorzaakt. Het land lijkt nu bijna te bezwijken onder de enorme instroom. Merkel heeft inmiddels onder politieke druk toegezegd dat het Duitse toelatingsbeleid aangescherpt moet worden. Daarnaast vangen Nederland en Zweden meer dan gemiddeld vluchtelin-

gen op, Zweden zelfs relatief meer dan Duitsland. Maar ook hier is de maat vol. Premier Löfven wil dat nu andere lidstaten meer verantwoordelijkheid nemen en vluchtelingen overnemen.⁷ Duitsland zet in tegenstelling tot Hongarije c.s. nadrukkelijk in op een nieuwe, Europese oplossing, maar dan wel volgens Duits recept. Dat zet de verhoudingen in Europa op scherp. Het was bijvoorbeeld uitzonderlijk dat over de herverdeling niet bij unanimititeit, maar bij gekwalificeerde meerderheid is besloten. Dat leverde felle kritiek op van onder meer Slowakije. Zo blijft iedere lidstaat zijn eigen belangen nastreven, ondanks de gemaakte afspraken.

De ‘Wir schaffen das’-opstelling van bondskanselier Merkel heeft een ware volksverhuizing veroorzaakt. Het land lijkt nu bijna te bezwijken onder de enorme instroom

Onderliggend probleem is dus dat Brussel haar coördinerende en handhavende rol onvoldoende waarmaakt. De Commissie heeft te lang benadrukt dat het gaat om een humanitaire crisis en dat lidstaten vluchtelingen ruimhartig op moeten vangen. Vanuit Brussel is te weinig stilgestaan bij het feit dat de integratie van honderdduizenden, voornamelijk moslimmigranten, ook een bedreiging kan betekenen voor onze samenleving. De recente aanslagen in Parijs hebben ons met de neus op deze harde werkelijkheid ge-

drukt. Door alleen te hameren op opvang van vluchtelingen en de (mogelijke) gevaren en praktische moeilijkheden te negeren, is het draagvlak in Europa om tot een gezamenlijke oplossing te komen uiterst klein.

Die coördinerende en handhavende rol van Brussel is wel cruciaal. Zolang de buitengrenzen van Europa niet goed bewaakt worden en het Dublin-akkoord niet wordt nageleefd, zullen lidstaten in de toekomst vaker neigen naar eigen grenscontroles. Dat geldt inmiddels zelfs voor Duitsland. Het beschermen van de eigen grenzen mag inderdaad geen taboe zijn. Het is echter wel twijfelachtig of het een oplossing is voor het probleem. Hongarije is er bijvoorbeeld in geslaagd door het plaatsen van een hekwerk het aantal vluchtelingen drastisch te reduceren. Maar het gevolg is dat de druk op buurlanden, zoals Kroatië en Slovenië, enorm is toegenomen.

Geen eerlijk spel Turkije

We kijken ook nog even naar Turkije. Turkije vangt veel vluchtelingen op. Migranten hebben echter geen recht op onderwijs of werk. Velen reizen daarom door naar Europa. Hoewel Turkije als veilig land kan worden beschouwd, is het niet waarschijnlijk dat daar de oplossing ligt. De Europese Commissie kwam in oktober met een steunplan voor Turkije. De EU stelt één miljard euro beschikbaar om de leefomstandigheden van vluchtelingen te verbeteren. Het doel is het terugdringen van de stroom vluchtelingen van Turkije naar Europa. De Turkse president Erdogan speelt echter geen eerlijk spel. Hij wil in ruil voor geld wél dat zijn land op de lijst komt met veilige landen. Daarbij eiste hij minimaal drie miljard euro en merkte hij fijntjes op dat zijn land geen concentra-

tiekamp mag worden door alle vluchtelingen die naar Europa willen, tegen te houden. Erdogan wil daarnaast gesprekken om de EU-kandidatuur van zijn land weer nieuw leven in te blazen en op termijn visumliberalisering te realiseren.⁸ Kortom, Erdogan eist veel van Europa, maar weigert concreet te leveren.

Inzet SGP

Waar moet op ingezet worden? De overheid is geroepen verder te kijken dan de morele behulpzaamheid of verontwaardiging van burgers. Het uitoefenen van 'publieke gerechtigheid' betekent naast 'recht doen aan de maatschappelijk kwetsbaren', ook 'recht doen in juridische zin', 'zorg dragen voor publieke gerechtigheid in religieus-ethische zin', 'orde en structuur aanbrengen in het fysieke en sociale verkeer', en 'recht doen aan de behoefte van culturele continuïteit'.⁹ Dat geldt ook voor het nationale en Europese asielbeleid.

Het betekent enerzijds dat we vluchtelingen uit oorlogsgebieden niet in de kou mogen laten staan. Maar anderzijds ook dat:

1. rekening gehouden wordt met de positie van herkomstlanden. Hoe moeten ontwikkelingslanden en in puin geschoten landen er (weer) bovenop krabbelen als de hoger opgeleide middenklasse wegtrekt en in Europa een nieuw bestaan opbouwt? Migranten uit veilige landen moeten daarom teruggestuurd worden.
2. Europese landen gemaakte afspraken nakomen, zorgen voor een evenwichtige spreiding van vluchtelingen over Europa en elkaar tot een hand en een voet zijn.
3. rekening gehouden wordt met het feit dat veel migranten een religie en cultuur meebrengen die op gespannen voet staat met

De Turkse president Erdogan speelt echter geen eerlijk spel. Erdogan eist veel van Europa, maar weigert concreet te leveren.

de religie en cultuur van Europese landen. Dat kan spanning en integratieproblemen met zich meebrengen.

4. mensenhandel aangepakt wordt. Ook indirect. Landen die uitstralen 'welkom, *wir schaffen das*' geven mensenhandelaren ruim baan om met luchtspiegelingen en hoge tarieven vele migranten in gammele bootjes in Europa te krijgen.
5. actief beleid gevoerd wordt om ervoor te zorgen dat alle migranten die afgewezen zijn niet in de EU blijven. Het zou ten opzichte van degenen die vrijwillig terugkeren niet eerlijk zijn om degenen die de illegaliteit in duiken te gedogen.

Jojo-beleid is desastreus

Zoals aangegeven, is een belangrijk probleem dat afspraken niet voldoende worden nagekomen. Tegelijkertijd wordt gesproken over nieuwe systemen en afspraken. Dat is niet verstandig. Opvallend is dat Duitsland de Dublinverordening opzij zette en de deur opende voor nog niet geregistreerde migranten. Inmiddels is Duitsland daar, vanwege de grote toestroom, op teruggekomen. Dergelijk jojobeleid is desastreus voor een Europese oplossing van het probleem. Het is van belang afspraken en toezeggingen gewoon nagekomen worden.

Het is niet primair de EU die een crisis heeft, die zit buiten Europa: in Syrië, Irak, Oekraïne, in toenemende mate Afghanistan en in een aantal andere landen, vooral in Afrika

Een belangrijk knelpunt is dat migranten 'ongezien' de grenzen van het Schengengebied passeren en vervolgens gaan 'shoppen' door Europa. Om dat te voorkomen moeten grenslanden als Griekenland en Italië zorgen voor effectieve grensbewaking en opvang en registratie van binnenkomende migranten. Dat kunnen deze landen alleen niet aan. De Europese Unie moet daarom veel meer doen om in grenslanden hulpposten op te richten waar migranten opgevangen en geregistreerd worden, inclusief een eerste selectie van migranten die een veilig heenkomen zoeken en migranten uit veilige landen. De grenslanden zelf moeten hier ook serieus aan meewerken. Verder moet de Europese Unie meer steun verlenen aan een effectieve grensbewaking.

Het is voor deze grenslanden ook niet doenlijk om alle asielprocedures voor hun rekening te nemen. Tijdelijke herverdeling van geregistreerde migranten is daarom op z'n plaats. Lidstaten moeten hun toezeggingen daarvoor nakomen. Inmiddels wordt ook al gesproken over een permanent herverdelingsmechanisme in crisissituaties. Hier zit

ten echter verschillende juridische haken en ogen aan. Het is bijvoorbeeld onduidelijk hoe een crisissituatie gedefinieerd moet worden. Het lijkt ook in strijd met artikel 78 van het EU-verdrag. Daarin wordt expliciet aangegeven dat in noodsituaties 'voorlopige maatregelen' vastgesteld kunnen worden om de betrokken lidstaten te ontlasten. Het gaat hier niet om structurele maatregelen.

Effectief terugkeerbeleid

Het asielbeleid staat of valt met haar zwakste schakel. Zo'n zwakke schakel is het terugkeerbeleid. Asielzoekers die afgewezen worden of uitgeprocedeerd zijn, moeten terug naar het land van herkomst. We denken bijvoorbeeld aan de vele vluchtelingen uit de Balkan. Dat is in de praktijk heel lastig. Slechts 40 procent van de afgewezen migranten keerde in het verleden terug naar het land van herkomst. Nu komt er nog minder van terecht. De enkele honderden economische migranten die de afgelopen maanden op het vliegtuig zijn gezet steken schril af bij de tienduizenden binnenkomende economische migranten. Inmiddels ligt er een actieplan terugkeer van de Europese Commissie. Dat is een goede zaak. Het is van belang dat dit actieplan voortvarend opgepakt wordt. Asielzoekers die mogen blijven, krijgen een tijdelijke verblijfsvergunning. Als na vijf jaar blijkt dat het land van herkomst weer veilig is, kan in principe geen sprake zijn van een permanente verblijfsvergunning. De praktijk leert dat in het asielbeleid er bijna automatisch vanuit wordt gegaan dat asielzoekers met een verblijfsvergunning permanent kunnen blijven. Dat is niet wenselijk, zeker niet in de huidige situatie. Een door oorlog getroffen land heeft na afloop van dit conflict juist de hogeropgeleide middenklasse

nodig om het land weer op te bouwen. Handhaving van de tijdelijke verblijfsstatus vergroot ook de maatschappelijke en politieke bereidheid om vluchtelingen op te nemen. De huidige toestroom pleit daarom zelfs voor verlenging van deze tijdelijke verblijfsstatus naar zes of zeven jaar.

Voor de (middel)lange termijn is het cruciaal dat meer dan nu geïnvesteerd wordt in het aanpakken van het probleem bij de bron. Direct en indirect. Direct door landen grenzend aan conflictgebieden actief te steunen bij de opvang van de vele vluchtelingen en door voldoende budget te reserveren voor de inzet van de VN-vluchtelingenorganisatie. Arabische landen die nauwelijks vluchtelingen opnemen en financieel weinig bijdragen aan opvang in de regio, moeten daarop aangesproken worden. Indirect moet onverminderd werk gemaakt worden van ontwikkelingssamenwerking en van maatregelen met het oog op klimaatverandering. Lidstaten moeten daarom niet beknibbelen op het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Integendeel. De Europese Commissie zet in

op nieuwe 'Regional Development and Protection Programmes'. Het is echter de vraag of dergelijke programma's daadwerkelijk toegevoegde waarde hebben, of dat ze alle programma's die al lopen, frustreren. Is het niet beter om de huidige programma's en activiteiten van (kleine) hulporganisaties die al actief zijn in de relevante Afrikaanse landen te versterken?

Slot

De problematiek is complex. De aanpak ervan ook. Zeker omdat je met 28 verschillende landen tot werkbare en coherente afspraken, inclusief uitvoering, moet komen. We raden eurocommissaris Timmermans in ieder geval aan om het probleem in het juiste perspectief te blijven zien. En dat met de woorden van de scheidend directeur van het Europees asielbureau Easo: 'Ik heb moeite met het woord crisis. Het is niet primair de EU die een crisis heeft, die zit buiten Europa: in Syrië, Irak, Oekraïne, in toenemende mate Afghanistan en in een aantal andere landen, vooral in Afrika. Dat is de echte crisis. De EU moet met de gevolgen daarvan omgaan.'¹⁰

Noten

- 1 <http://nos.nl/artikel/2068137-timmermans-twijfelt-of-eu-het-gaat-redden.html>
- 2 Europese Commissie; *European Economic Forecast*; november 2015
- 3 *NRC-Handelsblad*: 'Midden-Oosten is straks te heet om te wonen'; 28 oktober 2015
- 4 <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>
- 5 Europese Commissie; persbericht 23 september 2015; http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5699_nl.htm
- 6 <http://www.politico.eu/newsletter/playbook/politico-brussels-playbook-presented-by-google-car-exhaust-deal-mogherinis-good-year-fantasy-brexit/>
- 7 <http://www.politico.eu/article/sweden-eu-relief-refugees-highest-number-resettlement/>
- 8 http://www.refdag.nl/nieuws/buitenland/actieplan_turkije_en_eu_over_vluchtelingen_1_944118
- 9 Massink e.a.; *Dienstbaar tot gerechtigheid: SGP-visie op de aard en omvang van de overheidstaak*; nota Guido de Brèsstichting; 1993; p. 94 en 95
- 10 *Trouw*, 'EU reageert sneller op de asielzoekers dan vroeger'; interview met Robert Visser, Easo; 31 oktober 2015

De laatste tijd hoeft Thomas Spijkerboer niet te klagen over gebrek aan interesse voor zijn vakgebied. Migratierecht staat sterk in de belangstelling door de stijgende aantallen vluchtelingen die zich ook in Nederland melden om hier veiligheid, onderdak en een redelijk normaal leven te kunnen leiden.

Door drs. Jan Schippers, directeur WI-SGP

'Politici moeten de feiten onder ogen zien'

Interview met Thomas Spijkerboer, hoogleraar migratierecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam

Ondanks de drukte is prof. Spijkerboer zonder aarzeling bereid om tijdens een lunchpauze een aantal vragen voor het tijdschrift *Zicht* te beantwoorden. Tijdens het gesprek steekt de Amsterdamse hoogleraar zijn kritiek op het Europese beleid niet onder stoelen of banken. Hij hekelt het onvermogen van de Europese Unie om met een effectieve en geloofwaardige reactie op het vluchtelingenvraagstuk te komen.

We horen politici van allerlei snit en kleur voorstellen doen die beogen de omvang van de instroom van migranten te verminderen en in te dammen. Gaat dat volgens u lukken met het huidige beleid? Wat mankeert eraan? Wat is in uw optiek de echte kwestie?

"Al zo'n dertig jaar lang wordt door politici en ambtenaren gewerkt aan beleid dat gericht is op het beperken van het aantal immigranten en asielaanvragen. Objectief

Telkens doen politici voorstellen die neerkomen op meer van hetzelfde beleid. Wordt het na dertig jaar niet eens tijd om onszelf de vraag te stellen of we soms op een verkeerd spoor zitten?

kun je vaststellen dat het beleid faalt. Het lukt gewoon niet. Telkens doen politici voorstellen die neerkomen op meer van hetzelfde beleid. Wordt het na dertig jaar niet eens tijd om onszelf de vraag te stellen of we soms op een verkeerd spoor zitten? Overheden voeren momenteel een volstrekt

onrealistisch beleid. Eén van de schrijnende gevolgen hiervan is dat er vele migranten omkomen, omdat ze via levensgevaarlijke vluchtroutes of met risicovolle vervoersmiddelen reizen.”

Een oplossing die van tijd tot tijd de politieke en maatschappelijke arena wordt ingeslingerd is: we moeten de grenzen weer sluiten.

“De grenzen worden al veel beter bewaakt dan pakweg dertig jaar geleden. In de jaren '90 is een modernisering van de grensbewaking doorgevoerd. Als je vandaag de dag naar de Verenigde Staten vliegt, dan word je voor vertrek op Schiphol grondig gecontroleerd en dat gebeurt nogmaals bij aankomst op het vliegveld in New York, Washington of waar dan ook. Als politici roepen om een nóg betere grensbewaking of gesloten grenzen, dan is mijn wedervraag: wat bedoelen zij

Over Thomas Spijkerboer

Thomas Spijkerboer (1969) is hoogleraar Migratierecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij studeerde rechten aan de Universiteit van Amsterdam. Van 1982 tot 1986 werkte hij als vrijwilliger bij de Rechtswinkel Amsterdam. Daarna was hij zeven jaar werkzaam bij Advokatencollectief Zaanstreek en specialiseerde zich in asielzaken. Tussen 1993 en 2000 was hij lector Migratierecht aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Hier schreef hij ook zijn proefschrift over 'Gender and Refugee Status', waarop hij in 2000 promoveerde. Voor zijn promotieonderzoek kreeg hij in 2001 de Praemium Erasmianum. Vanaf 2000 is de heer Spijkerboer verbonden aan de VUA. Hij richtte daar de onderzoeksgroep migratierecht op. Met Kees Groenendijk leidde hij het onderzoeksproject 'Transnationality and Citizenship: New Approaches to Migration Law'. In 2011-2012 voerde hij het Europese project uit 'Fleeing Homophobia. Asylum claims related to sexual orientation and gender identity in the EU'. Sinds 2013 leidt hij een onderzoeksproject 'Border Policies and Sovereignty. Human rights and the right to life of irregular migrants' waarbij hij met zijn team onderzoek doet naar onder meer de aantallen doden onder de vele bootvluchtelingen op de Middellandse Zee.

dan precies? Willen zij dan eenzelfde grensbewaking zoals voor 1989 in Oost-Duitsland of vandaag de dag in Noord-Korea? Als iemand kiest voor de 'Noord-Koreaanse' optie – met echt gesloten grenzen – laat zo iemand dan eerlijk zijn en erbij vertellen dat we dan ook 75 procent van onze welvaart gaan inleveren en dat een deel van de bevolking honger zou kunnen gaan lijden. Dat wil niemand. We kiezen bewust niet voor hermetisch gesloten grenzen, omdat we allemaal profiteren van de intensieve mobiliteit. De Nederlandse regering zet de Rotterdamse haven en de luchthaven Schiphol als mainports op de kaart, met het oog op nog omvangrijker handelsstromen en groeiende welvaart. Ook willen Nederlanders maar wat graag op vakantie naar verre oorden, naar Indonesië, Nieuw-Zeeland of Peru. Mijn conclusie is dat we heel asymmetrisch bezig zijn als we aan de ene kant vinden dat dit allemaal redelijk soepel moet kunnen – voor onze welvaart, consumptie en ons vakantieplezier - en aan de andere kant op hoge toon eisen dat de grenzen voor vluchtelingen potdicht gaan. Dan hinken we op twee gedachten. Het één gaat niet zonder het ander.”

Wat is dan de echte kwestie?

“De echte kwestie is dat we geen heldere keuze maken en ook de consequenties van die keuze accepteren. We leven in een globaliserende wereld. De effecten daarvan zijn niet alleen maar leuk of aangenaam. Daar zitten ook schaduwzijden aan. Migrant en vluchtelingen maken ook gebruik van de genomen mogelijkheden tot verplaatsing. Het hoort gewoon bij de manier waarop wij onze samenleving inrichten en organiseren. Grenzen die voor onszelf open en voor anderen gesloten zijn, die bestaan niet.”

De echte kwestie is dat we geen heldere keuze maken en ook de consequenties van die keuze accepteren. We leven in een globaliserende wereld. De effecten daarvan zijn niet alleen maar leuk of aangenaam

Al geruime tijd wordt voor 'opvang van vluchtelingen in de regio' bepleit als de oplossing om migrantenstromen naar Europese landen beter beheersbaar te krijgen. Is dit een goede benadering? Is het een realistische oplossing?

“De roep om meer opvang in de regio van herkomst wordt al sinds de jaren '70 gehoord. Maar we doen er als westerse landen nauwelijks iets aan om die regionale opvang ook daadwerkelijk mogelijk te maken. Neem een land als Libanon. Dit land wordt momenteel overspoeld door vluchtelingen. Als we echt pleiten voor goede opvang in de regio, betekent dit dat er op korte termijn 1 miljoen vluchtelingen uit Libanon moeten worden herverdeeld over andere landen in de regio. Maar dat gebeurt niet, we laten ze gewoon in hun benarde situatie zitten. Kortom, het adagium 'opvang in de regio' hoort bij de categorie goedkope retoriek. Het komt in feite neer op 'dumpen in de regio'.”

Eén van de argumenten voor opvang in de regio is dat de ervaren culturele afstand tussen migranten en de autochtone bevolking minder is.

“In een globaliserende samenleving is er in mijn optiek steeds minder sprake van grote,

onoverbrugbare culturele verschillen. Uiteraard zijn er wel verschillen, maar ik merk eigenlijk weinig van een grote culturele afstand als ik zie hoe snel Syrische vluchtelingen hier in Amsterdam de draad oppakken, de Nederlandse taal leren, een studie beginnen.”

Sommige Nederlanders – en daaronder zijn helaas ook SGP-stemmers – etiketteren vluchtelingen als ‘allemaal gelukszoekers’. Wat is dan uw reactie?

“De SGP-stemmers en anderen die dit zeggen, raad ik aan eens de Amerikaanse Onafhankelijkheidsverklaring uit 1776 te lezen. In dit oude basisdocument van de Verenigde Staten staat met een mooie volzin verwoord dat God de Schepper ieder mens heeft begiftigd met onvervreembare rechten, waaronder het nastreven van geluk. Wie vluchtelingen etiketteert als gelukszoekers zou eens in de spiegel moeten kijken. Het zoeken naar geluk is ieder mens eigen. Het is dus eerder hèt argument om vluchtelingen wel met open armen te ontvangen, omdat ze net zo zijn als ieder ander mens.”

‘De bewaking van de buitengrens van de Europese Unie moet aangescherpt worden.’ Deze reflex van beleidsmakers getuigt volgens u van een tunnelvisie. Wilt u deze stelling voor de lezers van Zicht toelichten?

**als het gaat om de
verhouding Turkije versus
EU is mijn voorspelling dat
we een boeiend politiek spel
te zien gaan krijgen**

“Zoals gezegd, is de bewaking van de Europese buitengrenzen de laatste decennia stevig opgevoerd. Zonder geldige papieren kom je niet met een vliegtuig of veerboot Europa binnen. Het gevolg hiervan is dat migranten de toevlucht nemen tot veel riskantere routes, zoals een tocht over de Middellandse Zee in een gammal bootje. Het steeds ‘intelligenter’ grensbewakingsbeleid van Europa heeft als onbedoeld effect dat de vraag naar de diensten van mensensmokkelaars sterk is gestegen. Zij vragen steeds hogere prijzen aan migranten. Het Europese beleid heeft dus een tegendraads effect: meer winsten voor mensensmokkelaars die migranten verplaatsen onder steeds gevaarlijker omstandigheden met steeds meer slachtoffers tot gevolg. De roep van politici om meer van hetzelfde beleid heeft veel weg van een tunnelvisie. Volgens ramingen zijn er in de afgelopen twintig jaar ruim 20.000 doden te betreuren onder de bootvluchtelingen op de Middellandse Zee. We zien dat de situatie alleen maar verergert. Het dodental stijgt ieder jaar. Tegelijk komt er van de beleidsdoelstelling, namelijk minder migranten, niets terecht. Dan rest er maar één conclusie: er is een ander beleid nodig dat de feiten en effecten wèl onder ogen ziet.”

Maar het is toch begrijpelijk dat politici mensensmokkelaars stevig willen aanpakken?

“Natuurlijk vind ik dat je mensensmokkelaars de wind uit de zeilen moet nemen. Maar de Europese Unie spant het paard achter de wagen als zij de strafrechtelijke aanpak van smokkelaars wil intensiveren. Dat leidt alleen maar tot hogere winstmarges voor de smokkelaars en nog meer slachtoffers. Mijn pleidooi is dat de EU de vraag naar smokkel moet wegnemen. Dat kan op korte

termijn door de visumplicht voor Syriërs af te schaffen. En daarnaast door substantieel meer geld beschikbaar te stellen voor noodhulp aan vluchtelingen in Libanon, Turkije en Jordanië. Als ouders in een vluchtelingenkamp zitten en moeten aanzien dat hun kinderen langdurig niet naar school kunnen en er voorlopig ook geen weersbestendige huisvesting beschikbaar komt, besluiten zij op een gegeven moment de tocht naar Europa te ondernemen. Het feit dat een deel van de vluchtelingen naar Europa komt, is vooral

een gevolg van ambivalentie en falend beleid van de overheid.”

De Europese Unie spant zich in om een deal met Turkije te sluiten zodat de opvangmogelijkheden voor vluchtelingen in dit land worden uitgebreid en de Balkanroute wordt afgesloten voor migranten. Wat is volgens u het effect? Gaan de migranten vervolgens langs de oostzijde van de Zwarte Zee trekken, via Rusland? En gaat de Turkse regering met het geld dat ze van de EU krijgt ook doen wat wordt beloofd?

“De ervaringen van de laatste kwart eeuw wijzen uit dat vluchtelingen creatief zijn en op zoek zullen gaan naar een andere route. Wellicht is één van de effecten dat daardoor minder vluchtelingen Noordwest-Europa kunnen bereiken. Maar veel belangrijker is het punt dat Europa zich moet realiseren dat Turkije zichzelf vooral ziet als een regionale grootmacht. De huidige Turkse regering is zich zeer bewust van het strategisch belang van hun land in geopolitiek opzicht en buit dat ook uit. Dat zie je bijvoorbeeld in de aan-

In deze tijd wordt van Europa gevraagd om op zijn beurt een bijdrage aan het huidige wereldwijde vluchtelingenprobleem te leveren. En dan zouden we nu ineens niet thuis geven

pak van het conflict met en in Syrië. De Turkse regering zal een zodanige aanpak kiezen dat *en passant* een door haar gewenste oplossing van de Koerdische kwestie dichterbij komt of mogelijk zelfs wordt bereikt. Ook benut de partij van president Erdogan, de AKP, dit conflict doelbewust om haar machtspositie in Turkije verder uit te bouwen, waardoor de Turkse politieke hoofdstroom qua ideologie zich steeds verder verwijderd van de Europese oriëntatie.”

“Het belang van de EU is een betere grensbewaking, zodat vluchtelingen niet via de Balkanregio noordwaarts kunnen trekken.

Maar we weten heel goed dat Turkije daar geen enkel belang bij heeft. Dus het effect van afspraken met de Turken op dit punt zal vermoedelijk zeer gering zijn. Maar hoe het ook zij, als het gaat om de verhouding Turkije versus EU is mijn voorspelling dat we een boeiend politiek spel te zien gaan krijgen. In de verhouding tussen Turkije en de Europese Unie verschuift de dominantie steeds meer naar de Turkse kant. Zo'n 5 tot 6 jaar geleden was de EU in de gelegenheid om Turkije binnen haar invloedssfeer te halen. Die kans heeft de EU echter laten lopen. Nadien hebben de ontwikkelingen in Turkije en in het Midden-Oosten de zaak zo grondig gewijzigd, dat je moet vaststellen dat Turkije toch echt in een ander werelddeel ligt. De geopolitieke oriëntatie van dit land verschilt totaal van die van de Europese landen.”

Wat zijn uw gedachten bij het voorstel van CDA-leider Buma om naast de 'vluchtelingenstatus' de status van 'ontheemde' te creëren? Als het gaat om aanpassing van het migratierecht, welke zaken hebben volgens u prioriteit?

“Ik vraag mij in gemoede af voor welk probleem dit voorstel van Buma een oplossing is. Ik denk dat er sprake is van een misverstand. Als jurist zou Buma beter moeten weten. De vluchtelingenstatus is namelijk die van een ontheemde. Zie het VN-vluchtelingenverdrag. Mijn indruk is dat Buma denkt dat wanneer een vluchteling eenmaal een status heeft, zo iemand voor altijd en per definitie in het gastland verblijft. Maar dat hoeft echt niet het geval te zijn. Artikel 1c van het VN-vluchtelingenverdrag is helder: wanneer de oorzaak voor iemands vlucht wegvalt, bijvoorbeeld doordat de situatie in zijn thuisland in gunstige zin verandert, dan vervalt de vluchtelingenstatus.”

“Ik hoor uit allerlei hoeken kritiek op het vluchtelingenverdrag, maar laat ik de gelegenheid benutten om een goed woordje voor dit verdrag te doen. Het vluchtelingenverdrag stamt uit 1951 toen Europa met een gigantisch vluchtelingenprobleem worstelde dat zijn weerga in de geschiedenis eigenlijk niet kent. De opstellers van het verdrag wisten heel goed wat ze opschreven. Het was allemaal zeer goed doordacht. Zij wilden ermee bereiken dat andere delen van de wereld moesten meehelpen om het Europese vluchtelingenprobleem het hoofd te bieden. Dat was een slimme gedachte. In deze tijd wordt van Europa gevraagd om op zijn beurt een bijdrage aan het huidige wereldwijde vluchtelingenprobleem te leveren. En dan zouden we nu ineens niet thuis geven of de regels tijdens het spel willen veranderen? Dat is een ongeloofwaardige en onbetrouwbare opstelling.”

Ik spreek wel eens christelijke vluchtelingen uit Irak en Syrië. Zij zeggen: 'Waarom doen de rijke islamitische landen in het Midden-Oosten zo weinig aan de opvang van vluchtelingen?' Hun suggestie is dat vluchtelingen met een moslim-achtergrond veel beter in moslimlanden opgevangen kunnen worden, wegens de betere aansluiting bij de cultuur en religie aldaar. Door opvangmogelijkheden in Arabische landen, komt er in Europa meer ruimte voor de opvang van christenen, Yezidi's en andere groepen. Dit ontlast ook landen als Libanon en Jordanië. Graag verneem ik uw reactie hierop. Wordt het tijd om als westerse landen meer rekening te houden met de religieuze of etnische identiteit van vluchtelingen en het beleid daarop pragmatisch af te stemmen?

“Mijn eerste reactie is dat dit een goede vraag en een interessante gedachte is van vluchtelingen uit die regio. Het is eigenlijk gênant dat rijke islamitische landen bepaald niet be-

kend staan om hun gastvrijheid voor vreemdelingen of vluchtelingen, maar juist wel als wapenleveranciers. En als ze al geen vluchtelingen zouden willen opvangen uit de regio, dan zouden ze in elk geval geld beschikbaar kunnen stellen voor noodopvang aan bijvoorbeeld Libanon, Jordanië en Turkije. Maar we moeten intussen niet vergeten dat Europa er ook een puinhoop van maakt als het gaat om vluchtelingenbeleid. Wanneer dat niet of in veel mindere mate het geval zou zijn, dan had Europa veel meer statuut gehad om de rijke islamitische landen aan te spreken op hun weggijkgedrag en hun weigerachtige houding. Maar zoals het er nu voorstaat, heeft Europa geen been op om te staan. En verder moeten we bedenken dat 90 procent – dus het overgrote deel – van de vluchtelingen uit Irak en Syrië in de regio wordt opgevangen.”

“In tweede instantie ben ik als jurist niet voor een dergelijke benadering. Ook al kan ik wel begrip opbrengen voor de praktische gedachte van Irakese christenen en Yezidi's, zeker gelet op hun belabberde situatie, toch is mijn grootste bezwaar tegen zo'n praktische oplossing dat je onderscheid gaat maken tussen vluchtelingen op basis van religie. Artikel 3 van het VN-verdrag stelt dat we op die grond geen onderscheid mogen maken. Ik denk dat we daar niet aan moeten beginnen, ook niet voor een tijdje of in de gegeven situatie. Voor je het weet, is het eind ervan zoek en raak je in een situatie verzeild waar je niet wil wezen. Goede bedoelingen kunnen namelijk heel perverse effecten hebben. Ook een mildere vorm van onderscheid is denk ik niet goed als het gaat om vluchtelingen. Het kan leiden tot onbedoelde effecten op langere termijn. Mijn slotsom is dan ook: laten we artikel 3 van het VN-vluchtelingenverdrag gewoon blijven uitvoeren.”

Irak was rijk aan christelijke dorpen en steden, vooral in het noorden van het land. Al decennialang verdwijnen er telkens dorpen en vluchten christenen weg. Dit gaat door tot het christendom uit Irak is verdwenen. Dat is wat we deze dagen voor onze ogen zien gebeuren. Een droevig relaas met een dringende oproep: doe iets voor het echt te laat is!

Jona de Nineviet, pseudoniem van een vluchteling uit Irak

Voor christenen is Irak niet veilig

We schrijven eind juni 2014. De terreurbeweging ISIS opende toen de laatste aanval op de stad Mosul. ISIS slaagde erin deze stad en het gebied erom heen, de provincie Nineveh, te veroveren. Het schrijnende gevolg hiervan was dat alle christenen uit Nineveh en de omliggende dorpen, zoals Bakhdida, Karamlees, Bartilla, Bashiqa, et cetera, door ISIS zijn weggejaagd. Het is haast niet voor te stellen, maar toch zijn meer dan 200.000 christe-

nen binnen één dag uit deze stad en regio weggevlucht. De situatie van de Yezidi's is zo mogelijk nog beroerder. Bewust pakte ISIS van deze bevolkingsgroep meer dan 3000 meisjes en vrouwen op om ze te verkopen – net zoals dat 1400 jaar geleden gebeurde. Overigens heeft ISIS ook veel mensen vermoord. Ze willen eigenlijk dat niemand blijft leven als die hen ook maar één voet dwars zet.

Licht- en schaduwzijde

De val van Saddam Hoessein werd over heel de wereld, maar vooral ook in het westen juichend begroet. Dat is goed te begrijpen, vooral omdat hij een dictator was die gifgas gebruikte tegen z'n eigen volk en raketten afschoot op burgerdoelen onder andere in Israël. Maar aan de lichtzijde van zijn val zit ook een zwarte schaduwzijde. Want sinds de val van Saddam zijn talloze kerken aangevallen, opgeblazen en vernietigd. Dat ging overigens vrij willekeurig. Maar ISIS pakt dit heel systematisch aan en vernietigt elk christelijk bedehuis. Na de inval van ISIS is er dus geen kerk meer in Nineveh die een dienst kan houden.

Juist in 2015 herdenken de christenen in Syrië, Irak en Iran de volkerenmoord die zich in deze regio 100 jaar geleden voltrok. Deze genocide wordt ook wel Seyfo genoemd.¹ Christelijke Assyriërs die in het huidige zuidoosten van Turkije en het noordwesten van Iran woonden, werden door het Turks-Ottomaanse regime in de jaren 1915 tot 1920 met geweld gedeporteerd, uitgehongerd en vermoord. Naar schatting vielen er 275.000 slachtoffers. Een drama dat helaas in vrijwel geen enkel geschiedenisboek wordt genoemd en tot op heden door slechts één Europees land wordt erkend.²

De historie herhaalt zich

Het is heel erg wrang en bitter dat 100 jaar na dato in deze regio min of meer eenzelfde drama zich aan het voltrekken is. Bij veel christenen in Irak leeft daardoor de gedachte dat ze in de steek worden gelaten door de westerse wereld die zichzelf zo beschaafd vindt. Ook bekruipt hen het gevoel dat vele christenen in andere landen van de wereld

slachtoffers van een aanslag op de kerk in Baghdad Saidat Al Najat waarbij meer dan 58 mensen het leven lieten.

zeer weinig tot niets doen om hun geloofsgenoten uit deze benarde situatie te redden. Zeker, er wordt gelukkig wel noodhulp geboden, zoals eten, drinken en onderdak. Maar er is hoegenaamd geen structurele hulp met het oog op een leefbare toekomst in hun thuisland en zicht op de mogelijkheid dat ook hun kinderen daar in de toekomst in vei-

Het is haast niet voor te stellen, maar toch zijn meer dan 200.000 christenen binnen één dag uit deze stad en regio weggevlucht

ligheid kunnen wonen. Want ondanks al het geweld en alle problemen, willen christenen liever niet uit Irak weggaan. Het oude Mesopotamië is hun eigen land. Op een andere plek in de wereld zijn ze vreemdelingen. Alle christenen die uit Irak gevlucht zijn hebben diep verdriet. Ze betreuren het haast iedere dag dat ze een groot deel van hun eigen geschiedenis en de onderlinge verbondenheid hebben verloren.

De huidige Iraakse regering bestaat uit extremisten en geen gematigde mensen, zoals velen denken

Vluchten, een keuze?

Het is belangrijk om te beseffen dat christelijke Assyriërs heus niet op eigen initiatief uit hun land zijn weggegaan. Ze werden domweg uit hun eigen dorpen en steden weggejaagd door ISIS of door andere terreurgroepen. Normaliter hebben christenen onder een islamitisch bewind de keuze uit drie mogelijkheden: moslim worden, jizya betalen (een speciale belasting voor christenen die in islamitisch gebied wonen) of vertrekken. Maar de radicale ISIS beperkt dit tot twee: moslim worden of de dood. Daarom hebben christenen eigenlijk geen andere keuze dan op de vlucht te slaan als ISIS onderweg is naar hun dorp of stad. Dat kan heel snel gaan, waardoor vele christenen vluchten zonder iets van waarde mee te nemen, behalve hun geloof. Westerse mensen

moeten echt stoppen met alle vluchtelingen over één kam te scheren en hen niet zomaar gelukszoekers noemen. Ieder mens die met het nietsontziende geweld van ISIS wordt geconfronteerd denkt toch meteen: wegwezen! De meeste mensen vluchten met alleen hun kleren aan, zonder extra kleding en sommigen zelfs zonder schoenen. Alles wat ze gedurende hun leven hebben opgebouwd en opgespaard, zijn ze in één klap kwijtgeraakt. Jarenlang hebben ze eraan gewerkt, hun eigen huizen gebouwd en nu is alles geconfisqueerd door ISIS. Wie ISIS een beetje kent, weet dat dit zo gaat.

Dubieus optreden Iraakse overheid

Christelijke vluchtelingen uit Irak worstelen met veel onzekerheid over hun leefsituatie. Tot wanneer moeten of kunnen ze in tenten, caravans of kerken in Noord-Irak verblijven? Gelukkig konden ze vluchten naar het noorden en hebben de Koerden hen bescherming aangeboden. Maar voor hoelang? Waarom kunnen de christenen niet bij hun geld komen dat op hun bankrekening staat? Waarom zorgt de Iraakse regering in Bagdad niet voor de vluchtelingen in eigen land?

Het tegendeel is het geval. De huidige Iraakse regering bestaat uit extremisten en geen gematigde mensen, zoals velen denken. Een voorbeeld om dit duidelijk te maken. Op 27 oktober 2015 heeft het Iraakse parlement ingestemd met een voorstel van de regering voor een regeling die zeer nadelig is voor allen die geen moslim zijn. Artikel 26 van de Iraakse wet omtrent nationale identiteit zegt dat wanneer één van de ouders moslim is, alle minderjarigen in dat gezin de identiteit van moslim hebben. Gemengde ouderparen hebben dus geen vrijheid om hun kinde-

ren op te voeden als christen of Yezidi. Maar ook wanneer iemand 18 jaar of ouder is en erachter komt dat hij of zij in het bevolkingsregister geregistreerd staat als moslim, dan kan dat niet in christen gewijzigd worden, ook al is die persoon van jongs af aan als christen opgevoed. Verder heeft de Iraakse overheid besloten dat andere minderheden wel moslims kunnen worden, maar als je eenmaal moslim bent, is het verboden om christen te worden. Irak glijdt steeds meer af naar een islamitische staat zoals Iran. Nadat over deze voorstellen was gestemd, gingen in de Koerdische stad Erbil alle minderheden de straat op om te demonstreren tegen deze wet.

Aanbevelingen op korte termijn

Wat te doen aan deze situatie? Op welke manier zou er meer recht gedaan kunnen worden aan christenen uit Nineveh en de wijdere regio daaromheen? Er moet dringend iets aan worden gedaan. Mijn aanbevelingen voor de korte termijn zijn de volgende:

- 1 De internationale gemeenschap moet de Iraakse overheid dwingen om het genoemde Artikel 26 te schrappen. Het is immers op een flagrante manier in strijd met de internationale mensenrechtenverklaring die alle VN-lidstaten hebben ondertekend. Moslims en christenen mogen niet gedwongen worden om het ene of het andere geloof aan te hangen. Aan ieder mens komt de vrijheid van geweten en geloof toe. Dit houdt ook in dat een overheid ieder mens vrij moet laten om zonder problemen van geloof te veranderen.
- 2 De minderheden zoals christenen en Yezidi's zitten echt in de knel en hebben dringend meer steun en hulp nodig. Het is noodzaak hen te helpen om naar veiliger

iemand op basis van internationale wetgeving zijn eigendom vanuit het eigen land meenemen. De corrupte regering in Irak bijvoorbeeld is verantwoordelijk voor de vergoeding van de eigendommen van allen die hebben moeten vluchten.

oorden te vertrekken. In VN-verband moet Nederland pleiten voor het creëren van beveiligde gebieden (safe havens) in de landen waar momenteel oorlog is, zoals Irak. Deze gebieden moeten door militairen onder VN-vlag worden beschermd. En zolang deze veilige gebieden niet zijn gerealiseerd, moeten de Europese landen de christenen en Yezidi's met voorrang ontvangen omdat deze groepen niet welkom en niet veilig zijn in de islamitische landen.

- 3 Het is ook mogelijk om aparte veilige gebieden voor moslims te creëren in de rijke islamitische landen, zoals Saudi-Arabië, Qatar en Kuwait. Ook deze gebieden kunnen door troepen onder VN-vlag worden beschermd.
- 4 Wil er voor christenen in Irak een toekomst zijn, dan moet de regio rond Nineveh duurzaam worden beschermd tegen ISIS en tegen andere islamitische rebellen-groeperingen. De bevolking in deze regio heeft hulp en steun nodig om weer een

normale samenleving op te bouwen en economisch verder te ontwikkelen.

- 5 Europese landen moeten geen politici uitnodigen die discriminerende gedragingen jegens minderheden praktiseren.

Aanbevelingen op langere termijn

Voor de langere termijn is in mijn visie nodig om het volgende te overwegen:

- 1 De VN-mensenrechtenverklaring behoeft op een aantal punten bijstelling. Zij gaat teveel uit van de goedheid van de mens en houdt er te weinig rekening mee dat er ook ontspoorde mensen op deze wereld rondlopen en macht uitoefenen. Ieder mens die de rechten en vrijheden van andere mensen respecteert, is een mens. Maar een crimineel is een aantal eigenschappen van een mens kwijtgeraakt, en moet niet behandeld worden alsof hem alle rechten van de wereld toekomen.
- 2 De VN moet alle teksten die haat zaaien en tegen andere groepen mensen ten stelligste afkeuren en elke vorm van steun aan (godsdienstig) onderwijs stoppen dat haat stimuleert en in stand houdt.
- 3 Alle landen die VN-lidstaat zijn of willen worden, moeten een keurmerk van goed gedrag halen, anders wordt hun stemrecht ontnomen of lidmaatschap niet toegekend. Een belangrijk punt in dat keurmerk moet het volgende zijn: alle mensen zijn gelijkwaardig, ieder mag zijn geloof bepalen, belijden en van geloof veranderen. Wanneer een land dit niet accepteert of daar in wetgeving en beleid niet aan voldoet, behoort het geen lid van de VN te zijn.
- 4 De rechtspositie van minderheden moet worden verbeterd. Wanneer iemand tot een minderheid behoort en heeft moeten vluchten, mag zo iemand op basis van in-

ternationale wetgeving zijn eigendom van uit het eigen land meenemen. De corrupte regering in Irak bijvoorbeeld is verantwoordelijk voor de vergoeding van de eigendommen van allen die hebben moeten vluchten.

- 5 De Europese landen moeten beter in hun wetten vastleggen onder welke voorwaarden zij een permanente verblijfstatus verlenen aan een vluchteling. Een van de voorwaarden voor het verlenen van een permanente status zou moeten zijn dat zo iemand verklaart geen activiteiten te zullen steunen of ontplooien die de Nederlandse rechtsorde en rechtsstaat ondermijnen of beschadigen. Iemands geloof mag niet leiden tot geweld, onderdrukking of discriminatie jegens mensen met een andere geloofsovertuiging. Als een asielzoeker een dergelijke verklaring niet ondertekent, behoort hij geen permanente verblijfsvergunning te krijgen. En als hij in strijd met deze verklaring handelt, vervalt de status en wordt zo iemand het land uitgezet.

Europa: een zinkend schip?

Christenen in Irak en Syrië voelen wel aan dat het Europese schip begint te zinken en dat de Europese Unie kraakt in al zijn voegen. De vraag is of Europa het op termijn kan redden om een zekere eenheid te vormen en niet in een hopeloze onderlinge verdeeldheid blijft steken. Het land dat Europa zware hoofdpijn zal bezorgen, om niet te zeggen een ramp gaat aanrichten, zal Turkije zijn. Met het geld dat dit land krijgt van de Saudi's zal Turkije terroristen naar Europa sturen om de samenleving lam te leggen. Vooral omdat Europa niet verstandig en doortastend optreedt richting Turkije, hebben asiel-

zoekers met een christelijke achtergrond regelmatig angst en voelen zij zich ook niet geheel veilig in Europa. Maar ze hebben geen andere keus. Het is hier wel veiliger dan in hun thuisland.

Niet gelijk, maar rechtvaardig behandelen

Mijn pleidooi is dat de Europese regeringen op een veel eerlijker manier omgaan met de opvang van vluchtelingen. Niet iedere vluchteling is gelijk. Ieder heeft een ander verhaal en verschilt ook in mogelijkheden als het gaat om landen waar het opbouwen van een veilig bestaan mogelijk is. Het is toch wel duidelijk dat christenen en Yezidi's geen kant op kunnen en eigenlijk nergens in het Midden-Oosten veilig zijn?! Als Europa streeft naar minder migranten, waarom stuurt het er dan niet op aan dat vluchtelingen met een moslim-achtergrond veiligheid kunnen verkrijgen in rijke Islamitische landen? Hebben de regeringen in het westen dan nog steeds niet door dat er sprake is van een systematische vervolging van de christenen door islamitische regimes? Dit is geen verschijnsel dat zich pas de laatste jaren

voordoet, maar in feite stamt dit al vanaf de opkomst van de Islam.

Als één lid lijdt...

Tot slot zou ik in het bijzonder een indringende vraag aan de christenen in Nederland willen stellen: wat zou u verwachten van de christenen in andere landen als jullie je eigen land zouden moeten ontvluchten? Zijn we wel oprechte christenen als we elkaar niet willen helpen en meer doen om voor elkaar iets te kunnen betekenen? De gevluchte christenen uit Irak, Syrië en Egypte waren vaak geen arme mensen. Ze waren welvarend, soms zelfs heel rijk. Maar ze moesten alle bezittingen achterlaten omdat ze de keuze maakten om christen te blijven. Het geloof vraagt van hen een groot offer. De apostel Paulus schreef aan de christenen in Korinthe dat als één lid lijdt, alle leden meelijden (zie I Korinthe 12). Daarom is mijn oproep aan de christenen in Nederland om de gevluchte christenen - en ook de Yezidi's - hulp te bieden zodat zij in veiligheid kunnen wonen. Bid voor hen en help hen mee om een nieuw bestaan te beginnen en het christendom te versterken!

Noten

- 1 Gabriele Yonan, *Ein vergessener Holocaust. Die Vernichtung der christlichen Assyrer in der Türkei*, [Pogrom-Taschenbücher Bd. 1018, Reihe bedrohte Völker], Göttingen/Wien, 1989.
- 2 In maart 2010 verkreeg een resolutie over de Assyrische genocide in het Zweedse parlement de steun van een meerderheid, met één stem verschil en ook nog tegen de zin van de zittende regering.

Veel vluchtelingen komen uit instabiele, onveilige landen. Een land als Syrië is intern verscheurd. De democratie ligt op apegapen. Is er nog perspectief?

Drs. Johannes de Jong, directeur Christian Political Foundation for Europe

Een democratische bloem in de knop in Syrië

Sinds de aanslagen op de Twin Towers op 11 september in 2001 in New York is een sterk besef gegroeid van het gevaar van de radicale islam. De omvang en realiteit van dit gevaar is versterkt door de opkomst van ISIS en de recente aanslagen in Parijs. Het zijn extreme ontwikkelingen die terecht een schijnwerper hebben gezet op alle schaduwzijden van het Midden-Oosten en de islamitische wereld. Te lang is dit genegeerd. Medechriste-

nen, onze broeders en zusters, lijden mede omdat deze realiteit ontkend werd.

Niet alleen de islam

Tegelijk heeft de nieuwe openheid voor kritiek op de islam een problematische houding gecreëerd tegenover het Midden-Oosten en haar bevolking. In het verleden werden de problemen ontkend, nu worden vrijwel alle positieve mogelijkheden ontkend. Je hoort

vaak dat de bevolking van het Midden Oosten simpelweg niet capabel is om hun land en zichzelf positief en democratisch te ontwikkelen.

Hierbij wordt aangehaald dat de islam dat onmogelijk maakt. Dit is zondermeer waar als sprake is van een vorm van politieke islam. Helaas wordt de gedachte dat de islam ontwikkeling onmogelijk maakt inmiddels ook 'geplakt' op het hele Midden-Oosten. Elke bevolkingsgroep die zich binnen de culturele invloedssfeer van de islam bevindt, zou zich om die reden niet op eigen kracht kunnen ontwikkelen in termen van fundamentele vrijheden, mensenrechten en democratie.

In deze redenering wordt voorbijgegaan aan alle andere factoren die een grote rol spelen in de ontwikkelingsachterstand van het Midden-Oosten. Het is bijvoorbeeld een feit dat

de dictatoriale regimes welbewust de economische en educatieve ontwikkeling van grote delen van hun bevolking tegenhielden. Voorkeursgroepen kregen een voorkeursbehandeling als beloning en verzekering van hun loyaliteit aan het regime. Maar zelfs groepen die onder de voorkeursbehandeling vielen, kregen geen kans om zich ook politiek en democratisch te ontwikkelen. Een voorbeeld hiervan zijn de historische, christelijke kerken in Syrië onder het bewind van Assad. Daarnaast was en is er in een groot deel van het Midden-Oosten sprake van bestuurlijke incompetentie door corruptie. Dat heeft mede geleid tot een grote ontwikkelingsachterstand in grote delen van het platteland.

Het gat in ontwikkeling is met veel enthousiasme ingevuld door de politieke en fundamentalistische islam. De aantoonbare scha-

duwzijden van de islam in combinatie met onvrede en onderontwikkeling leidden tot de toxische mix die door ISIS en aanverwanten werd aangegrepen. De door ISIS verdreven gouverneur van Mosul gaf een helder voorbeeld. Hij wees op het feit dat een groot deel van de lokale ISIS-strijders jongeren waren van het omliggende platteland. Deze zijn door lokale stamhoofden en imams die zelf nauwelijks ontwikkeld zijn, aangevuurd om zich bij ISIS aan te sluiten. Het is glashelder dat dit op geen enkele wijze een excuus is voor hun barbaarse misdrijven. Toch laat het

De aantoonbare schaduwzijden van de islam in combinatie met onvrede en onderontwikkeling leidde tot de toxische mix die door ISIS en aanverwanten werd aangegrepen.

zien hoe leiders van ISIS in staat zijn geweest zo snel deze verschrikkelijke organisatie uit te breiden tot haar huidige omvang.

Werkelijke verandering in die regio is nodig om onze broeders en zusters ook op de lange termijn te helpen en terrorisme te voorkomen. Het is dan van groot belang dat we meewerken aan een oplossing voor de genoemde onderliggende problemen. Dat betekent een combinatie van bevordering van inclusieve democratie, waarin fundamente-

le vrijheden erkend worden, economische ontwikkeling en onderwijs. De grootste uitdaging is daarbij het ondersteunen van de democratische ontwikkeling. Het lijkt een onmogelijke opgave omdat de openheid hiervoor en het begin ervan niet van buitenaf opgelegd kunnen worden.

Democratie in Noord-Syrië

De European Christian Political Movement (ECPM) en de Christian Political Foundation for Europe (CPFE) zijn via Assyrisch-Syriac christenen uit Syrië echter in aanraking gekomen met een bijzondere ontwikkeling in het noorden van Syrië. Na een periode van intensieve samenwerking, inclusief het bezoek van een ECPM/CPFE-delegatie aan dit gebied, kan ik melding maken van een veelbelovend begin van een inclusieve democratie die in beginsel voldoet aan de genoemde kenmerken.

In het noorden van Syrië vindt een voor het Midden-Oosten uniek proces plaats. Sinds het begin van de Syrische burgeroorlog hebben Assyrisch-Syriac Christenen, Koerden en Arabieren gezamenlijk stap voor stap een democratisch en inclusief bestuur gecreëerd. Dit op basis van een seculiere grondwet die elke vorm van totalitair regime, dictatoriaal of islamistisch, expliciet afwijst. In deze regio is godsdienstvrijheid en gelijkheid van man en vrouw. Dit wordt weerspiegeld in het feit dat Assyrische Christenen hun eigen zelfverdedigingseenheden en politiemacht hebben gecreëerd (Syriac Military Council en Sutoro) die samenwerken met Arabieren en Koerden binnen de Syrian Democratic Forces. De gelijkheid van man en vrouw zien we terug in het simpele feit dat vrouwen meebesluten in topposities en tegelijk in grote ge-

tale meestrijden aan het front. De militaire en bestuurlijke component worden hier genoemd omdat van gelijke behandeling pas echt sprake is als ze ook daadwerkelijk en zichtbaar wordt toegepast op de meest cruciale plekken, zoals bestuur, politie en leger. Daarin wordt zichtbaar dat er daadwerkelijk een machtsdeling plaatsvindt.

Dit gebied staat ook bekend onder de naam 'Rojava' of 'Democratic Self-Administration'. Het gebied is opgedeeld in drie 'kantons'. Jazire, het grootste kanton, ligt in het noordoosten en is het meest divers qua religieuze en etnische verschillen. Jazire grenst aan Kobane, een kanton met een mix van Koerden, Arabieren, een Turkmeense minderheid en enkele Armeniërs. Tenslotte is er Afrin in het uiterste noordwesten van Syrië dat bevolkt wordt door Koerden en Yazidi's. Helaas is dit laatstgenoemde gebied afgesneden van de beide andere kantons door de aanwezigheid van ISIS. Het gehele gebied heeft inmiddels een bevolking van enkele miljoenen.

Ieder kanton heeft zijn eigen parlement en bestuur. De Assyrisch-Syriac christenen hebben hun eigen parlementariërs en ministers in het parlement en bestuur van kanton Jazire om de simpele reden dat ze in dat kanton wonen. Met een ECPM/CPFE-delegatie heb ik dit kanton bezocht. We hebben uitgebreid met de christelijke ministers gesproken. Ook zijn bezoeken gebracht aan het parlement in Amuda, kerken, een politieke partij, een hulporganisatie en de bases van zowel de Sutoro als de syriac Military Council. Een mooi voorbeeld was het bezoek aan de culturele vereniging van de Syriac christenen. Deze vereniging kan nu voor het eerst in de geschiedenis onderwijs in het Aramees geven

Sinds het begin van de Syrische burgeroorlog hebben Assyrisch-Syriac Christenen, Koerden en Arabieren gezamenlijk stap voor stap een democratisch en inclusief bestuur gecreëerd

dankzij het feit dat Aramees in de kantons een van de drie officiële talen is.

Op het moment van schrijven is er een succesvol, groot offensief gaande van de Syrian Democratic Forces (SDF) samen met de Amerikaanse luchtmacht tegen ISIS. De SDF is het nieuwe militaire samenwerkingsverband van Koerden, Arabieren en Assyrische christenen. De reeds lang bestaande militaire samenwerking binnen Rojava is nu ook geformaliseerd in een gezamenlijke 'operatiroom'.

Dat de geschetste ontwikkeling mogelijk was, kan voornamelijk verklaard worden vanuit twee factoren binnen de grootste en leidende Syrisch-Koerdische partij, de PYD. Ten eerste is deze partij volledig seculier in haar grondbeginselen en concrete politieke inzet. De PYD is nog het best vergelijkbaar met een mix van PvdA, GroenLinks en SP. In de context van die regio blijkt dat de beste garantie voor een seculiere democratie te zijn. Daarnaast streeft de PYD niet naar Koerdische onafhankelijkheid, maar naar een model van 'democratisch confederalisme'. Daarbij wordt het bestuur op een inclusieve

Help de christenen in Syrië & Irak

Het voortbestaan van de christelijke minderheden is in gevaar door de terreur van IS in Irak en Syrië. Naast gebed is een gecoördineerde aanpak nodig om IS te verslaan en zo christenen in deze regio te beschermen. De European Christian Political Movement (ECPM) is de Europese koepelorganisatie van de SGP en ChristenUnie. Met zes Europarlementariërs en tientallen nationale parlementariërs werken wij op dit moment hard om overheden te overtuigen om christenen in het Midden-Oosten beter te beschermen.

De ECPM is de enige Europese politieke partij met dit specifieke speerpunt en een unieke aanpak die zowel praktisch als politiek is. De ECPM bepleit al lange tijd een effectieve strategie tegen ISIS door politieke en militaire ondersteuning van het Democratisch Zelfbestuur in het noorden van Syrië. De ECPM werkt hieraan door:

- actief te lobbyen bij Amerikaanse en Europese overheden om christelijke minderheden in staat te stellen zichzelf te beschermen en een rol te hebben in de politieke ontwikkelingen in Irak en Syrië.
- het samenbrengen van Assyrische christenen, Koerden en Yazidi's en ze te steunen in het vormen van een vreedzame democratische samenleving waarvan we een veelbelovend begin zien in het Democratisch Zelfbestuur in Noord-Syrië.
- Assyrische christenen uit de regio een platform te geven in het Europees Parlement en ontmoetingen met Europese politici te faciliteren in Irak en Syrië zelf.

Steun het werk van de ECPM

Op dit moment is de ECPM de enige organisatie met deze unieke aanpak die erg succesvol is. Ook u kunt de christenen in het Midden-Oosten steunen door uw gift over te maken aan ECPM: IBAN NL83 RABO 0113870159 o.v.v. 'ECPM in Zicht'. ECPM is ANBI geregistreerd. **Op www.ECPM.info/nl** kunt u lezen waar dit geld precies aan besteed wordt.

wijze op lokaal en regionaal niveau gerealiseerd. Dit is dan ook concreet terug te vinden in de bestuurlijke structuur van de kantons. De PYD bood daarmee de cruciale basis om samen met de Syriac Union Party en de lokale Arabieren de kantons in het noorden van Syrië te realiseren. De ECPM werkt vanzelfsprekend primair samen met de Syriac Union Party.

Ruggensteun nodig

Aan bovenstaande moeten drie belangrijke punten toegevoegd worden die van belang zijn voor de beoordeling van deze ontwikkeling.

Ten eerste is het belangrijk om te benadrukken dat niet alleen de ECPM/CPFE deze ontwikkeling geconstateerd heeft, maar ook veel andere westerse journalisten en NGO-medewerkers. Meerdere rapportages bevestigen dit beeld van Rojava.

Ook al is het, ten tweede, duidelijk dat deze ontwikkeling heel veel positieve potentie heeft, het is eveneens een ontwikkeling die onder permanente druk van negatieve propaganda van alle omringende machten staat. Het Assad-regime, Turkije, ISIS en de regerende KDP-partij van Iraaks Koerdistan hebben geen enkel belang bij deze nieuwe democratie. Voor christenen in Nederland is het met name zaak om kritisch te kijken naar berichten uit die regio. Ik heb inmiddels persoonlijk ondervonden dat christelijke partijen en organisaties in Nederland informatie ontvangen die op het eerste gezicht geloofwaardig lijkt, totdat er concreet onderzoek wordt gedaan. Dan blijken de geschetste 'feiten' onjuist te zijn. Een algemeen patroon in deze negatieve propaganda is dat 'de Koerden' als onderdrukkers van Arabieren en Assyrische christenen worden neergezet. Daarbij wordt in vrijwel alle gevallen onjuiste

informatie of onvolledige informatie in dit frame geplaatst. Deze propaganda wordt vervolgens ingezet om de steun aan Rojava te belemmeren. In respons op deze desinformatie kan in ieder geval gezegd worden dat, als deze propaganda waar is, het in ieder geval zeer verbazingwekkend is. Een groeiend aantal Arabieren en Assyrische christenen is blijkbaar bereid om hun leven te wagen om samen met hun Koerdische burens dit politieke project te verdedigen in plaats van dit simpelweg aan de Koerden over te laten.

Ten derde mag het glashelder zijn dat Rojava in ontwikkeling is. Het is onmogelijk om binnen een paar jaar en onder druk van de oorlog tegen ISIS een in alle opzichten functionerende politiek en overheid te realiseren. Daar komt bij dat het gebied te maken heeft met economische druk van de omgeving en een groot aantal vluchtelingen uit Irak en Syrië. De leider van de PYD, Saleh Muslim, heeft dit ook expliciet aangegeven en vervolgens een dringend verzoek gedaan om structurele samenwerking met de internationale gemeenschap, in het bijzonder met de VS en de Europese Unie, inclusief mensenrechtenorganisaties en hulporganisaties. Structureel betekent echte samenwerking om samen vooruitgang te boeken. Hier ligt voor kerken, christelijke organisaties en christelijke partijen een enorme en unieke kans om mee te werken aan de toekomst van Syrië. Dit is niet alleen van belang voor vrede en rust in de regio. Het is ook een prachtige gelegenheid voor christelijk getuigenis in het hart van het Midden-Oosten.

Ik hoop van harte dat christenen in Nederland en Europa deze kans daadwerkelijk grijpen als mogelijkheid voor getuigenis en als bemoediging voor onze broeders en zusters in Syrië.

Het bericht doet de ronde dat bij controles aan de buitengrens van de Europese Unie vluchtelingen met een Pakistaans paspoort worden teruggestuurd. Dat is onterecht, zo blijkt uit het onderstaande relaas. Pakistan is een hoogst onveilig land geworden, met name voor christenen en andere niet-moslims.

Sylvester Bhatti, voorzitter van de Pakistani European Christian Alliance

Pakistaanse christenen: vreemdeling in eigen land

Wat is een asielzoeker? Een asielzoeker is een persoon die bescherming inroept van een regering buiten zijn land van herkomst. De bescherming van de regering van zijn eigen land kan of wil hij niet meer inroepen, omdat hij een gegronde vrees voor vervolging heeft vanwege zijn ras, religie, nationaliteit, politieke overtuiging of zijn behoren tot een sociale groep. Hierbij moeten we niet vergeten dat er een hele kleine streep staat tussen een asielzoeker en vluchteling. Pas

wanneer een asielzoeker erkend wordt en asiel verkrijgt, verkrijgt hij of zij de status van vluchteling.

Vrijheid van godsdienst beloofd

Als wij dit bekijken vanuit het perspectief van de Pakistaanse christenen, zien wij dat zij nooit als Pakistaanse burgers zijn erkend. Daarom wonen de Pakistaanse christenen in hun eigen land als een vreemdeling. Terwijl de oprichter van Pakistan, Mohammed Ali

Jinnah, op 11 augustus 1947 tijdens zijn beroemde toespraak had gezegd: *Je bent vrij, je bent vrij om te gaan naar je tempel, je bent vrij om te gaan naar jullie moskeeën of naar een andere plaats om te aanbidden in Pakistan. Je mag behoren tot iedere godsdienst of kaste of geloof, want dat heeft niets te maken met de staat. Vóór het ontstaan van Pakistan, op 11 april 1946, in een toespraak in Delhi aan de conventie van de Moslim League, herinnerde Mohammed Ali Jinnah de afgevaardigden eraan dat ze niet vechten voor een theocratie. Op 2 november 1941, tijdens een toespraak aan de studenten van de Aligarh Universiteit, zei hij: Vertel de Hindoes, de Sikh en de Christenen dat het volledig verkeerd is om te zeggen dat Pakistan een religieuze staat is.*

Christenen zijn tweederangs burgers

Op basis van de bovenstaande fundamentele uitspraken hebben de Pakistaanse christenen, tijdens het splitsingsproces tussen Pakistan en India, gekozen om in het voordeel van Pakistan te stemmen. Maar gelijk na de dood van Mohammed Ali Jinnah gebeurde het tegenovergestelde. Hierdoor zijn de Pakistaanse christenen hun behaalde status van de drie decennia daarvoor kwijt geraakt en werden ze tweederangs burgers. Sindsdien proberen de Pakistaanse christenen om een gelijkwaardige status in hun eigen land te krijgen. In deze strijd worden ze na elk probleem weer geconfronteerd met een nieuw probleem. Na de oprichting van Pakistan heeft elke christelijke boer 12,5 hectare land aangewezen gekregen, maar in de jaren '60 werd dat zelfde stuk land weer van hen afgepakt, zogenaamd om redenen van landhervorming. Om het opleidings- en welvaartsniveau van de christenen lager dan dat van de moslims te houden, werd het onderwijs

van de christenen in het begin van de jaren '70 in de war geschopt en moesten alle christelijke scholen genationaliseerd worden. Deze scholen waren in koloniale tijden opgericht door de Britse zendelingen. Hierdoor was de deelname aan het onderwijs onder de Pakistaanse christenen vijf maal hoger dan dat onder de moslims. Deze ontwikkeling vonden de moslims beangstigend, omdat zij bevreesd waren dat de christenen hen zouden inhalen op het gebied van onderwijs en vervolgens de betere banen zouden bemachtigen. Door de nationalisering van de christelijke scholen was er vanaf 1971 tot 1984 een kwaliteitsverlies op het gebied van onderwijs. Mede daardoor leed het bolwerk van christenen in de overheidsorganisatie grote schade. Ook 'vergat' de overheid de christenen of schoof hun gerechtvaardigde belangen gemakkelijk terzijde.

Dictatuur van Zia-ul-Haq

Omstreeks 1980 kwam in Pakistan een dictator genaamd Zia-ul-Haq aan de macht. Hij zag het speelveld vrij om de islamisering van het land door te zetten. Zo heeft hij misbruik gemaakt van de wet die de islam tot staatsreligie heeft verklaard door de blasfemiewet in artikel 295A aan te passen en er artikel 295B aan toe te voegen. Volgens deze wijziging wordt iedereen die de koran moedwillig verontreinigt, beschadigd, ontheiligt of voor onwettige doeleinden gebruikt, gestraft met een gevangenisstraf voor het leven. Hierdoor werden Pakistaanse christenen erg bang. De meeste intellectuelen, bewuste en geleerde christenen die nog over waren hebben direct besloten om Pakistan te ontvluchten. De meerderheid van hen waren christelijke Goans. Zij waren migranten van Goa in India, die al waren *gesetteld* in Pakistan voordat

het land was ontstaan. De rest van de Pakistaanse christenen, inclusief de kerk, raakten zo verward dat zij niet begrepen hoe zij de nieuwe situatie moesten aanpakken. Er ontstond ook een dilemma voor de kerk. Aan de ene kant wilde zij blijven bestaan in Pakistan, maar als ze haar voortbestaan in Pakistan wilde behouden, kon zij als enige georganiseerd christelijk instituut natuurlijk niet in conflict geraken met de Pakistaanse overheid. Daardoor werd het onmogelijk om de problemen van christenen en het onrecht dat hen werd aangedaan aan de orde te stellen.

Blasfemiewet: *license to kill*

De meeste christenen die onwetend en kwetsbaar waren zijn drie maal erger in verwarring geraakt. Op het gebied van politiek

ontbrak het hen aan leiderschap, want hun zogenaamde leiders waren allemaal marionetten die werden geselecteerd door de regering. Natuurlijk zouden zij de taal van de overheid spreken en hun mensen niet vertegenwoordigen, laat staan dat zij hun belangen goed behartigden. Daarom verwachtten de christenen dat de kerk zou opstaan voor hen. Maar de kerk in Pakistan moest zelf lijden onder haar eigen bestaan. Daarom kon zij ook naar de buitenwereld niet tegen het optreden van de Pakistaanse regering protesteren. Door deze verwarrende situatie werden de Pakistaanse christenen steeds zwakker. Hierdoor kon de Pakistaanse regering, wanneer zij wilden, wijzigingen gericht tegen christenen in de grondwet aanbrengen. De huidige regerende partij, de Muslim Noon Group, heeft elke keer dat zij aan de

Smaakt deze *Zicht* naar meer? Geef u op voor een proefabonnement!

(één jaargang, vier nummers, voor maar € 15,00)

Bel 010 - 7200 785, surf naar www.wi.sgp.nl of mail naar wi@sgp.nl

Wist u dat het ook mogelijk is
de Guido de Brès-Stichting te steunen als donateur?
U krijgt dan alle publicaties (inclusief het tijdschrift *Zicht*)
van het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP thuisgestuurd.
Neem contact op voor meer informatie.

macht kwam, wijzigingen doorgevoerd in de wetgeving ten nadele van christenen. De meest bedreigende van alle was de wijziging die de Muslim Noon Group aanbracht in 1992 door aan de blasfemie wet artikel 295C toe te voegen. Volgens deze wet wordt iedereen die de naam van Mohammed verontreinigt of degradeert, gestraft met een gevangenisstraf voor het leven of de doodstraf. De ergste vorm van blasfemie is volgens de islam de ontkenning van de profetieën van Mohammed. Als je die niet ontkent, kun je geen christen zijn en ben je dus een moslim. Daarom werkt deze wet in de praktijk als een vergunning voor extremisten om minderheden te vermoorden.

Christenen stemrecht ontnomen

De laatste bij ons bekende wijziging in de wetgeving vond plaats in oktober 2015. Toen heeft de Muslim Noon Group wijzigingen aangebracht in de procedure voor de verkiezingen van de gemeenteraad van Punjab. Volgens de nieuwe procedure zullen de islamitische gemeenteraadsleden direct worden verkozen door de moslims onder de bevolking. Vervolgens zullen de gekozen gemeenteraadsleden zelf hun favoriete christelijke lid benoemen. Hierdoor is het stemrecht aan de christenen in Punjab ontnomen. Het voorgaande maakt zonneklaar duidelijk hoe de kwetsbare, onwetende en angstige christenen in Pakistan een zeer onveilig gevoel hebben en dagelijks in angst leven. In de afgelopen twee decennia zijn er veel aanslagen geweest op christenen, waarbij kerken, scholen en ook hele woonwijken zijn afgebrand. Hierdoor zijn christenen aan de weet gekomen dat ze geen gerechtigheid meer kunnen vinden in Pakistan. De enige manier om aan deze be-

narde situatie te ontsnappen is om op een bepaald moment te vluchten.

Hulp aan Pakistan

Hoe kunnen wij in Nederland de Pakistaanse christenen helpen? De Pakistaanse christenen hebben in elke situatie en waar ze ook zijn humanitaire en juridische hulp nodig. Wij kunnen hun helpen door hen bij UNHCR en de VN te laten erkennen als een groep met 'hoog risico'. Daardoor zullen Pakistaanse christenen met minder hindernissen een asielprocedure kunnen doorlopen. Ook kunnen christelijke politici in Nederland en Europa voortdurend er bij de VN erop (laten) aandringen dat de Pakistaanse christenen hun eigen gelijkwaardige status terug moeten krijgen in hun eigen land – zoals bij de oprichting van Pakistan het geval was. Dan hoeven zij hun land niet meer te ontvluchten. Bovendien moeten alle zogenaamde interreligieuze vredesorganisaties in Pakistan gemonitord worden. Zij moeten concrete opdrachten krijgen, zoals het controleren van schoolboeken op hatelijke teksten over christenen en andere minderheden. Alleen op deze manier kan er echte vrede gezaaid worden. Daarnaast zou het heel verstandig zijn wanneer de Nederlandse kerken en christelijke organisaties er beter op toezien dat de hulp voor hun Pakistaanse geloofsgenoten ook daadwerkelijk aankomt bij de mensen waarvoor deze is bestemd of dat zij alleen maar een valse rapportage van de Pakistaanse autoriteiten ontvangen.

Tot slot een verzoek: bid voor de vervolgde Pakistaanse christenen, de kerkelijke leiders en de kerk in Pakistan. Want in 1 Samuël 12: 23a staat: *Wat ook mij aangaat, het zij verre van mij, dat ik tegen de Heere zou zondigen, dat ik zou aflaten voor ulieden te bidden.*

Angst en verslagenheid. Dat is overgebleven in Europa na de beelden van doden en gewonden in de straten van Parijs. De grote vluchtelingenstromen en de terroristische aanslagen in Europa laten één ding duidelijk zien. De westerse wereld lijkt steeds moeilijker in staat om haar grenzen te verdedigen. In een tijd van vloeibare grenzen is er vrijwel geen bescherming meer mogelijk tegen de gevaren die ons van binnenuit bedreigen.

Door Gert-Jan van Panhuis MA, redacteur Novini

Vloeibare grenzen

Elk tijdperk kent zijn eigen vijand. In de periode van de Koude-oorlog was er sprake van een duidelijke ideologische strijd tussen Amerika en de voormalige Sovjet Unie. De wereldpolitiek werd beheerst door twee even sterke machtsblokken. Beide machten wisten de bevolking in hun greep te houden door het versterken van deze binaire tegenstellingen in het creëren van vijandbeelden. Het gevaar kwam van buiten en was duidelijk lokaliseerbaar.

Het nieuwe gevaar

In ons huidige tijdperk zijn deze ideologische tegenstellingen weg gevallen en zijn er geen duidelijke afgebakende grenzen meer. Ook is er geen sprake van een duidelijke botsing tussen beschavingen. Onze vijanden zijn niet meer duidelijk aan te wijzen. Onze vijanden komen niet van buiten, maar van binnenuit. Baudrillard laat in zijn boek genealogie van het kwaad, zien hoe de vijand ons systeem zelf binnengedrongen is. Er is

sprake van een 'viraal tijdperk'. Een tijd waarin de vijand zich als een virus overall manifesteert.¹ De recente terroristische aanslag in Parijs is hier een schrijnend voorbeeld van. Terroristische cellen en netwerken zijn in plaats gekomen van ideologische machtsblokken.

De wijze waarop het kwaad zich in onze huidige tijd manifesteert, is een weerspiegeling van onze tijdgeest. Het ontbreken van een gemeenschappelijke identiteit heeft namelijk als gevolg dat ons leven en onze eigen cultuur fragmentariseert. Nu de westerse cultuur steeds meer afscheid neemt van haar christelijke wortels, neemt ook de sociale cohesie af. Het geloof in een allesomvattend systeem of ideologie is ten einde gekomen. Er is zelfs geen gemeenschappelijke vijand meer overgelaten. De ideologische ander ontbreekt in ons tijdperk. Het is de moderne mens die verbrokkeld is en daarmee onze vijand ook. Onze vijand is tegenwoordig iemand die bij ons in de buurt woont. In een grenzeloze wereld blijft onze directe medemens over als vijand.

Westerse staten hebben sterk de neiging om nog te denken in ideologische tegenstellingen en vijandbeelden. Er wordt vrijwel geen poging gedaan om het gevaar en de angst te onderkennen alvorens haar te bestrijden. Zygmunt Bauman benadrukt dat moderne staten niet bestand zijn tegen deze nieuwe vijand. Hij beschrijft dan hoe de westerse staten steeds verder gaan in het legitimeren van hun eigen macht door creëren van een gemeenschappelijke vijand.² Hiermee proberen ze hun tegenstanders te dehumaniseren, door ze buiten de 'menselijke' context te plaatsen. Dat terwijl het kwaad voort komt uit een open samenleving.

Open samenleving

Het bieden van regels en grenzen geeft rust en veiligheid. De moderne ontwikkelingen van individualisering en globalisering heeft de beschermende banden in de samenleving verbroken. In de afgelopen decennia zijn het vooral de sociale verbanden van school, kerk en gezin geweest die het moesten ontgelden. De vraag is of deze 'bevrijding' heeft bijgedragen aan meer welvaart en zekerheid. De hang naar materialisme en persoonlijke vrijheid heeft als gevolg dat de mens zich steeds minder kan binden. Dirk de Wachter stelt in zijn boek *Borderline Times*, dat individuele vrijheid een hoge prijs heeft. De hang naar zelfrealisatie en zelfontplooiing houdt de mens gesloten in de cirkel van zijn eigen narcistische ik. Het moet zichzelf voortdurend waar maken. Permanente verlatingsangst is hier de zwarte keerzijde van. Geborgenheid en veiligheid zijn onbereikbaar geworden voor een mens die opgesloten zit in zichzelf.³ Iemand zonder fundament is niet in staat om duurzame relaties op te bouwen. Willem Aalders schrijft hier kernachtig over: 'De moderne mens heeft het gezag van traditie, religie en moraal van zich afgeschud om zich vrij te noemen, doch hoe onzalig, verachtelijk, eenzaam en bedreigd is het leven buiten die bedijking.'⁴ De grenzen zijn opgetrokken met als gevolg dat er geen grenzen meer zijn waar achter we ons kunnen verschuilen. De westerse vrijheid lijkt zich ook steeds meer tegen de open samenleving als geheel te keren. Het zo verheven vrijheidsideaal keert zich tegen de vrijheid zelf. Het neoliberale denken heeft de samenleving overgeleverd aan de vrije markt. Naast het gezin, het huwelijk en de school lijkt nu onze eigen vrijheid aan de beurt te zijn. Globalisering heeft er voor gezorgd dat landen nog nooit

zo met elkaar verbonden zijn geweest. De globalisering heeft deze grenzen open gebroken. Het ongebreideld exploiteren van de natuurlijke hulpbronnen in Afrika zal niet meer zonder gevolgen blijven voor het eigen land. Er is een wereldsysteem gecreëerd waarin de ongelijkheid en de wetteloosheid hand over hand lijken toe te nemen.

Leven in onzekerheid

De socioloog Zygmunt Bauman beschrijft in zijn boek *Vloeibare tijden* dit proces op aangrijpende wijze. De open samenleving heeft als gevolg dat de overheid steeds meer moeite heeft om haar eigen bevolking te beschermen. Bovendien verdwijnt de macht van de nationale overheid in de globaliserende wereld. Illustratief zijn de huidige migratiestromen die vanuit het Midden-Oosten Europa binnentrekken. Europese regeringen laten een grote verlegenheid zien in het oplossen van het vluchtelingenvraagstuk. Zygmunt Bauman benadrukt dat de staat nieuwe manieren zoekt om zijn gezag te legitimeren.⁵ Het aanwakkeren van angst onder de bevolking kan hierbij een middel zijn om de legitimiteit van de staat te benadrukken. Het opschroeven van veiligheidsmaatregelen is dan ook vooral symboolpolitiek. Ten diepste is het doel hiervan om onze angsten onder controle te krijgen. Grenzeloze vrijheid lijkt ook hierin op het tegendeel uit te draaien, namelijk op een controlemaatschappij.

Overgeleverd aan angst

Terroristische aanslagen op Europese bodem en de toenemende aantallen vluchtelingen moeten geplaatst worden in het licht van de tijdgeest. Het vrijheidsideaal heeft in plaats van veiligheid en zekerheid vooral angst gegeven. Grenzen die openstaan en vloeibaar

zijn geworden. De westerse wereld krijgt een deel van de rekening gepresenteerd, van een systeem die het zelf heeft gecreëerd. De komst van de vele vluchtelingen stelt dan ook de westerse mens voor enkele existentiële vragen. Wie ben ik en waar ga ik naar toe? Het stelt vragen aan onze democratische rechtsstaat. Is de natiestaat nog in staat om haar burgers te beschermen tegen een 'onzichtbare vijand'? Het eroderen van sociale verbanden heeft juist gezorgd voor meer eenzaamheid en angst. Het gevoel van onveiligheid en angst lijkt ook in het huidige immigratiedebat de voornaamste rol te spelen. Denk alleen maar aan de schreeuwers uit Steenberg, die het debat over de komst van een asielloekerscentrum volledig domineerden. Westerse overheden profileren zich steeds meer als hoeder en beschermer van persoonlijke veiligheid. Een paradoxale ontwikkeling, aangezien globalisering en individuele vrijheid juist moeilijk samengaan met een persoonlijk gevoel van veiligheid. De psycholoog Damiaan Denys benadrukt dan ook dat de controlemaatschappij in Nederland een angstcultuur in de hand werkt. Een mens of samenleving die alles wil controleren leeft in chronische angst. Controle laat immers weinig ruimte voor het onbekende en het onvoorspelbare. Vandaar die angst voor de vreemdeling, voor alle ideeën die afwijkend zijn van de hoofdstroom. Damiaan betoogt dat de media een belangrijke rol spelen in het creëren van een angstcultuur. Nieuws is vaker negatiever gekleurd en omgeven met het woord angst. We zijn ten diepste angstig voor elkaar geworden. Paradoxaal genoeg zijn wij daarmee zelf de ultieme dreiging voor onszelf geworden.⁶ De Deense filosoof Kierkegaard benadrukt dat angst een existentiële eigenschap is van de mens.

Angst en bezorgdheid voor de toekomst, dat is wat de mens parten speelt. Het is datgene wat je voelt als je in een ravijn kijkt. Mensen kijken niet graag in de afgrond om daarmee hun persoonlijke situatie onder ogen te zien. Iedereen probeert een manier te vinden om de eigen angsten onder controle te krijgen. De meeste mensen zoeken afleiding in de tijdelijke bezigheden. Kierkegaard noemt dit een leven in onvrijheid. Juist het jezelf open stellen voor deze angst biedt nieuwe kansen en mogelijkheden.⁷ 'De angst is de mogelijk-

heid van de vrijheid, slechts deze angst, in verbinding met geloof, absoluut vormend, door dat hij alle eindigheden verteert (..)'⁸ Het is belangrijk ook in het publieke debat om de angsten die we hebben te omarmen. Angst is nodig om te beseffen wat het ware fundament van het leven is. Het is de sprong van het geloof, van vertwijfeling naar eeuwige zekerheid. Zonder deze sprong van geloof is het alleen maar de angst die overblijft in een wereld zonder vastigheid.

Noten

- 1 B.C. Han, *De vermoeide samenleving* (Amsterdam 2014), p. 15.
- 2 Z. Bauman, *Vloeibare tijden. Leven in eeuw van onzekerheid* (Zoetermeer 2011), p. 33.
- 3 D. de Wachter, *Borderline times. Het einde van de normaliteit.* (Leuven 2013), p. 48.
- 4 W. Aalders, *Burger van twee werelden* (Den Haag z.j.), p. 199.
- 5 Z. Bauman, *Vloeibare tijden. Leven in eeuw van onzekerheid* (Zoetermeer 2011), p. 30-33.
- 6 Psychiater-filosoof Damiaan Denys over angst (<https://www.vn.nl/psychiater-filosoof-damiaan-denys/>)
- 7 S. Kierkegaard, *Angst.* (Amsterdam), p. 202-204.
- 8 *Ibidem*, p. 202

Waar zitten de praktische knelpunten in het beleid en hoe moeten we als christenen het vluchtelingenvraagstuk beschouwen? Een interview met Jan Pieter Mostert, directeur van Stichting GAVE, en Martijn van der Linden, woordvoerder van VluchtelingenWerk Nederland. Ook zijn reacties opgenomen van Arco van Wessel, hoofd Programma's bij ZOA Vluchtelingen zorg en Cornel Vader, directeur Stichting Leger des Heils, onderdeel Welzijns- en Gezondheidszorg.

Huibert Kik, redactielid

'De kracht van onze waarden is beslissend'

In gesprek met vier organisaties voor vluchtelingen hulp

Tot hoelang kan Nederland op dit niveau nog vluchtelingen blijven opnemen?

Jan Pieter Mostert: Het is ingewikkeld, maar het grootste probleem komt vooralsnog van binnenuit: Er is een heftige afkeer en zelfs geweld tegen mensen die –in het algemeen gesproken- oorlogsgeweld zijn ontvlucht. Wie beweert dat het alleen profiteurs of jihadisten zijn, kent de feiten niet of verdraait ze bewust. Zonder die maatschappelijke weer-

stand denk ik dat we nog niet zo'n groot probleem zouden ervaren. Een mens in nood mag wat kosten, dat is Bijbels. Hoewel ik niet hoop en verwacht dat het gaat gebeuren, denk ik dat Europa het zelfs aan zou kunnen om de hele Syrische bevolking te ontvangen. Elke individuele burger kan nu al bijdragen aan het oplossen van dit probleem door een vluchteling te ontmoeten, te luisteren naar zijn pijn en hem te helpen om te bouwen aan zijn toekomst. Dat kan hier zijn, maar ik

Een reactie uit het buitenland

Arco van Wessel, hoofd Programma's bij ZOA Vluchtelingenzorg

Het is zeker mogelijk dat er meer vluchtelingen in de regio worden opgevangen. Er zijn weliswaar landen waar bijna geen vluchtelingen meer bij kunnen, zoals Libanon. Ongeveer een vijfde deel van de Libanese bevolking bestaat nu uit Syrische vluchtelingen. Dat is enorm, het land kan weinig vluchtelingen meer aan. Een land als Turkije heeft al twee miljoen vluchtelingen opgevangen, maar heeft de absorptiecapaciteit om nog veel meer vluchtelingen op te vangen. Voor Jordanië geldt hetzelfde. Maar wat echt storend is, is dat de Golfstaten en andere Arabische landen bijna geen vluchtelingen opnemen, terwijl daar grote welvaart is en een enorme hoeveelheid immigranten. Een voorbeeld: de bevolking van Koeweit van 4 miljoen mensen bestaat voor 70% uit immigranten. De Verenigde Arabische Emiraten hebben een bevolking van 9,2 miljoen, waarvan 7,8 miljoen expatriates. Deze landen, maar ook Saoedi-Arabië hebben geen vluchtelingen opgenomen. De directe buurlanden van Syrië, namelijk Turkije, Libanon en Jordanië hebben wel hun verantwoordelijkheid genomen. Maar hebben zeker meer financiële en technische ondersteuning nodig als zij nog meer vluchtelingen moeten opvangen. ZOA helpt nu mensen in Syrië, Jordanië en Libanon.

Toen de afgelopen zomer de vluchtelingenstroom naar Europa zienderogen toenam kwam binnen ZOA ook de vraag regelmatig op tafel of we niet iets in Zuid-Europa moesten gaan doen. Toch hebben we steeds vastgehouden aan de lijn dat we actief willen blijven in de regio. Dat is waar de problemen het grootst zijn, waar de meest kwetsbaren zijn en waar onze expertise ligt. Meer hulp in de regio is hard nodig. De landen in de regio verdienen wel onze financiële en technische ondersteuning.

De *bottle neck* van de opvang in Nederland is in ieder geval niet logistiek of economie, maar veel meer het draagvlak. In theorie kunnen we miljoenen opvangen. In de Eerste Wereldoorlog ving Nederland in korte tijd maar liefst één miljoen Belgen op. Dat was op een bevolking van ongeveer 7 miljoen. Het Belgenmonument in Amersfoort herinnert daar nog aan. Logistiek is voor bijna alles een oplossing te vinden. De vraag is echter of er voldoende draagvlak is in de maatschappij. De maatschappij is zeer verdeeld op het punt van opname van vluchtelingen. Ik zie ook dat christenen om mij heen worden heen-en-weer geslingerd tussen enerzijds een Bijbelse opdracht tot gastvrijheid voor de vreemdeling en anderzijds zorgen over toename van de Islam in Nederland. Persoonlijk ben ik ervan overtuigd dat we echte vluchtelingen moeten opvangen, ongeacht etniciteit of religie. Maar ik snap ook de zorgen over identiteit. Ook een bekend econoom als Paul Collier refereert daaraan in zijn 'Exodus: how migration is changing our world'. Hoewel hij een zeer gerespecteerd econoom is, wordt er wat lacherig gedaan door wetenschappelijke collega's over zijn genuanceerde standpunten. Het geeft maar aan hoe beladen het onderwerp migratie is.

hoop dat dat op termijn vaak ook weer in het land van herkomst kan.

Het is een grote opgave. Maar het gaat er bij mij niet in dat ons rijke continent 2 tot 4 procent van de wereldwijde vluchtelingenstroom niet zou kunnen hanteren. Niet het aantal of de herkomst van de vluchtelingen zal ten slotte bepalen wat we kunnen, maar de kracht van onze waarden.

Martijn van der Linden: Het antwoord hierop is afhankelijk van wat nodig is. Op dit moment vragen meer mensen dan de afgelopen jaren om bescherming in Nederland. Dat komt doordat een van de grootste vluchtelingencrises ooit relatief dichtbij plaatsvindt. In 2001 woonden ruim 84.000 vluchtelingen in asielcentra in Nederland. We komen nu in de buurt van de helft van wat we eerder deden. We hebben dus wel voor veel hetere vuren gestaan, en toen konden we het ook aan.

In de landen om ons heen zien we een diversiteit aan normen voor toelating en ondersteuning van immigratiediensten. Vindt u dat deze Europees gelijk moeten worden getrokken of dat ieder Europees land zijn eigen beleid op dit gebied met kunnen blijven voeren?

Jan Pieter Mostert: Een ingewikkeld probleem. Na een aantal ingewikkelde politieke en juridische processen zien we in Nederland bijvoorbeeld dat bekeerlingen tot het christendom de laatste jaren veel serieuzer worden onderzocht, hoewel dit – zeker voor een IND- een moeilijke opgave blijft. Dat is een Nederlandse verworvenheid die ik niet graag zou opgeven.

Tegelijkertijd heeft Europa sterke behoefte aan meer uniformiteit. Op het moment pro-

beren vluchtelingen wat ieder mens in hun plaats waarschijnlijk ook zou proberen: niet stoppen bij het eerste veilige land, maar verder reizen naar het land met de beste kansen. Dat is niet de bedoeling, en het is slecht voor de draagkracht in de landen die zich het lot van de vluchtelingen wel aantrekken. Europees beleid en een Europese spreiding vind ik daarom wel wenselijk. Dit heeft overigens alleen kans van slagen als de Zuid- en Oost-Europese landen hun houding in het bieden van opvang en perspectief aan vluchtelingen verbeteren.

Martijn van der Linden: Op dit moment zien we dat de verantwoordelijkheid voor asielaanvragen ongelijk is verdeeld over de EU-lid-

Wie beweert dat vluchtelingen alleen profiteurs of jihadisten zijn, kent de feiten niet of verdraait ze

staten. Dat komt doordat er geen afspraken zijn over een structurele verdeling. Daardoor ontstaat de situatie dat lidstaten proberen die verantwoordelijkheid op elkaar af te schuiven. Bijvoorbeeld door te kijken naar het beleid ten aanzien van vluchtelingen in andere landen en daar het eigen beleid op af te stemmen. Of door reisroutes in te dammen door grenzen af te sluiten. Uiteindelijk gaat deze *race to the bottom* ten koste van de vluchtelingen. Het zou beter zijn om een gemeenschappelijk Europees asielbeleid te hebben, zodat iedere vluchteling in elk EU-land dezelfde kansen en hetzelfde perspectief heeft.

De SGP stelt voor dat het indienen van herhaalde aanvragen om terugkeer moet worden voorkomen door een deadline te stellen waarop nieuwe asiel-aanvragen kunnen worden aangedragen. Denkt u dat dit eindeloze procedures zal voorkomen?

Jan Pieter Mostert: Zeker voor mensen die halsoverkop gevlucht zijn, is het leveren van bewijsmateriaal een zeer moeilijke opgave.

Een nieuwe asielaanvraag kan worden ingediend als er nieuwe feiten/bewijzen zijn. Dat dit soms lang duurt, is begrijpelijk en daarmee moet rekening worden gehouden. We moeten ons ook beseffen dat de IND is niet feilloos is.

Het is moeilijk om hier een termijn aan te stellen. Als afgewezen asielzoekers voor hun

Een reactie uit Nederland

Door Diana Nieuwold, namens Stichting Leger des Heils

Het Leger des Heils zet zich al van oudsher in voor mensen in nood, ongeacht hun achtergrond, geloofsovertuiging of huidskleur. En blijft zich dan ook inzetten voor kwetsbare uitgeprocedeerde asielzoekers. "We blijven ons inzetten met hulp en opvang voor een groep mensen die in Nederland verblijft zonder status. Uiteraard wel binnen de mogelijkheden die we daarvoor hebben," aldus Cornel Vader, directeur Stichting Leger des Heils, onderdeel Welzijns- en Gezondheidszorg. Het standpunt dat het Leger des Heils eind 2014 - na een uitspraak van het Europees Comité voor Sociale Rechten - innam over kwetsbare uitgeprocedeerde asielzoekers blijft dus ongewijzigd. De groep mensen met veel problemen verkeert vaak in een uitzichtloze situatie. Het Leger des Heils vindt dat iedereen in Nederland op zijn minst voldoende te eten en een dak boven het hoofd moet kunnen hebben. Wij zien het dan ook als onze kerntaak om - daar waar nodig - mensen op te vangen en hen te helpen voorzien in deze primaire levensbehoeften. Wij maken ons hard voor een menselijk bestaan, waarbij in de aanpak de mens, deskundigheid en samenwerking in de keten centraal staan. Naast opvang en eten (ofwel: bed, bad en brood) betekent dit ook dat de mensen om wie het gaat hun dag zinvol kunnen doorbrengen. Het Leger des Heils kijkt met hen naar mogelijkheden voor een dagbesteding.

Directeur Cornel Vader: "We zijn door heel Nederland steeds in nauw overleg met gemeenten over opvang, onder andere voor deze groep mensen. Dit deden we al en blijven we doen, want het gaat om mensen. We blijven ons voor hen inzetten. Door de huidige vluchtelingenstroom lijkt de bed-bad-brood-regeling naar de achtergrond te verdwijnen. In de praktijk is dat niet zo. Het maakt voor het Leger des Heils niet uit onder welke regeling mensen vallen, in nauw overleg met de gemeenten werken we aan een menswaardig bestaan. Op sommige plaatsen resulteert dat in de daadwerkelijke opvang van mensen (bijvoorbeeld in azc Crailo in 't Gooi) en op andere plekken ondersteunen we met kleding, eten of gesprekken."

gevoel een zekere dood tegemoet gaan als ze terug moeten, zullen ze in de illegaliteit onderduiken en eventueel opduiken als ze denken wel bewijs te kunnen leveren.

Ook ingewikkeld is het als zo'n nieuw feit een bekering is. Een termijn te stellen waarbinnen een opvolgende aanvraag gedaan moet worden kan dan een perverse prikkel worden. Daarmee werk je namelijk in de hand dat er te snel een nieuwe aanvraag gedaan wordt, terwijl het prille geloof nog niet voldoende gerijpt is.

Niettemin begrijp ik de wens voor een termijn aan deze mogelijkheid, al zie ik niet gelijk hoe dat op een rechtvaardige manier kan. Mensen die een leven lang in de illegaliteit verblijven in de hoop op ooit een perspectief te krijgen, dat is voor zowel de samenleving als de mensen zelf niet gewenst.

Martijn van der Linden: Je krijgt in Nederland niet zomaar asiel - je moet kunnen bewijzen dat je in je land van herkomst gevaar loopt. Dat is soms erg lastig. Het kan gebeuren dat bepaalde documenten die bijvoorbeeld je identiteit bewijzen, of foto's waarin je te zien bent bij een demonstratie pas later gevonden worden. Iemand die in eerste instantie werd afgewezen kan dan alsnog aantonen dat hij/zij gevaar loopt. Zo komt het voor dat mensen jarenlang niet durven terug te keren, op straat leven, en vervolgens alsnog blijken bescherming nodig te hebben. Daarom is het belangrijk dat dit wel mogelijk blijft. Bovendien wordt een herhaalde aanvraag alleen in behandeling genomen als daar reden toe is. Dat kan dus niet zomaar, en zo worden 'ellenlange procedures' op dit moment al voorkomen.

Uiteindelijk gaat deze race to the bottom ten koste van de vluchtelingen. Het zou beter zijn om een gemeenschappelijk Europees asielbeleid te hebben

De SGP vindt dat mogelijkheden voor opvang van vluchtelingen in de regio van herkomst vergroot moet worden. Is dat mogelijk?

Jan Pieter Mostert: Natuurlijk is dat goed. Momenteel valt de vluchtelingenproblematiek van Europa in het niet bij de nood in en rondom de landen van herkomst. Vluchtelingen daar lopen momenteel een serieus risico om de komende winter niet te overleven door gebrek aan eten, medische zorg en warmte. Alleen al daarom moet er in de regio worden geïnvesteerd. Daarnaast blijkt de vlucht vaak gevaarlijk, en hoe groter de afstand, hoe groter het cultuurverschil over het algemeen is, met alle problemen van dien.

Ik verwacht dat we voorlopig moeten leren leven met veel meer vluchtelingen. Als resultaat van internet weten vluchtelingen veel gemakkelijker en goedkoper de weg te vinden naar landen met minder misère. Ook als er in de regio bij wijze van spreken in plaats van een geïmproviseerd afdak, een douche en een te verwarmen tent beschikbaar is, zullen mensen blijven zoeken naar plaatsen waar ze hun leven weer kunnen op-

bouwen, in plaats van te overleven in een vluchtelingenkamp. Niettemin zien we nu al dat vluchtelingen, in bijvoorbeeld Libanon mensen die naar de steden zijn gevlucht, weer beginnen hun vak uit te oefenen.

In opvang in de regio moet dus worden geïnvesteerd, maar de resultaten voor de afname van de vluchtelingenstroom moeten zeker niet worden overschat.

Martijn van der Linden: Die vraag kan ik niet goed beantwoorden omdat wij niet in de regio's van herkomst actief zijn. Wel vinden wij dat de regio (waar nog altijd bijna

alle vluchtelingen worden opgevangen) beter ondersteund zou moeten worden door de internationale gemeenschap. Nog altijd moeten hulporganisaties korten op noodhulp omdat de internationale gemeenschap veel te weinig financiële middelen ter beschikking stelt. De omstandigheden in de opvangkampen zijn met geen woorden te beschrijven. De vluchtelingencrisis vindt vooral plaats in de regio.

Wat merkt u van de groeiende weerstand in de samenleving? Wordt u als hulpverlener ook wel eens bedreigd?

De hulporganisaties in het kort

Stichting GAVE

Stichting Gave is een interkerkelijke organisatie voor het werk onder vluchtelingen en asielzoekers in Nederland. Gave verlangt ernaar dat de vluchteling die naar ons land komt, wordt gezien en geliefd.

Stichting Leger des Heils

Het Leger des Heils - opgericht door William Booth in 1865 - is een wereldwijde organisatie die in 126 verschillende landen duizenden mensen helpt en vertelt van de liefde van Jezus Christus. Sinds 1887 is 'het Leger' ook in Nederland actief en wil in de naam van Christus menselijke nood lenigen zonder enige vorm van discriminatie.

VluchtelingenWerk Nederland

VluchtelingenWerk Nederland behartigt de belangen van vluchtelingen en asielzoekers in Nederland, van binnenkomst tot en met de integratie in de samenleving.

ZOA-Vluchtelingen zorg

Het werk van ZOA beperkt zich sinds midden jaren tachtig niet meer tot Zuidoost Azië, de regio waar de organisatie vanaf haar oprichting actief is. Anno 2014 is ZOA actief in vijftien landen op drie continenten. De afkorting ZOA heeft daarmee de oorspronkelijke betekenis Zuidoost-Azië verloren. Maar de naam blijft staan voor de hulp die zij biedt aan slachtoffers van natuurrampen en gewapende conflicten, tot zij weer in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

Jan Pieter Mostert: Politici hebben te maken met dreiging of zelfs geweld. Het ondermijnt een zuivere blik op de zaak en maakt het probleem groter dan het zou hoeven zijn. Belangrijk is om ons te realiseren dat de politie veel meer ordeproblemen heeft met tegenstanders van asielzoekers dan met de asielzoekers zelf. Ik vrees dat deze weerstand jegens asielzoekers eventuele jihadistische sympathieën onder hen veel eerder aanwakert dan dooft.

Toch neem ik de angst –want ik denk dat het daar om gaat– in de samenleving uiterst serieus. Ik hoop dat er ruimte ontstaat om daar met de feiten en getallen in de hand over te praten. Ook ben ik geneigd goed te luisteren naar gevluchte christenen die ernstige dingen hebben meegemaakt met moslimgeweld. Hier moeten we antwoorden op vinden zonder af te doen aan de hulp voor mensen in nood.

Binnen de christelijke wereld willen we helpen we met de meningsvorming: Je ogen open, je Bijbel open en je hart open. Dan kan je tot standpunten komen waar je angst niet leidend is. En dat is denk ik wat er nu van ons wordt gevraagd.

Als organisatie hebben tot op heden alleen te maken met van tijd tot tijd giftige taal, gelukkig niet met bedreiging.

Je krijgt in Nederland niet zomaar asiel - je moet kunnen bewijzen dat je in je land van herkomst gevaar loopt. Dat is soms erg lastig.

Martijn van der Linden: We zien vooral dat het gesprek over vluchtelingen erg is gepolariseerd. Mensen die het hardst roepen, krijgen de meeste aandacht. Waar wij berichten lezen over uit de hand gelopen inspraakavonden en vuurwerkbommen bij een vluchtelingenopvang zien wij het aantal aanmeldingen voor vrijwilligers stijgen. Dat is natuurlijk minder zichtbaar. We maken ons wel zorgen over de manier waarop het debat wordt gevoerd. Het lijkt soms vaker te gaan om het behalen van het eigen gelijk dan om echt verder te komen en oplossingen te realiseren. Bovendien zijn er veel feitelijke onjuistheden in het debat geslopen die goede oplossingen ook niet dichterbij brengen.

Berichten met alleen verwensingen zijn van alle tijden, en nu er meer aandacht is voor vluchtelingen krijgen we die ook wat vaker. Als er een oprechte vraag of oprechte zorgen achter lijken te schuilen wordt zo veel mogelijk gereageerd.

Zijn er onderwerpen waar de politiek tot dusver geen aandacht voor heeft, maar waar wel nodig beleid op moet worden gemaakt?

Jan Pieter Mostert: Het gaat niet alleen om Syrië. Door facebook en uitgebreide websites is vluchten nog nooit zo gemakkelijk en goedkoop geweest als in het afgelopen jaar. Vroeger vluchtten mensen vaak niet verder weg omdat ze geen geld hadden en geen idee hoe en waarheen ze verder moesten. Die tijd is voorbij. In Afrika worden mensen iets welvarender. Net genoeg om toegang tot internet te hebben, te onderzoeken hoe je naar Europa kan en om te reizen. Een welvarender Afrika zorgt niet voor minder, maar voor meer vluchtelingen en illegale migratie. Als we hier niet op anticiperen zou na de Syrië

sche vluchtelingenstroom een Afrika-stroom kunnen volgen. We moeten serieus werken aan de ontwikkeling van Afrika, vrede in Afrika, aan legale manieren om hier tijdelijk te verblijven (studie, arbeid) en aan een Europees vluchtelingenbeleid. Anders sluit ik niet uit dat de instroom nog langer zo doorgaat en op den duur ontwrichtend wordt.

Martijn van der Linden: We maken ons al jaren zorgen over het nieuwe inburgeringsbeleid. Verschillende instanties en gemeenten zien dat er sinds de nieuwe Wet Inburgering veel problemen zijn die de inburgering en dus de integratie belemmeren. Er komen nu meer vluchtelingen naar Nederland, waarvan een deel binnenkort ook begint met inburgeren. Maar wij maken ons grote zorgen over of het huidige inburgeringsbeleid daar klaar voor is.

Heeft u voor lokale SGP politici een aantal argumenten waarop de besluitvorming voor de komst van een AZC gestoeld moet zijn. Waar moeten ze bijzonder op letten?

Jan Pieter Mostert: Bijbels gezien moet je echt van goeden huize komen om een dak aan mensen op drift te weigeren. Primair moet het denken van de politici erop gericht zijn het goed te organiseren, voor zowel de eigen bevolking als voor de vluchtelingen. Dat kan bijvoorbeeld door heldere eisen stellen aan de COA voor de samenwerking met lokale maatschappelijke organisaties en zeker ook kerken. Het begrip 'participatiesamenleving' is tegenwoordig een veelgebruikt

woord in de lokale politiek, maar is ook hier zeker van toepassing. Als we stimuleren dat burgers kennismaken met de asielzoekers en ontdekken dat het gewoon mensen zijn, zullen er minder problemen zijn. De Bijbelse opdracht voor mensen in nood moet leidend zijn voor het politieke standpunt: 'De vreemdeling, die als vreemdeling bij u verkeert, zal onder u zijn als een inboorling onder ulieden; gij zult hem liefhebben als uzelf; want gij zijt vreemdelingen geweest in Egypteland.' Deze woorden hebben een Afzender die we moeten vrezen, maar die ons ook geruststelt in een woelige tijd: 'Ik ben de HEERE, uw God!' (Leviticus 19:34).

Martijn van der Linden: De mogelijke komst van een asielzoekerscentrum in een gemeente leidt regelmatig tot weerstand bij omwonenden. Wij blijven het belang van kleinschalige opvang benadrukken. Dat kan rekenen op meer draagvlak bij omwonenden en is veel beter voor de integratie van de vluchtelingen die hier mogen blijven. Het is noodzakelijk dat het COA de politieke opdracht krijgt om mee te werken aan kleinere locaties en dat gemeenten zich inzetten om die aan te bieden. Ook heersen er veel onjuiste denkbeelden over vluchtelingen en wat de komst van een asielzoekerscentrum in een wijk voor de omwonenden betekent. Het is belangrijk om het gesprek hierover op basis van goede informatie te voeren. Ten slotte is van groot belang dat opvang in het hart van de samenleving plaats vindt. Dus liever niet op een locatie ver buiten de stad of achteraf in een weiland buiten het dorp.

Tegenstem

Vreemdelingen binnenhalen onder het zingen van 'Jij bent welkom in ons land' bezorgt sommigen warme emoties. Van gemeentebesturen vraagt het opvangen van honderden nieuwkomers meer ratio.

We moeten scherp onderscheid maken tussen landelijk beleid en lokale bewegingsruimte. Als de regering de toestroom niet begrenst, is het snel herbergen van veel vreemdelingen voor gemeenten een gegeven opgave. De verschillende posities van Rijk en gemeenten maken dat lastig. De noodzaak voor het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers op korte termijn opvang te regelen, ontnemt gemeenten namelijk niet het recht hun eigen afweging te maken.

Om regie te houden en rust te bewaren, is het aan gemeenten om zelfstandig en zelfbewust de koers te bepalen. Samenwerking met andere gemeenten hoort hierbij. De structuur van de Veiligheidsregio leent zich prima voor het regelen van praktische zaken met behoud van de gemeentelijke beleidsvrijheid. Mits voorzien van voldoende bestuurlijk draagvlak binnen de afzonderlijke gemeenten kunnen er ook inhoudelijke afspraken worden gemaakt. De gemeente dient na te gaan welke acties bij opvang nodig zijn, op welke beleidsterreinen en wie daarbij kunnen worden betrokken (zoals vrijwilligers, scholen en kerken). Ook moet samenhang in de aanpak gegarandeerd worden. Om de doorstroming te bevorderen moet iedere gemeente de definitieve huisvesting voor vreemdelingen met een verblijfstatus snel op orde brengen.

Gemeenten zetten zich in. Vervelend is dat het Rijk wel de problematiek laat neerdalen, maar nog niet voornemens lijkt de financiële tegemoetkoming in harmonie met deze inspanningen te brengen. Toch zou het Rijk, dat het met de gemeenten mag zien uit te zingen, een klinkend financieel slotakkoord niet misstaan. Dat helpt gemeenten meer dan alleen gevoelig gezang zonder enig zicht op de langetermijnevolgen van het warme welkom.

Sytse de Jong, wethouder in de gemeente Staphorst

Het vluchtelingenvraagstuk staat volop in de belangstelling de afgelopen tijd. De problematiek gaat zeker niet aan de deur van de gemeente voorbij. Daarom hebben we aan twee raadsleden hierover vragen voorgelegd. Ewart Bosma reageert als SGP-raadslid in de gemeente Rijssen-Holtten en Bert Doek reageert als CU/SGP-raadslid in de gemeente Zuidplas.

Ronilla Heijboer, vrijwilliger

Vluchtelingenvraagstuk, ook een zaak van de gemeente

Hoe gaat uw gemeente om met het vluchtelingenvraagstuk?

Bosma: De gemeente Rijssen-Holtten neemt al jaren meer vluchtelingen met een verblijfstatus op dan door het COA gevraagd wordt. Het gemeentebestuur heeft dus een positieve grondhouding ten opzichte van de opvang van asielzoekers. De raad heeft op voorstel van het college besloten in de huidige vluchtelingen crisis eenzelfde positieve houding aan te nemen. Dat betekent dat er onder-

hand sprake is geweest van enkele dagen noodopvang van vluchtelingen in onze gemeente. Verder betekent het dat de raad ook heeft ingestemd met eventuele opvang voor langere periode.

Doek: In de gemeente Zuidplas hebben we niet afgewacht totdat het COA met een concreet verzoek om opvang kwam. In de eerste raadsvergadering na het zomerreces heb ik namens de ChristenUnie/SGP-fractie en sa-

men met PvdA/GroenLinks het vluchtelingenvraagstuk op de raadsagenda gezet. Aan het college is gevraagd om samen met relevante organisaties, zoals Vluchtelingenwerk en de kerken, te verkennen welke concrete bijdrage de gemeente Zuidplas kan leveren in de begeleiding en huisvesting van vluchtelingen. Vooruitlopend op een mogelijk verzoek van het COA, wordt nu in kaart gebracht wat in Zuidplas mogelijk is en welke keuzes op draagvlak kunnen rekenen.

De breed gesteunde uitspraak van de raad gaf het college de vrijmoedigheid richting het COA te communiceren dat de gemeente Zuidplas bereid is mee te werken aan kleinschalige opvang. Dit verzoek werd destijds afgewezen, omdat de voorkeur naar grootschalige opvang uitging. Ondertussen was er wel behoefte aan crisisopvang, om te voorkomen dat vluchtelingen die nog niet in de asielpcedure zijn opgenomen geen onderdak hebben. Het college had voor deze optie alvast een sporthal aangewezen. Eind oktober kwam er een concrete vraag van het COA om aan 145 Syriërs crisisopvang te bieden. Diezelfde avond zijn de direct omwonenden tijdens een info-avond hierover geïnformeerd en was er ook ruimte om hierop te reageren.

De groep van 145 Syriërs heeft zes dagen in de sporthal gebivakkeerd. Het was overigens prachtig om te ervaren welke positieve dynamiek in de samenleving ontstond. In een mum van tijd meldden zich meer dan 500 vrijwilligers aan, er werden goederen ingezameld en door inwoners en verenigingen werden spontaan acties georganiseerd voor de vluchtelingen.

Deze groep vluchtelingen was hier maar heel kort. De kans is aanwezig dat op termijn

Ewart Bosma

een nieuw verzoek wordt gedaan om voor een langere periode, circa een jaar, noodopvang te bieden aan vluchtelingen. En daarnaast wordt de gemeente nu al geconfronteerd met een stijgende taakstelling voor het huisvesten van statushouders. Dat vraagt om een antwoord dat door de bevolking wordt gedragen.

Hoe gaat uw fractie met het vraagstuk om en wat is uw rol daarin?

Bosma: Wij hebben het voorstel van het college gesteund omdat wij vinden dat de chris-

Het was overigens prachtig om te ervaren welke positieve dynamiek in de samenleving ontstond. In een mum van tijd meldden zich meer dan 500 vrijwilligers aan

telijke herbergzaamheid het vereist en omdat dit een gezamenlijk probleem van alle Nederlandse gemeenten is. In dit dossier heeft de fractievoorzitter, André Scheppink, het woord gevoerd. De tekst van zijn bijdrage in eerste termijn heb ik voor hem geschre-

ven. Verder ben ik bij de informatieavond geweest en ben ik door het *Reformatorisch Dagblad* over deze materie geïnterviewd.

Doek: Zoals gezegd heeft onze fractie al heel vroeg het voortouw genomen om het vluchtelingenvraagstuk op de agenda te zetten. Hier ben ik zelf nauw bij betrokken geweest.

We zullen met elkaar moeten nadenken wat dit alles betekent voor de verdeling van beschikbare woonruimte, voor het (taal) onderwijs, voor begeleiding naar werk of dagbesteding

Welke zaken hebben prioriteit binnen het vluchtelingenvraagstuk?

Bosma: We hebben aandacht gevraagd voor de penibele situatie van de christelijke vluchtelingen die ook in azc's nog slachtoffer zijn van verdrukking door medevluchtelingen. We hebben ervoor gepleit dat onze gemeente vooral christelijke vluchtelingen op zou nemen omdat er in onze gemeente een grote

De European Christian Political Foundation werkt aan versterking van het christelijk geluid in Europa. Doet u mee en steunt u ons?

In het voorjaar van 2011 is de European Christian Political Foundation opgericht. De ECPF vormt als 'Europees WI' het Europese netwerk voor Christelijke denktanks en organisaties die actief zijn op het kruispunt van Christelijk geloof, maatschappij en politiek. De ECPF kan door haar netwerk bestaande kennis en expertise verbinden met mensen en organisaties in geheel Europa door conferenties, publicaties en trainingen. De ECPF reikt politici op Europees en nationaal niveau relevante informatie aan, vooral als belangrijke principes omtrent gezin en medische ethiek op het spel staan.

De Guido de Brès-Stichting (WI-SGP) en de ECPF werken samen rondom de vertaling van publicaties en conferenties met SGP-partners in Oost-Europa. Voor meer informatie zie: www.ecpf.info

De ECPF ontvangt subsidie van het Europees Parlement. De omvang van de subsidie is mede afhankelijk van onze eigen fondswerving. Elke euro steun betekent 6 euro extra subsidie van het Europees Parlement voor de ECPF en is dus een 'goed renderende' investering in een helder christelijk geluid in Europa!

Uw steun is welkom op bankrekeningnummer 1537.31.095 t.n.v. de ECPF te Amersfoort

ECPF · Postbus 439, 3800 AK Amersfoort · Tel. 033-4226971 · E-mail: secretariat@ecpf.info

Syrisch-Orthodoxe gemeenschap is. We zijn van mening dat door bij voorkeur christelijke vluchtelingen op te vangen de integratie makkelijker zal verlopen en bovendien het draagvlak voor opvang onder de bevolking groter zal zijn. Bovendien hebben we benadrukt dat het aantal op te vangen vluchtelingen wel moet passen bij de aard en schaal van onze gemeente. Het creëren van draagvlak onder de bevolking is van essentieel belang voor het succesvol opvangen en eventueel integreren van vluchtelingen. Deze argumenten betreffen overigens niet zo zeer de noodopvang als wel de opvang voor langere tijd.

Doek: Binnen onze raadsfractie hebben we in ieder geval uitgesproken dat onze basishouding in de discussie over de opvang van vluchtelingen die van barmhartigheid is. Maar tegelijkertijd hebben we tegen elkaar gezegd dat we de consequenties en de impact die dit alles met zich meebrengt niet moeten bagatelliseren. We zullen met elkaar moeten nadenken wat dit alles betekent voor de verdeling van beschikbare woonruimte, voor het (taal) onderwijs, voor begeleiding naar werk of dagbesteding. Hierin zullen keuzes gemaakt moeten worden, die recht doen aan de belangen van alle inwoners in onze gemeente. Ik vind het belangrijk dat er draagvlak bestaat voor deze keuzes.

Welke tips zou u mee willen geven aan uw collega-raadsleden en collega-fracties?

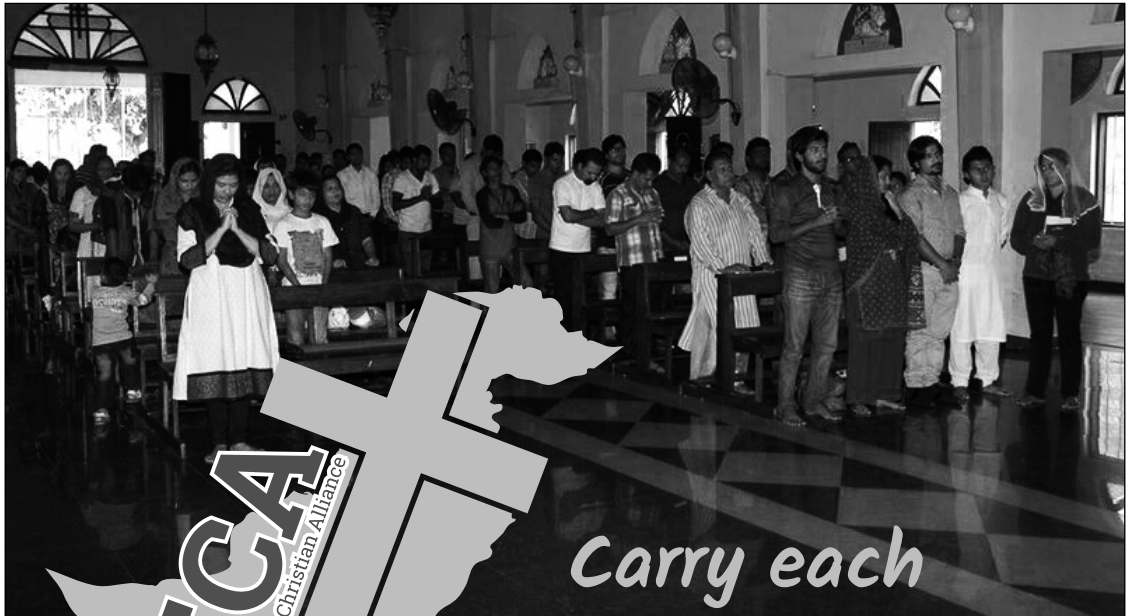
Bosma: Houd het hoofd koel en zorg ervoor dat je noch in het linkse kamp noch in het

Bert Doek

rechtse kamp terecht komt. Links is veelal naïef en neemt zowel de angsten van de bevolking als het gevaar van islamisering niet serieus. Rechts laat zich daarentegen te veel leiden door collectief egoïsme en verliest snel de medemenselijkheid uit het oog.

Doek: Om te investeren in het benodigde draagvlak is er recent een discussieavond geweest, waarvoor alle inwoners waren uitgenodigd. De discussie is bewust niet plenair gevoerd, maar in kleine groepen van maximaal acht personen. Raadsleden hadden daarbij de rol van gespreksleider. Dit is een prima vorm gebleken, omdat eenieder de gelegenheid kreeg zijn of haar opvatting te geven en men kon met elkaar in gesprek gaan. Alle relevante vraagstukken rond de opvang van vluchtelingen kwamen daarbij aan de orde. De betrokkenheid van inwoners tijdens deze discussieavond maakte mij duidelijk dat de opvang van vluchtelingen een vraagstuk voor de hele samenleving is.

Carry each others burdens

Sylvester Bhatti,
oprichter

PECA is een in Nederland geregistreerde organisatie die zich inzet voor de verbetering van de politieke, sociale en religieuze situatie van de Pakistaanse christenen in Europa en Pakistan.

PECA werkt onder Pakistaanse christenen in en buiten Pakistan die gevlucht zijn of door hun geloofsovertuiging ernstig gevaar lopen. PECA

verzorgt noodopvang en zet zich in om de situatie van deze christenen te verbeteren.

De missie van PECA vinden we terug in de Galaten 6:2: *"Draagt elkaanders lasten, en vervult alzo de wet van Christus."* En Hebreëen 13:2: *"Vergeet de herbergzaamheid niet; want hierdoor hebben sommigen onwetend engelen geherbergd."*

Opvang en huisvesting in Sri Lanka en Pakistan

Steun en bemoeidiging in Pakistan en Nederland

Bewustwording en fondswerving in Nederland

Grenzen open houden of grenzen sluiten? Het is een splijtzwam in de Nederlandse politiek. Voor beide kanten zijn argumenten te bedenken. Twee politici betogen waarom ze vinden dat het ene wel en het andere niet moet gebeuren.

Huibert Kik, redacteur (samenstelling)

Moet Nederland de grenzen sluiten?

Aan twee auteurs hebben we de volgende stelling voorgelegd: 'Nederland moet de grenzen sluiten in verband met het vluchtelingenprobleem.' Allereerst komt Sjoerd Sjoerdsma (1981) aan het woord. Hij is sinds 20 september 2012 lid van de Tweede Kamer voor D66. Als diplomaat was hij betrokken bij de uitzending van Nederlandse militairen naar Soedan en bij het opstarten van de missie in Kunduz. In de Palestijnse gebieden was hij verantwoordelijk voor de mensenrechtenprojecten en rapportages over de po-

litieke situatie en het vredesproces. Sjoerd Sjoerdsma is woordvoerder buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking. Daarna krijgt Peter Frans Koops (1966) de ruimte om zijn mening over de stelling te geven. Hij is oprichter van de Spakenburgse Vrijheidspartij (SVP) en al meer dan tien jaar lid van de gemeenteraad van Bunschoten-Spakenburg. Over het wel en wee van de lokale politiek heeft hij onlangs een boek geschreven met als titel; "Peter Frans Koops: van slippendrager tot lokale Wilders".

NEE, wel goede opvang en integratie bieden

Sjoerd Sjoerdsma, lid van de Tweede Kamer voor D66

Buiten het feit dat het sluiten van grenzen een illusie is, omdat het juridisch onmogelijk is, heeft Nederland veel welvaart te danken aan open grenzen. D66 vindt het onacceptabel om de grenzen te sluiten. Momenteel vluchten onschuldige mensen voor verschrikkelijke situaties in hun thuisland. D66 vindt dat Nederland haar verantwoordelijkheid moet nemen en goede opvang moet bieden aan mensen die op de vlucht zijn voor oorlog en geweld. Maar ook moeten de afspraken die gemaakt zijn in Europees verband, zoals het versterken van Frontex, meer geld voor opvang in de regio en het herverdelen van de 160.000 vluchtelingen die nu in Italië en Griekenland verblijven, zo snel mogelijk nageleefd worden.

Daarnaast hoeven de grenzen niet dicht, want Nederland kan het vluchtelingenprobleem aan. Wel heeft het kabinet een kans laten liggen om beter voorbereid te zijn. In mei 2014 kondigde de voormalig staatssecretaris Teeven aan dat de asielinstream zou toenemen, maar liet het vervolgens na om de nodige voorbereidingen te treffen als het gaat om opvang. Daardoor zien we nu een kabinet dat allerlei capriolen moet uithalen om niemand op straat te laten slapen. Daarbij moet het kabinet voldoende oog houden voor het draagvlak in de samenleving. Dat begint met het nakomen van afspraken met gemeenten, wat bijvoorbeeld niet gebeurde in Oranje. D66 heeft ervoor gezorgd dat dit niet nog eens mag plaatsvinden.

Het kabinet is nu vooral druk met het regelen van opvang, waardoor de volgende stap uitgesteld wordt. Een groot deel van de mensen die nu naar Nederland komen zijn echte vluchtelingen die hier lange tijd, zo niet voor altijd, zullen blijven. Daarom moet er meteen gestart worden met de integratie. Begin direct in de noodopvang, nu vluchtelingen daar gemiddeld zes maanden moeten wachten, met het leren van de taal. Maar ook de erkenning van diploma's en de opheffing van werkbeperkingen horen bij een snelle integratie. Zodat mensen niet stil hoeven te zitten, maar hun leven op kunnen pakken.

JA, culturen en religies laten zich niet mengen

Peter Frans Koops, Gemeenteraadslid Spakenburgse Vrijheidspartij

De toestroom van vluchtelingen bestaande uit veel moslimmannen naar het Westen zou door de overheid gestopt moeten worden om de volgende redenen.

Culturen en religies laten zich niet mengen, in dit geval is een opkomende brutale islam bezig meer heerschappij in Europa te krijgen. De normen en waarden die moslims meenemen naar Europa staan haaks op die van het Westen. De meeste politici hebben geen goed zicht op de ware aard en intentie van het Mohammedanisme. De politieke correctheid zal op lange termijn dan ook de ondergang van Europa betekenen.

Overheden hebben ondertussen de omstandigheden zo gecreëerd dat vluchtelingen voorrang krijgen bij huisvesting en uitkeringen. Dit geeft spanningen bij de autochtone bevolking. Als we als christenen Romeinen 13 serieus willen nemen, dan is het toch de taak van de overheid om te zorgen voor veiligheid voor haar burgers? Vanuit christelijke barmhartigheid is het nodig om de eigen burgers te beschermen tegen een cultuur waar de positie van de vrouw en individuele vrijheden onder druk staan.

Dat burgers in hun eigen land moeten blijven, ligt in lijn met de strekking van de geschiedenis van de Toren van Babel uit het Oude Testament. Ieder land zijn eigen volk, cultuur en taal. Van christenen zou je verwachten dat ze iets verder keken dan de oppervlakte. Zij zouden moeten begrijpen dat een dergelijke migratie van vooral jonge moslimmannen niet los gezien kan worden van de ideologie van deze mannen. Nu is dat in dit geval de islam. De islam kent het concept van hijdrah, dat wil zeggen door verhuizing naar een ongelovig gebied, een gebied verder islamiseren. Dit is geen bangmakerij, maar nuchter kijken naar wat er feitelijk gebeurt. Nederland zou dus net als Australië de grenzen moeten sluiten.

Dit artikel kijkt een krap jaar na 1 januari 2015 terug op de invoering van de nieuwe taken voor gemeenten, ook wel aangeduid als 'de decentralisatie'. Deze bijdrage richt zich met name op de Jeugdwet en de Wmo, omdat in die wetten het meest sprake is van nieuwe taken voor gemeenten.

Geert Schipaanboord¹

Een jaar op weg

Een eerste evaluatie van de nieuwe gemeentelijke zorgtaken

Al weer bijna een jaar zijn gemeenten verantwoordelijk voor de nieuwe taken op het terrein van jeugd, Wmo en werk. Aan het begin van 2015 heerste bij sommige betrokkenen een sfeer die leek op de millenniumwisseling. Maar nee, het licht ging niet uit. Er waren ook tal van waarborgen ingebouwd. De belangrijkste was het laten doorlopen van indicaties tot maximaal een jaar en de daarmee verbonden continuïteit van zorg. Ironisch genoeg was in 2015 was het voor-

naamste politiek thema het deel dat centraal wordt uitgevoerd, de uitbetaling van middelen aan zorgverleners uit PGB's door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Maar hoe hangt de vlag er op dit moment bij? Mijn betoog is opgebouwd aan de hand van een vijftal stellingen.

1. Gemeenten leggen risico's eerder bij zichzelf dan bij degenen die hulp krijgen. Dat is een verklaring voor een relatief soepele overgang.

Staatssecretaris Van Rijn had, met onmiskenbaar politiek vakmanschap, een aantal waarborgen ingebouwd die de overgang per 1 januari 2015 moest versoepelen. Het wettelijke overgangsrecht zorgde ervoor dat veel bestaande jeugdhulptrajecten en begeleiding in 2015 kon doorlopen en de nieuwe situatie geleidelijk kon ingroeien. Voor aanbieders van jeugdhulp geldt dat de Transitie Autoriteit Jeugd (TAJ) met middelen kon bijspringen bij dreigende liquiditeitsproblemen.

Gemeenten hebben zelf ook een belangrijke rol gespeeld in een soepele overgang. Een decentralisatie naar een bestuurslaag die meer nabij burgers staat, probeert de negatieve gevolgen van een decentralisatie voor burgers te beperken. In de doemscenario's in 2014 werd daar te weinig rekening mee gehouden. Bij de eerste ronde contractonderhandelingen in 2014 kwamen veel gemeenten niet uit met hen toegekende budget, vooral omdat ze nog niet de informatiepositie hadden om de voorstellen van aanbieders te beoordelen, waardoor gemeenten gedwongen waren meer volume af te spreken dan waar ze van het rijk middelen voor kregen.

Ironisch genoeg was in 2015 was het voornaamste politiek thema het deel dat centraal wordt uitgevoerd, de uitbetaling van middelen aan zorgverleners uit PGB's door de Sociale Verzekeringsbank

Veel gemeenten hebben het risico van forse financiële overschrijdingen voor lief genomen in de hoop in de loop van 2015 dit verschil te verkleinen. Sommige gemeenten hebben ook eigen middelen ingezet. De financiële onzekerheid is daarmee niet rechtstreeks doorvertaald naar de burgers. Dit geeft wel aan dat de financiële zorgen in veel gemeenten aanzienlijk zijn. De onzekerheden in de algemene uitkering en de ongefundeerde uitname daaruit van bijna een miljard, de zogenaamde opschalingskorting, maken dit nog meer precair.

2. Veel zorgaanbieders zijn nog slecht ingespeeld op een decentraal stelsel en zien de kansen er te weinig van in. Ze klagen over een (onvermijdelijk) verlies aan eenduidigheid en profiteren niet van een onvermijdelijke groei van ruimte.

De decentralisatie heeft grote gevolgen voor aanbieders. Allemaal zien ze een grote toename van het aantal opdrachtgevers. Kortgezegd betekent de decentralisatie voor hen een verlies aan eenduidigheid. Veel aanbieders klagen over de administratieve lasten die daardoor enorm toenemen. Ontegengesteld is het veel ingewikkelder voor aanbieders om hun geld te krijgen. Toch staan er een aantal voordelen voor aanbieders in het nieuwe stelsel tegenover. Doordat niet langer indicaties precies bepalen welke zorg geleverd moet worden, is er meer professionele ruimte om te doen wat passend is. Het verdwijnen van centrale productdefinities geeft veel meer ruimte om nieuwe initiatieven bekostigd te krijgen. De teruggang van vijf naar één financier in de jeugdhulp geeft veel meer ruimte om in een gezin te doen wat nodig is. Gemeenten zijn veel rechtstreeks aanspreekbaar op het belang van hun burgers, dan verzekeraars of zorgkantoren. Het

gesprek met gemeenten is voor aanbieders veel intensiever dan met verzekeraars en zorgkantoren, maar ook veel inhoudelijker. Veel aanbieders profiteren nog maar matig van deze voordelen. Hun organisaties zijn ingericht op die eenduidigheid en moeten met verschillen en de kansen die daarin liggen leren omgaan. Veel aanbieders zien een opdrachtgever uitsluitend als een loket waar je je geld krijgt. Als ze je alleen zo naar je opdrachtgever kijkt, heb je het heel lastig na 1 januari 2015. Het is dus hard nodig dat aanbieders de kansen gaan pakken die een decentralisatie biedt en gemeenten gezamenlijk voor meer eenduidigheid in administratieve processen gaan zorgen.

3. Gemeenten moeten op zoek naar slimme combinaties van gewenste beleidsvrijheid en gewenste standaardisatie.

Nauw verbonden met de vorige stelling is de discussie tussen gemeenten, ook in VNG-verband, over een evenwicht tussen gewenste beleidsvrijheid en gewenste standaardisatie. Heel weinig bestuurders van gemeenten zien het als essentie van beleidsvrijheid uit hoeveel vakjes een declaratie bestaat die een aanbieder naar een gemeente stuurt. Zonder collectieve samenwerking en onderlinge afspraken ontstaan er al heel snel verschillen.

Doordat niet langer indicaties precies bepalen welke zorg geleverd moet worden, is er meer professionele ruimte om te doen wat passend is

Vaak niet vanuit een verschil van visie of een lokaal afwijkende situatie, maar simpelweg omdat op heel veel plekken verschillende mensen voor hetzelfde probleem een oplossing zoeken. Administratieve standaardisatie is cruciaal om aanbieders in een decentraal stelsel niet op enorme kosten te jagen. Anderzijds, een evident voorbeeld van gewenste beleidsvrijheid is hoe de toegang lokaal is ingericht en welke samenwerkingsafspraken met huisartsen, scholen, maatschappelijk werk en lokale organisaties zijn gemaakt. Ook voor inkoop geldt dat een scherpe analyse van wat lokaal en regionaal nodig is cruciaal is, en ook daar bestaan gelukkig geen landelijke standaarden voor. Lastig aan deze discussie is dat er een groot grijs gebied bestaat tussen gewenste beleidsvrijheid en gewenste standaardisatie. Meer eenheid in de wijze waarop gemeenten specialistische jeugdhulp of wmo bekostigen (bijv. met een dagtarief, een trajectprijs of een instellingsvergoeding) helpt administratieve lasten te beperken, maar kan ook vernieuwing afremmen. Vernieuwing komt vaak van onderop.

De zoektocht voor gemeenten wordt de komende jaren of ze een acceptabel niveau van standaardisatie kunnen bereiken zonder de voordelen van de ruimte voor verschil weg te gooien. Dat vraagt een scherp zicht op je toegevoegde waarde als opdrachtgever richting aanbieders: waar wil ik als gemeente het verschil maken en waarom, en waar profiteer ik mee van landelijke standaarden of elders opgedane inzichten?

4. De decentralisatie is bedoeld om de uitvoering te versterken, maar dreigt in beleidsvoornemens te blijven steken.

Twee voorname pijnpunten in het oude stelsel vormen een belangrijke aanleiding tot de decentralisatie: gebrek aan samenhang tussen professionele hulp en eigen inzet van burgers zelf en, ten tweede, de versnippering van hulp in gezinnen met een complexe hulpvraag. Dit los je niet allereerst op door nieuw beleid te maken, maar door de uitvoering beter te organiseren en door middel van een systematische analyse van de uitvoering en wat daarin misgaat beleid te ontwikkelen. Veel gemeenten sturen aanbieders op pad om ´transformatieplannen´ te maken. Dat blijft vaak steken in papier, en de beste aanbieder is degene die het best op kan schrijven wat er zou moeten veranderen. Een positieve ontwikkeling is tot op steeds meer plekken aan de hand van concrete casussen knelpunten worden opgespoord en verbeteringen worden ingezet.

Bij de overschatting van beleid en de onderschatting van uitvoering hoort ook dat, zeker op landelijk niveau, de gedachte is dat de klus geklaard is per 1 januari 2015. Bij de rijksoverheid kregen de decentralisaties in 2013 en 2014 veel aandacht, maar ´gelukkig´ diende zich in 2015 een nieuw onderwerp aan, de vluchtelingen, waar nieuw beleid op gemaakt kan worden. Die snelle personele wisselingen zorgen ervoor dat veel expertise en opgebouwde netwerken verloren zijn gegaan. Het verraadt een overschatting van de beleidsmatige kant van de decentralisaties en een systematisch onderschatting van een goede inrichting van de uitvoering. Ook de opstartproblemen bij de SVB laten zien dat het tijd kost om de uitvoering van wettelijke taken goed in te richten, en tegelijkertijd hoe cruciaal die uitvoering is voor het welzijn van de hele operatie.

De zoektocht voor gemeenten wordt de komende jaren of ze een acceptabel niveau van standaardisatie kunnen bereiken zonder de voordelen van de ruimte voor verschil weg te gooien

5. De relatief geringe rol van gemeenteraden hangt niet allereerst samen met de regionale samenwerking, maar met de aard van de nieuwe taken en het gebrek aan werkelijk politiek debat erover

Van begin af aan is een thema dat gemeenteraden buiten spel zouden staan bij de in- en uitvoering van nieuwe taken. De informatievoorziening aan gemeenteraden is over het algemeen goed geregeld, maar er zijn klachten over het gebrek aan kaderstellende mogelijkheden. Vaak wordt dit geweten aan regionale samenwerking en de (vermeende) gebrekkige democratische legitimatie daarvan. De oplossing die dan gekozen wordt, is dat gemeenten veel meer zelf gaan doen en de regionale samenwerking onder druk staat. Geen verstandige oplossing, omdat de schaal van veel gemeenten in Nederland en de schaal en de mate van specialisme van aanbieders en partijen als politie en justitie (voor jeugdhulp van belang) die samenwerking vraagt.

In de Jeugdwet en de Wmo is het beleidsplan een belangrijk instrument van kaderstelling. Dit soort documenten is vergeven van de

Guido de Brès-Stichting

Wetenschappelijk Instituut SGP

Guido de Brès in actie! Op 1 november 1561 gooit hij 's nachts een pakketje met daarin de Nederlandse Geloofsbelijdenis over de muur van kasteel Doornik. In ons logo ziet u die zwaaiende beweging in de vorm van een G, waarbij de lus het *Ichthus*-visje vormt.

Deze actie van Guido de Brès inspireert en motiveert het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP om 'pakketjes' te sturen in de richting van politiek en samenleving. Onze publicaties zijn eigenlijk steentjes in de Haagse Hofvijver...

Goede, bijbelse principes hebben praktische waarde. Juist in de politiek! Graag willen wij meer mensen daarvan bewustmaken. Met het oog op de toekomst van ons allemaal. Welke tendensen zijn verkeerd en welke ontwikkelingen juichen we toe?

Wilt u ons helpen en steunen bij het maken van nieuwe pakketjes en het blijven gooien van steentjes in de Hofvijver? U kunt bijvoorbeeld Guido-donateur worden of een abonnement nemen op het kwartaaltijdschrift *Zicht*. Neem gerust contact met ons op voor meer informatie!

www.wi.sgp.nl

Guido de Brès-Stichting (WI-SGP)
Dinkel 7, 3068 HB Rotterdam
Telefoon (010) 7200 785
E-mail: wi@sgp.nl

beleidsmatige goede bedoelingen die te weinig op scherp worden gezet in het debat in de raad. Zo heeft iedere gemeente in Nederland opgeschreven dat één gezin, een plan, een regisseur het doel is van de nieuwe jeugdhulp. Veel relevanter is discussie hoe het komt dat dit steeds een voornemen moet zijn, en nog geen praktijk is en welke afspraken het college met aanbieders maakt om daar daadwerkelijk stappen in te zetten. Net zo veel gemeenten `zetten in op preventie`, maar vinden anderzijds eigen verantwoordelijkheid belangrijk. Het is een politieke vraag of het massief inzetten op preventie vanuit de overheid niet op gespannen voet staat met die eigen verantwoordelijkheid. Is het niet veel logischer om als overheid structuren als het gezin en de school te versterken, in plaats van massief op preventie in te zetten vanuit de overheid zelf? Een ander voorbeeld: het is een politieke vraag of het logisch is de gevolgen van (vecht)scheidingen voor kinderen publiek te financieren via de

jeugdhulp, maar de mate waarin mensen een kwalitatief goede relatie aangaan als louter een privékwestie af te doen. Raadsleden hebben een belangrijke rol in het beoordelen van de vraag of de gemeente jeugdhulp en begeleiding inkoop die past bij de maatschappelijke vraagstukken die in een gemeente spelen.

Eén van de doelen van de decentralisatie is meer ruimte te geven aan professionals en de verantwoordelijkheid bij de uitvoering te leggen. Met die professionals worden niet zo zeer raadsleden bedoeld en de uitvoering is vaak niet bij de gemeente zelf neergelegd. Dit betekent dat er geen rechtstreekse politieke sturing is op de inhoud van de jeugdhulp en de Wmo. De gemeenteraad heeft dan ook vooral een belangrijke rol in het maken van keuzes binnen het schaarse budget en in het controleren van de wijze waarop het college van B&W zijn opdrachtgevende rol naar aanbieders vervult.

Noten

- 1 De auteur is senior beleidsmedewerker op het terrein jeugd bij de VNG en is raadslid vanuit CU-SGP binnen de CDA-fractie in Leiderdorp. Deze bijdrage schrijft hij op persoonlijke titel.

Eigen volk eerst

Woerden. 10 oktober 2015. In onze Citroën rijden we het terrein van sporthal Snellerpoort op. In deze sporthal worden tijdelijk 150 vluchtelingen opgevangen. We zijn niet de enigen. Vanuit alle hoeken en gaten van Woerdense huizen worden kleren, tassen en knuffels aangevoerd. Ook aan vrijwilligers is geen gebrek: veel meer mensen dan nodig melden zich aan. Helaas wordt het mediabeeld bepaald door de avond ervoor. Een groep lokale 'extremisten' bestormt de sporthal met vuurwerkbommen en eieren. Niet te geloven. Hoe haal je het in je hoofd om ouders en kinderen die gevlucht zijn voor bommenge-weld te bestoken met vuurwerk?

De onvrede leeft echter breder. Ik denk aan een inspraakavond over een mogelijk AZC in Steenberg. Tegenstanders overschreeuwen de bijeenkomst. Eén van hen is Shalana Bosmans. In een interview met dagblad *Trouw* geeft ze aan waar haar onvrede vandaan komt: 'Mijn vriendin heeft een dochter met een verstandelijke beperking. Dat meisje kreeg 27 uur zorg, nu nog maar 12. De potjes raken overal leeg. Ik kan mijn cliënten soms ook niet meer helpen. Ik word er emotioneel van. Ik zie zoveel ellende. Per jaar vragen 89.000 mensen in Nederland schuldsanering aan. Dus ik vind: eigen volk eerst. Je moet eerst naar je eigen burgers luisteren. Als je daar al niet voor kunt zorgen, hoe dan wel voor anderen?'

Dat is geen losse flodder. Het is een schot recht uit het hart. Dan maar de grenzen dicht? Of negeren? Het lijkt me allebei niet verstandig. Er is denk ik al een wereld gewonnen als de vele vrijwilligers die de handen uit de mouwen willen steken voor 'zielige' vluchtelingen, dat ook doen voor wijkgenoten en familieleden in nood.

Hans Maljaars, redactielid

u zoekt...

EEN RECLAME-
BUREAU
DAT BEGRIJPT
WAT U
BEDOELT

denk creatief
concept / creatie

u zoekt...

ideeën
vertaald
in

drukwerk

onderscheidend

drukkerij

T (0318) 48 40 74
info@drukkerij-amv.nl
www.drukkerij-amv.nl

Thema Vluchtelingen

Blikopener	<i>Een nieuw ijzeren gordijn?</i> 1 Drs. Jan Schippers
Bijbelstudie	<i>Zorg voor de vreemdeling 2</i> Ds. J.M.J. Kieviet
Thema	<i>Gevolgen onder ogen zien, principes bewaken</i> 6 Mr. Corry-Anne Everse en drs. Jan Schippers
In memoriam	<i>Mr. Gerrit Holdijk (1944-2015)</i> 16
Interview	<i>'Ik ben voorstander van de politiek van Merkel'</i> 18 Ben Provoost interviewt Jamal, voorganger van een Arabische gemeente in Nederland
Column Focus	<i>Wie haal je in huis?</i> 23 Mr. Kees van der Staaij
Thema	<i>Welkom in Europa?</i> 25 Mr. Leonard den Boef en ir. Hans Maljaars
Interview	<i>'Politici moeten de feiten onder ogen zien'</i> 32 Jan Schippers interviewt prof. dr. Thomas Spijkerboer, hoogleraar migratierecht VUA
Thema	<i>Voor christenen is Irak niet veilig</i> 40 Jona de Nineviet
Thema	<i>Een democratische bloem in de knop in Syrië</i> 46 Drs. Johannes de Jong
Thema	<i>Pakistaanse christenen: vreemdeling in eigen land</i> 52 Sylvester Bhatti
Worldview	<i>Vloeibare grenzen</i> 56 Gert-Jan van Panhuis MA
Interview	<i>'De kracht van onze waarden is beslissend'</i> 60 Huibert Kik in gesprek met vertegenwoordigers van vier hulporganisaties
Column Brandpunt	<i>Tegenstem</i> 69 Mr. dr. Sytse de Jong
Lokaal Vizier	<i>Vluchtelingenvraagstuk, ook een zaak van de gemeente</i> 70 Ronilla Heijboer in gesprek met raadsleden Ewart Bosma en Bert Doek
Kwartaalstelling	<i>Moet Nederland de grenzen sluiten?</i> 75 Huibert Kik, reacties van Sjoerd Sjoerdsma (D66) en Peter Frans Koops (SVP)
Bezinning	<i>Eén jaar op weg</i> 78 Drs. Geert Schipaanboord
Column Perspectief	<i>Eigen volk eerst</i> 84 Ir. Hans Maljaars